

DE MILITAIRE SPECTATOR

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET
MINISTERIE VAN OORLOG
EN VAN HET
KONINKLIJK NEDERLANDSCH-INDISCHE LEGER

MAANDBLAD

Directeur: J. MOORMAN, Res. Luitenant-Kolonel der Infanterie b.d.
Hoofdredacteur: M. R. H. CALMEYER, Kolonel v. d. Generale Staf
Redacteuren: D. A. VAN HILTEN, Generaal-Majoor tit. b.d.
C. v. d. HOOGENBAND, Kolonel v. d. Generale Staf K.N.I.L.
G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY, Luit.-Kol. v. d. Gen. Staf
J. J. WIJNSOUW, Majoor v. d. Generale Staf, Secretaris
R. C. SOETBROOD PICCARDT, Maj. v. d. Gen. Staf K.N.I.L.
J. H. JANSEN, Kapitein der Infanterie

116de JAAR

Nr. 9

September 1947

Nadruk verboden

Abonnement f 3.— per kwartaal. Overzeesche Gewesten en Buitenland f 15.— per jaar. Losse ex. f 1.25

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS, Zwarteweg 1, Den Haag, Tel. 18.23.55, Postrekening 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog	
Uit de Legerorders	478
Vaandel=uitreiking	479
Nederland's verdediging tegen de Duitse aanval (X)	480
Officiële Mededelingen van het Kon. Ned. Indische Leger	
De strijd op Sumatra	489
Korpsgeschiedenis van het 1ste Bataljon Infanterie van het K.N.I.L.	497
Samenstelling en werkwijze van de hogere legerleiding in Ned. Indië	503
Redactioneel gedeelte	
De A.A.T. in Indië, door H. Poel, Reserve=Kapitein der Infanterie	595
Kolonel F. Loringh van Beeck	506
Oude militaire gebruiken, door W. Baron van Ittersum, Luitenant=Kolonel der Infanterie b.d.	507
Enige Wenken voor jonge officieren, door Insider	508
De Wapendirecteuren delen U mede	514
Het Gebruik van Tanks in Ned.=Indië, door C. A. Heshusius, Eerste Luitenant Pantsertroepen K.N.I.L.	515
Schieten met Vuist= en Handvuurwapenen, door T. Weeda, Kolonel der Infanterie, werkzaam bij de Technische Staf	519
Stormtroepen bij de Cavalerie, door Mr F. J. Kranenburg, Res. Eerste Luitenant der Huzaren	524
De Toekomst der Luchtdoelartillerie (II), door W. A. Feitsma, Majoor der Artillerie	528
Boekbespreking	537

DE MILITAIRE SPECTATOR

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET
MINISTERIE VAN OORLOG
EN VAN HET
KONINKLIJK NEDERLANDSCH-INDISCHE LEGER

MAANDBLAD

Directeur: J. MOORMAN, Res. Luitenant-Kolonel der Infanterie b.d.
Hoofdredacteur: M. R. H. CALMEYER, Kolonel v. d. Generale Staf
Redacteuren: D. A. VAN HILTEN, Generaal-Majoor tit. b.d.
C. v. d. HOOGENBAND, Kolonel v. d. Generale Staf K.N.I.L.
G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY, Luit.-Kol. v. d. Gen. Staf
J. J. WIJNSOUW, Majoor v. d. Generale Staf, Secretaris
R. C. SOETBROOD PICCARDT, Maj. v. d. Gen. Staf K.N.I.L.
J. H. JANSEN, Kapitein der Infanterie

116de JAAR

Nr. 9

September 1947

Nadruk verboden

Abonnement f 3.— per kwartaal. Overzeesche Gewesten en Buitenland f 15.— per jaar. Losse ex. f 1.25

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS, Zwarteweg 1, Den Haag, Tel. 18.23.55, Postrekening 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog	
Uit de Legerorders	478
Vaandel=uitreiking	479
Nederland's verdediging tegen de Duitse aanval (X)	480
Officiële Mededelingen van het Kon. Ned. Indische Leger	
De strijd op Sumatra	489
Korpsgeschiedenis van het 1ste Bataljon Infanterie van het K.N.I.L.	497
Samenstelling en werkwijze van de hogere legerleiding in Ned. Indië	503
Redactioneel gedeelte	
De A.A.T. in Indië, door H. Poel, Reserve=Kapitein der Infanterie	595
Kolonel F. Loringh van Beeck	506
Oude militaire gebruiken, door W. Baron van Ittersum, Luitenant=Kolonel der Infanterie b.d.	507
Enige Wenken voor jonge officieren, door Insider	508
De Wapendirecteuren delen U mede	514
Het Gebruik van Tanks in Ned.=Indië, door C. A. Heshusius, Eerste Luitenant Pantsertroepen K.N.I.L.	515
Schiets met Vuist= en Handvuurwapenen, door T. Weeda, Kolonel der Infanterie, werkzaam bij de Technische Staf	519
Stormtroepen bij de Cavalerie, door Mr F. J. Kranenburg, Res. Eerste Luitenant der Huzaren	524
De Toekomst der Luchtdoelartillerie (II), door W. A. Feitsma, Majoor der Artillerie	528
Boekbespreking	537

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

van het

Ministerie van Oorlog

UIT DE LEGERORDERS

Nr. 212. — Maximum snelheden.

De maximum snelheden voor militaire motorvoertuigen zijn gewijzigd. Voor onderstaande voertuigen zal als maximum snelheid per uur gelden:

	km	Eng. m
Personenauto's met eigengewicht van 1000 kg en hoger (z.g. „Utilities" en „Staff cars" inb.)	70	45
Personenauto's met eigengewicht van minder dan 1000 kg (z.g. „Utilitie." alsmede „jeeps" inb.)	60	37
Vrachtauto's met een laadvermogen van ten hoogste 3 ton (15 cwt., 30 cwt. alsmede H.U.P.'s inb.)	50	30

Nr. 213. — Bezoldiging van ongehuwde officieren die kostwinner zijn.

Van 1 Januari 1947 af zullen beroeps- en reserve-officieren der Koninklijke landmacht niet meer in aanmerking worden gebracht voor de toelage voor ongehuwde kostwinners. Hoe ten aanzien van deze categorie zal worden gehandeld is omschreven in de Ministeriële kennisgeving van 24 Juni 1947, Afd. A 1 Bur. 4 Nr. 604, opgenomen in L.O. 213.

Nr. 217. — Groot verlof en klein verlof.

Verzoeken om groot verlof en om klein verlof (voor zaken, studie enz.) van reserve-officieren (inbegrepen vaandrags en kornetten) zullen van 1 Juli 1947 af worden behandeld bij de Afdeling A 1 van het M.v.O. De bepalingen omtrent wijze van indienen, over te leggen bescheiden e.d. neergelegd in L.O. 1946 Nr. 423 blijven van kracht.

Nr. 221. — Vaandel voor het Regiment stoottroepen.

Het heeft H.M. de Koningin behaagd bij Hoogstdezelver Besluit van 13 Juni 1947 Nr. 36 te bepalen, dat aan het Regiment stoottroepen een vaandel zal worden uitgereikt. De

plechtige uitreiking van dit vaandel zal, op een nader door de Minister van Oorlog te bepalen datum, geschieden door de Inspecteur-generaal der Koninklijke landmacht.

Nr. 225. — Hogere technische vorming van officieren der Kon. landmacht.

De in deze legerorder opgenomen Ministeriële Beschikking van 23 Juni 1947, Sectie G-5 Nr. 1003 geeft uitvoerige voorschriften omtrent de hogere technische en wetenschappelijke vorming van officieren der Koninklijke landmacht.

Nr. 227. — Onderscheidingsteken.

1. Behalve rangonderscheidingsteken worden op de zomertenuue geen onderscheidingsteken (mouwleeuw, badge grote eenheid) gedragen;
2. de onderdeelsbiezen (bedoeld zijn de horizontale biezen, 5 cm lang en 1/2 cm breed in de kleur van het wapen of dienstvak waarbij men is ingedeeld) zijn thans vervallen en mogen niet meer worden gedragen;
3. in tegenstelling tot hetgeen is vermeld, in L.O. 1947 Nr. 47 draagt de tandarts zilveren sterren, met, indien daartoe gerechtigd, een gouden balk.

Nr. 233. — Bezoldiging enz. in Duitsland en Oostenrijk.

Voor de militairen der Koninklijke landmacht verblijvende of reizende naar Duitsland en Oostenrijk is het gestelde in deze L.O. van belang.

Nr. 235. — Logies in Duitsland.

Wanneer militair personeel op dienstreis in Dui sland aldaar moet overnachten dient tijdig logies te worden besproken. Hoe en bij wie dit dient te geschieden is vermeld in deze legerorder.

Nr. 244. — Verbod tot het demonteren en slopen van scherpe munitie enz.

Het is gebleken, dat bij sommige onderdelen van de Koninklijke landmacht scherpe munitie (projectielen, mijnen, handgranaten, enz.) wordt gedemonteerd of gesloopt, ten einde de gesloopte onderdelen te gebruiken voor het vervaardigen van exercitie- of van losse munitie.

Een dergelijke handelwijze brengt ernstig

levensgevaar mede, niet alleen voor degenen die met dit demonteren door hun commandant(en) zijn belast, doch ook voor de omgeving, waarin het demonteren of onschadelijk maken geschiedt.

Bij het demonteren van mijnen bij een opleidingsschool van de Koninklijke landmacht door op zich zelf deskundig personeel, met het doel oefen-mijnen te vervaardigen, explodeerde een mijn. Deze explosie kostte aan twee zeer bekwame personen het leven.

Ten einde dergelijke ongevallen te voorkomen, bepaal ik het volgende:

Het is aan een ieder, die zulks niet uit hoofde van zijn functie behoort te doen, *ten strengste verboden* munitie te demonteren of onschadelijk te maken of voor deze werkzaamheden opdracht te verstrekken.

Indien bij het verschijnen van deze legerorder

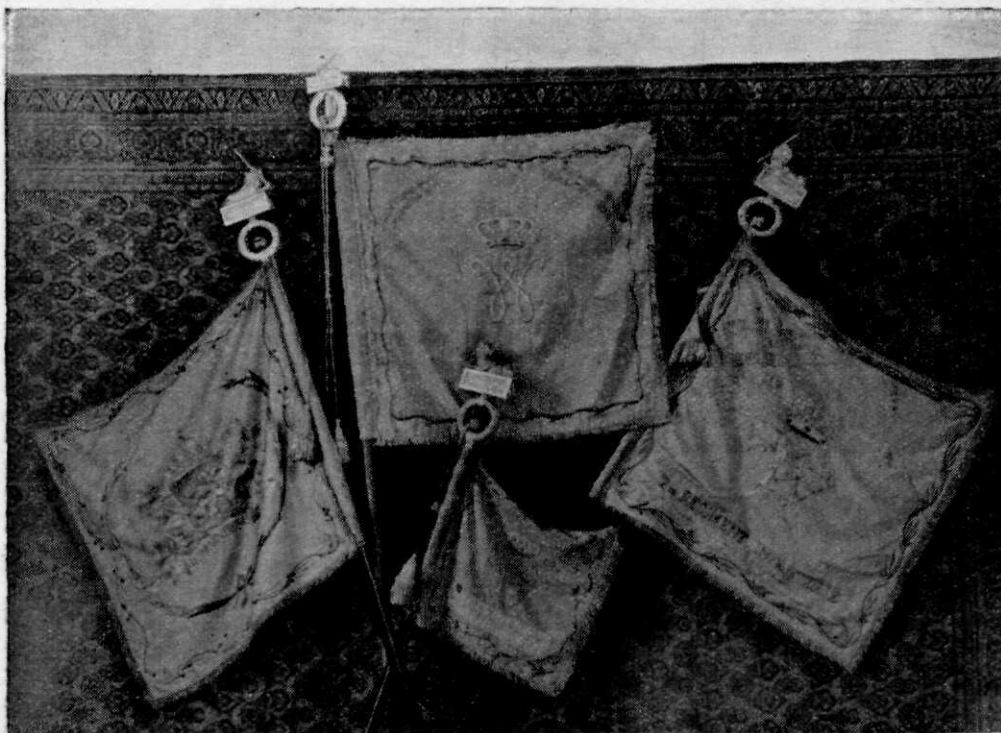
dit soort werkzaamheden bij een onderdeel wordt verricht, moeten deze werkzaamheden *onmiddellijk* worden gestaakt. Door de commandant van dit onderdeel wordt, met verwijzing naar deze legerorder onverwijld een opgave van de in bewerking zijnde munitie gezonden aan de A.D.A.U.-Munitie, Nicolaas Beetslaan 5 te Aerdenhout, die voor afvoer van deze munitie zal zorg dragen.

Ik stel de commandanten van de onderdelen van de Koninklijke Landmacht persoonlijk verantwoordelijk voor de gevolgen van het niet-nakomen van deze legerorder.

De commandanten van onderdelen dienen zorg te dragen, dat *alle officieren en onderofficieren* van hun onderdeel met de inhoud van deze order bekend zijn.

Ten slotte wordt tevens verwezen naar L.O. 1947, Nr. 203.

Vaandel-uitreiking

In de afgelopen maanden werden aan de vredeskorpsen der Koninklijke Landmacht voor zoveel mogelijk de vaandels teruggegeven, welke zij vóór 1940 bezaten, terwijl aan nieuwe korpsen, die belast waren met de voortzetting der traditie van korpsen van vóór 1940, de oude, gewijzigde vaandeldoeken werden uitgereikt.

Hierboven zijn afgebeeld naast het oude vaandel van het 2e Regiment Infanterie, de met het opschrift „Regiment Huzaren van Boreel”, voorziene oude standaard van het 4e Regiment Huzaren, alsmede het vaandel van de Brigade „Prinses Irene”, dat thans in het bezit is van het Regiment Prinses Irene.

Het laatste vaandel vertoont — het is indertijd in Engeland vervaardigd — enige afwijkingen in vergelijking met de oude vaandels en standaarden.

Publicaties {van} het Krijgsgeschiedkundig Instituut van de
Generale Staf uit het in bewerking zijnde stafwerk

Nederland's verdediging tegen de Duitse aanval

De Krijgsverrichtingen op het Zuidfront van de Vesting Holland (X)

f. De tegenaanval van 6 G.B. op het bruggenhoofd Moerdijk (10 en 11 Mei).¹⁾
(Zie schetsen Ic, 3, 4, 5, 6 en 7.)

Het 6 Grensbataljon was sedert 10 April 1939 belast met de bewaking van de Nederlands-Belgische grens ten Zuiden van Breda en met het, na daartoe door de O.L.Z. gegeven last, uitvoeren van een aantal strategische vernielingen langs deze grens. Het was daarbij in het Westen aangeleund aan 3 G.B., in het Oosten aan het Grensbataljon Jagers (G.B.J.). Sedert 9 April 1940 was het bataljon aangewezen om, in geval van een agressie uit het Oosten, het bruggenhoofd Moerdijk te bezetten.

Het bataljon bestond uit drie tirailleurcompagnieën, elk bewapend met 12 lt.mitr., twee sectiën zw. mitrs. à 3 stukken, twee sectiën pag. à 2 stukken (uitsluitend voorzien van pantsergranaten) en een korpstrein gevormd uit gevorderde vrachtauto's.

De tirailleurcompagnieën waren uitgerust met rijwielen, de zw. mitrs. werden vervoerd op auto's, het pag. was gemotoriseerd. De dienstplichtigen dezer onderdelen waren afkomstig uit de lichte 1939, behoudens de 3e Comp., die op 9 April aan het bataljon was toegevoegd en 30 Jan. d.a.v. gevormd uit enige grenswachtdetachementen, waarvan het personeel afkomstig was uit alle, doch in hoofdzaak oudere lichten.

Omtrent de geoefendheid geldt het vermelde bij 3 G.B. Deze onderdelen waren bij het begin der vijandelijkheden als volgt gegroepeerd:

Staf en Verbindingsafdeling te Ginneken. Laatstbedoelde afdeling was vrijwel niet voorzien van bruikbaar materieel.

1-6 G.B., versterkt met een sectie zw. mitrs. en een sectie pag., legerde onder een res. eerste luitenant met compagniestaf en twee tirailleursectiën te Prinsenhage en overigens in gehuchten ten Zuid Westen van dit dorp. Door de compagnie waren 6 wachten, elk ter sterkte van 1 onderofficier en ongeveer 8 man, geplaatst bij vernielingsobjecten.

2-6 G.B., versterkt met een sectie zw. mitrs., een sectie pag. en een sectie van 3-6 G.B., legerde onder een res.-kapitein te Ginneken en, voor wat de laatstbedoelde sectie betreft, te Strijbeek. Omstreeks de helft der tirailleursectiën was verdeeld over een 15-tal wachten bij vernielingsobjecten en wegversperringen.

3-6 G.B., verminderd met twee sectiën, respectievelijk toegevoegd aan 2-6 G.B. en G.B.J., legerde onder een res. eerste luitenant te Zundert en had 5 wachten van 1 onderofficier en 8 man uitgezet. Behalve door bedoelde wachten werd de uitrukkende sterkte van het bataljon verminderd doordat, op last van C.-III L.K., in geval van agressie een sectie moest worden bestemd voor het

¹⁾ Resp. in de afleveringen van Juli 1946, Jan., April en Mei 1947.

bewaken en naar Zeeland afvoeren van een aantal te Breda te verzamelen onbetrouwbaar geoordeelde burgers. C.-6 G.B. formeerde deze sectie in de morgen van 10 Mei uit manschappen der drie compagnieën onder een officier.

Voor 6 G.B. was, evenmin als voor de andere bataljons langs de Zuidgrens, verhoogde strijdvaardigheid bevolen. Integendeel beval C.-III L.K. in de morgen van 9 Mei de ladingen van de objecten af te nemen en weder in de nabijheid daarvan op te bergen¹⁾.

Nacht 9/10 Mei deed C.-III L.K. de Bataljonscommandant omstreeks 2.00 telefonisch weten, dat de troepen langs de Oostgrens sedert middernacht hun gevechtsofstellingen hadden ingenomen. Op eigen initiatief beval de majoor Bataljonscommandant daarop om 3.30 het bataljon te alarmeren en voor afmars gereed te maken. Hoog in de lucht vertoonden zich grote aantallen vreemde vliegtuigen. Omstreeks 5.00 kwam van C.-III L.K. de opdracht „vernietigen”, gevolgd door de mededeling dat Duitse troepen de Oostgrens hadden overschreden. Hoewel bij het bataljon niet werd begrepen, waarom bij agressie uit het Oosten de naar het Zuiden voerende wegen moesten worden vernield en versperd, werd het bevel uitgevoerd. Aangezien de ladingen eerst moesten worden aangebracht, was hiermede enige tijd gemoeid. Omstreeks 5.30 werd het radiobericht opgevangen dat o.m. bij Moerdijk valschermtroepen waren geland, waarop omstreeks 6.00 het telefonisch bevel van C.-III L.K. volgde om met alle beschikbare troepen, zonder de vernielings- en versperringsploegen in te wachten, naar Moerdijk af te marcheren. De Bataljonscommandant gaf daarop 1- en 2-6 G.B. telefonisch en 3-6 G.B., waarmede de telefonische gemeenschap verstoord was, per ordonnans opdracht naar het reeds tevoren aangewezen verzamelpunt Terheijden te marcheren en daar nadere orders af te wachten. Een half uur later begaf de Bataljonscommandant zich naar de 2e comp. en gaf deze Compagniescommandant het volgende bevel:

„Begeef u onmiddellijk langs hoofdweg via Terheijden naar Moerdijk. Parachutisten zijn waarschijnlijk daar geland, zulks ingevolge mededelingen door de radio vermeld.

Draag zorg, dat zij niet langs hoofdweg naar Breda komen en drijf hen eventueel terug naar Moerdijk. Berichten te zenden naar gemeentehuis Terheijden.”

Aan de compagnie, die gereed stond om af te marcheren, deelde de Bataljonscommandant de opdracht mede, die met gejuich werd ontvangen. 2-6 G.B. (versterkt met een sectie zw. mitrs., een sectie pag. en een sectie van 3-6 G.B.), doch waaraan een groot deel van de tirailleurs nog ontbrak, marcheerde daarop als eerste onderdeel af. Vande beide zw. mitrs., die op een auto werden vervoerd, was één stuk opgesteld tegen luchtdoelen. Het pantserafweergeschut werd sprongsgewijze verplaatst. Vervolgens begaf de Bataljonscommandant zich naar 1-6 G.B. en herhaalde daar de reeds telefonisch gegeven opdracht, waarna ook deze compagnie, waaraan nog ongeveer $\frac{1}{4}$ van de tirailleurs ontbrak, doch versterkt met een sectie zw. mitrs. en een sectie pag., zich op mars begaf.

Omstreeks 9.00 waren beide compagnieën afgemarcheerd. C.-2-6 G.B. schoof een sectie onder een adj.-ond.officier als voorsectie uit, die zich op haar beurt deed beveiligen door een patrouille onder een dpl. korporaal. Tijdens de mars

¹⁾ Indien de ladingen aan de objecten waren aangebracht was de dienst van de bewaking dier ladingen zeer zwaar en op de duur voor de troep niet vol te houden. In verband hiermede had C.-III L.K. — met machtiging van de O.L.Z. — bevolen, dat bij 3 en 6 G.B. de ladingen van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsopgang moesten zijn aangebracht en overigens in de nabijheid van de objecten moesten zijn opgelegd.

werd alle verkeer komende uit de richting Moerdijk aangehouden en onderzocht, terwijl auto's komende uit de richting Breda werden teruggezonden. Even ten Noorden van Terheijden, juist na het passeren van de zijweg naar Wagenberg, naderde uit de richting Moerdijk een personenauto. Toen ook deze door de patrouille onder de korp. werd aangehouden, bleek zij bemand te zijn met valschermjagers, die verrassend mitr.vuur openden, en gevolgd te worden door een tweede auto met valschermjagers. Alleen de korp. behield zijn tegenwoordigheid van geest en wist, na dekking te hebben genomen, de auto's met geweervuur tot staan te brengen, terwijl hij zelf door het vuur der valschermjagers zwaar werd gewond.

Toen de auto's van achteren werden beschoten door een toevallig ter plaatse gekomen patrouille van 3-6 G.B., wendden zij en verdwenen in de richting Moerdijk na een grote verhuisauto als dekking dwars op de weg te hebben doen zetten.

Bedoelde korporaal onderscheidde zich nogmaals door, als verpleegde in het St. Ignatiusziekenhuis te Breda, op 13 Mei 1940 — liggende op een draagbaar — leiding te geven bij de demontering van Franse landmijnen, die voor het ziekenhuis lagen. (Zie dagblad „Het Vaderland” van 4 Dec. 1940.)

In het dorp Zevenbergschenhoek werd de opmars der voorsectie nogmaals door een der auto's vertraagd, waarbij heen en weer lopende dorpelingen het de bovengenoemde adj. ond.officier moeilijk maakten het vuur te openen. Bovendien hadden de valschermjagers hier een versperring van gevorderde auto's gemaakt.

Een-naar voren gereden pantserafweervuurmond had, door het ontbreken van brisantgranaten, weinig uitwerking. Na enige tijd trokken de Duitsers zich echter terug. Na het bereiken van de vork van spoorwegen aan de noordelijke dorpsuitgang kwam de voorwaartse beweging bij de rand van de ruim 1 km brede grasvlakte tussen de spoorbaan naar Roosendaal en de Nederlandse kazematten tot staan. De adjudant nam met zijn sectie stelling achter deze spoorbaan.

De kapitein Commandant 2-6 G.B. had inmiddels de compagnie tot het gevecht ontwikkeld. Rechts van de voorsectie kwam de tweede sectie in stelling, nog verder naar het Oosten, langs de Landekensweg, de derde sectie onder een res. eerste luitenant. De vierde sectie onder een s.m.i. werd naar links uitgeschoven, achter de Pelgrimsdijk. De bij 2-6 G.B. ingedeelde sectie van 3-6 G.B. onder een res. eerste luitenant ten slotte werd nog verder naar het Westen opgesteld in de richting van Lochtenburg. De sectie zw. mitrs. kwam aan weerszijden van de rijksstraatweg in stelling, terwijl het stuk pag. meer achterwaarts werd gehouden. De Compagniescommandant vestigde zijn commandopost in het postkantoor te Zevenbergschenhoek.

Ten Oosten van dit dorp maakte een Duits transporttoestel, vermoedelijk getroffen door vuur van de ten Noorden van het Hollandsch Diep opgestelde 6 Bt. Lu. A., een noodlanding. De negen inzittenden werden door een patrouille onder een res. eerste luitenant — door de B.C. aangewezen voor beveiliging van de commandogroep — gevangen genomen en naar Oosterhout afgevoerd, de papieren naar C.-III L. K. gezonden, de draagbare wapens zelf in gebruik genomen.

Er ontwikkelde zich thans een levendig vuurgevecht, waarbij de Duitsers, genesteld in de Nederlandse kazematten, uiteraard in het voordeel waren en het moeilijk bleek hun opstellingen te onderkennen. De sectie van 3-6 G.B. slaagde erin bij Lochtenburg tot in de daar gelegen kazematten door te dringen en zette zich daar vast.

Inmiddels was 1-6 G.B. te Terheijden aangekomen en ontving daar van de Bataljonscommandant opdracht over Blauwe Sluis, derhalve rechts van 2-6 G.B.,

naar de bruggen te rijden. Nauwenjks was de compagnie dit gehucht echter gepasseerd of zij ontving uit de ten Noord-Westen hiervan gelegen Nederlandse versterkingen vuur. De compagnie ontwikkelde zich in aanvalsformatie, waarbij 1 dodelijk gewonde en 3 licht gewonden werden verloren, en beantwoordde het vuur. Ook hier kwam de voorwaartse beweging tot staan.

Als laatste onderdeel kwam 3-6 G.B., dat slechts twee sectiën telde, omstreeks 11.00 te Terheijden aan en werd door de Bataljonscommandant aanvankelijk aldaar belast met het afsluiten van de toegangen tot het dorp. Vervolgens werd deze compagnie door C.1-6 G.B., die daarvoor de goedkeuring van de Bataljonscommandant had verkregen, opgedragen over Lage Zwaluwe naar de bruggen te marcheren en daarbij dit dorp van de vijand te zuiveren. Een tweetal groepen bleven, ter bewaking van de brug over de Mark, ten Zuiden van Terheijden, achter. In de loop van de middag gelukte het de overgebleven 1 1/3 sectie van 3-6 G.B. een vijandelijke patrouille uit het ruim 2 km lange dorp te verjagen en, met een verlies van één gewonde, een barricade, die de valschermjagers aan de noordelijke uitgang van het dorp hadden gebouwd, te vermeesteren. De door de valschermjagers in een paal van het electricisch net gehesen hakenkruisvlag werd neergehaald en aan de Bataljonscommandant gezonden.

Bij de noordelijke dorpsuitgang deed de C.- 3-6 G.B. halt houden. Een afstand van omstreeks 900 m scheidde hem van de tegenoverliggende door de Duitsers bezette Nederlandse kazematten.

Geleidelijk was 6 G.B. derhalve tegen de vijand, genesteld in de Nederlandse versterkingen, vastgelopen. Het bataljon was uitgerekt over een halvemaaanvormig front van omstreeks 8 km, zodat nergens stootkracht van enige betekenis aanwezig was. Op verschillende punten werd wederzijds heftig gevuurd.

Bij 1-6 G.B. werd in de loop van de dag de mantel van een der zware mitrs. stuk geschoten. Het wapen werd daarop per auto naar een smederij te Breda gebracht en kwam nog dezelfde dag hersteld terug.

De Bataljonscommandant meende, met het oog op de goede verbindingsmogelijkheden die het Rijkstelefoonnet te Terheijden bood, zijn commandopost daar, d.i. op ruim 6 km achter het gevechtsfront, te moeten handhaven. Ook de Korpstrein bleef te Terheijden.

De achtergelaten vernielings- en versperringsploegen meldden zich, na haar taak te hebben volbracht, te Terheijden en werden van hier doorgezonden naar de compagnieën. De laatste ploeg sloot omstreeks 15.00 aan.

Het te Terheijden doen blijven van de Korpstrein had ten gevolge dat het aanvoeren van munitie en levensmiddelen naar de gevechtlinie bezwaarlijk was. De troepen leefden grotendeels van hetgeen in verlaten woningen werd gevonden.

Enkele burgers, o.w. vooral een bekende wielrenner zich onderscheidde, maakten zich verdienstelijk door met eigen auto's het verkeer tussen Terheijden en de compagnieën te onderhouden, munitie naar voren te brengen, enkele gewonden af te voeren, enz.

De Bataljonscommandant trachtte thans van elders hulp te krijgen en richtte zich hiertoe allereerst tot 3 G.B., welk bataljon, naar hem bekend was, naar Willemstad was gemarcheerd.

Zoals wij t.a.p. vermeldden kwam de toegezegde hulp, door de gewijzigde opdracht van 3 G.B., echter niet tot uitvoering.

In de loop van de morgen vernam de Bataljonscommandant telefonisch van een Kapitein der Kon. Marechaussée dat uit de richting van Antwerpen troepen in aantocht waren.

De majoor, Bataljonscommandant, reed daarop over Breda in Z.W.-richting

en ontmoette bij de Roskam een colonne motorrijders ¹⁾, die bij dit wegenknooppunt door een Nederlandse versperring tijdelijk werden tegengehouden. De commandant verklaarde opdracht te hebben zich ter beschikking te stellen van de Commandant der Peeldivisie, zodat hij aan het verzoek van de majoor om diens aanval op het bruggenhoofd Moerdijk te steunen niet kon voldoen.

Op zijn commandopost teruggekeerd, belde bovengenoemde majoor de C.-III-L.K. op ²⁾ en deelde mede, dat zijn bataljon tegenover de bruggenhoofdstelling was ontplooid, doch door het vijandelijk vuur niet verder kon oprukken. C.-III L.K. gaf daarop persoonlijk bevel, dat het bataljon zich tot elke prijs in het bezit van de bruggen moest stellen, doch deelde mede, in verband met de eigen opdracht, geen versterking te kunnen sturen. Evenmin kon hij brisantgranaten voor de pantserafweerkanonnen ter beschikking van 6 G.B. stellen, daar ook III L.K. hierover niet beschikte.

Een poging van de majoor Bataljonscommandant om bij de K.M.A. te Breda brisantgranaten te verkrijgen leidde evenmin tot resultaat.

Ook met de Kantonnementscommandant te Dordrecht zocht de majoor telefonisch verband en verzocht uit het Noorden tegen de bruggen op te rukken. Hij kreeg echter ten antwoord, dat men in Dordrecht met moeite de parachutisten buiten de stad hield, zodat van een dergelijke beweging geen sprake kon zijn.

Hoewel 6 G.B. na de bezetting van het bruggenhoofd Moerdijk onder de bevelen zou zijn getreden van de Commandant der Groep Kil, was C.-6 G.B. met het bestaan dezer Groep onbekend, daar de door hem op 9 April ontvangen opdracht behelsde, dat hij zich ter beschikking moest stellen van de Commandant van het Zuidfront der Vesting Holland, welk commando echter als zodanig op 12 April was opgeheven. Daarom kwam het telefonisch contact met de Commandant der Groep Kil eerst laat tot stand.

Voordien richtte C.-6 G.B. zich nogmaals telefonisch tot C.-III L.K. en verzocht thans steun van Nederlandse bombardementsvliegtuigen. C.-III L.K. bracht dit verzoek ter kennis van de Commandant der Luchtverdediging te 's-Gravenhage, die daarop uit de weinige te zijner beschikking staande middelen de 1e Afdeling der 1 Groep van het 1 Luchtvaartregiment (1-I-1 Lv. R.) aanwees om het bombardement te doen uitvoeren. Deze afdeling beschikte op dit tijdstip nog over 10 CX toestellen, een tweepersoons verkenningsvliegtuig met matige snelheid (maximum 320 km/u), bewapend met 3 mitrs. en in staat 8 bommen van 50 kg mede te voeren. De afdeling was gestationneerd op het vliegveld Bergen, welk vliegveld in de vroege morgen was gebombardeerd, waarbij van de 14 toestellen er 3 waren vernield en 1 beschadigd. De Afdelingscommandant verstrekte aan een escadrille van 5 CX vliegtuigen onder een ritmeester de volgende opdracht :

„Bombardeer veldversterkingen en huizen, waarin Duitse troepen bij een dijk liggende N.W. van de plaats Hooge Zwaluwe bij de Moerdijk, lopende W.Z.W. naar O.N.O.”

Ongeveer 16.50 waren de toestellen in de lucht, behoudens dat van de Escadrillecommandant, dat door een defect aan de achtermitrailleur niet startte. De escadrille vertrok met 3 toestellen onder een sergeant-majoor, terwijl een toestel onder een tweede luitenant aanvankelijk de escadrillecommandant inwachtte en daarna de opdracht afzonderlijk uitvoerde. Zeer laag vliegende (0-10 m) werd

¹⁾ Aangezien van Franse zijde is vernomen, dat de eerste Franse troepen 10 Mei om 10.00 de Frans-Belgische grens overschreden hebben, waren dit vermoedelijk Belgische motorrijders. Bij de Commandant der Peeldivisie heeft deze colonne zich niet gemeld.

²⁾ Daar het dagboek van St.K.-III L.K. vernietigd is, kan het juiste tijdstip niet meer worden vastgesteld.

de Moerdijk bereikt, waarna hoogte werd genomen en 29 bommen van 50 kg op een aantal der veldversterkingen bij de Streeplandse Weg en nabij de rijksstraatweg werden afgeworpen. Te 18.30 was het laatste toestel terug. Tijdens deze stoutmoedige vlucht waren tal van Duitse toestellen gezien. De bommen lagen, blijkens de waarneming van 6 G.B., goed. Het moreel der Nederlandse troepen werd hierdoor zeer verhoogd. Echter gelukte het slechts de sectie onder de adj. ond. off. en de zich daarbij bevindende zw. mitrs. de uitwerking te benutten en omstreeks 500 m op te rukken.

Inmiddels was de kapitein omstreeks 18.00 telefonisch in contact gekomen met de te Puttershoek gevestigde Commandant van de Groep Kil en verzocht die commandant artilleriesteun, in het bijzonder tegen vijandelijke weerstandsnesten langs de Bredase dijk en de Landekensdijk. Deze vuren moesten worden afgegeven als kaartvuren, daar waarneming van de noordelijke oever van het Hollandsch Diep niet mogelijk was, en bovendien vrijwel op de maximum schootsafstand der betrokken vuurmonden¹⁾.

Van de 7 veld viel slechts uitwerking te verwachten tegen ongedekte levende doelen. De uitwerking van de gevraagde vuren tegen de valschermpjes, die genesteld waren in de Nederlandse kazematten, kon onder deze omstandigheden niet groot zijn. Niettemin was Commandant Groep Kil van oordeel, dat de verlangde vuursteun moest worden verleend. Om 18.50 gaf de Artilleriecommandant van Groep Kil II-23 R.A. opdracht vuurstoten op de aangeduide punten af te geven, terwijl de 25 Afd. A. om 18.35 opdracht kreeg nogmaals afsluitingsvuur te geven op de zuidelijke landhoofden der bruggen over het Hollandsch Diep ten einde het aanvoeren van Duitse versterkingen te belemmeren.

Blijkens waarneming uit de voorste lijn van 6 G.B. lag het vuur van II-23 R.A. aanvankelijk goed, doch sprong later over de infanterie van 6 G.B. naar het Zuiden. Wellicht realiseerde de betrokken vuurleider zich niet, dat in dit uitzonderlijke geval het vuur ter ondersteuning van de aanvalsinfanterie niet voorwaarts doch achterwaarts moest worden verlegd. Omstreeks een uur later werd weder vuursteun gevraagd thans tegen weerstandsnesten ten Oosten van de spoorweg op het aanvalsfront van 1-6 G.B., welke vuren te 19.50 aan II-23 R.A. werden opgedragen. Dit vuur viel ten dele te ver naar het Oosten, ten gevolge waarvan Commandant 1-6 G.B. tussen 21.00 en 22.00 met zijn onderdeel Blauwe Sluis verliet en naar Lage Zwaluwe uitweek. Ook hier vielen omstreeks 20.00 granaten, die de daken van 2 percelen beschadigden, 4 personen doodden en 6 verwonden.

In de hoop, dat de vijand door artillerievuur voldoende zou kunnen worden onderdrukt om in het nachtelijke duister een voorwaartse beweging over het open polderterrein mogelijk te maken, stelde de C.-2-6 G.B. de Bataljonscommandant voor de compagnieën nacht 10/11 Mei 1.00 een aanval te doen beginnen. De bedoeling hierbij was, dat 2-6 G.B. de vijand in front zou binden, terwijl de beide andere compagnieën uit Lage Zwaluwe en Blauwe Sluis in de richting van Moerdijk zouden doorstoten.

De Bataljonscommandant deed de C.-2-6 G.B. ter bespreking van dit plan naar Terheijden komen. Laatstgenoemde stelde zich van hieruit telefonisch in

¹⁾ Voor 7 veld maximum werkzame dracht, voor brisantgranaten met schokbuis Nr. 28 (springt in de aanslag) 8450 m; grootste afstand waarop door II-23 R.A. ter ondersteuning van 6 G.B. werd gevraagd 9000 m.

Voor 15 1.24 maximum werkzame dracht tegen weerstandbiedende doelen 8800 m, goede scherfwerking door ricochetvuur tegen levende doelen tot 4500 m, grootste afstand, waarop door de 25 Afd. A. ter ondersteuning van 6 G.B. werd gevraagd, 7250 m.

verbinding met de Artilleriecommandant van Groep Kil. Ten gevolge van dit overleg werden de volgende vuren afgegeven. Om 23.18 een vuur van II-23 R.A. tegen een mitrailleurnest op het aanvalsfront van 2-6 G.B. in de kazematten bij de driesprong gevormd door Lapdijk, Bredase dijk en Pelgrimsdijk; van 0.24—1.15 een storend vuur van de 25 Afd. A. nabij het station en om 0.30 vuurstoten van II-23 R.A. bij het station en tegen de knik van de Streeplandse weg tegenover 1-6 G.B. Vervolgens gaf C.-2-6 G.B. om 22.45 C.-3-6 G.B. te Lage Zwaluwe telefonisch bevel tot de aanval onder mededeling, dat deze 11 Mei om 1.00 zou worden begonnen. Zoals wij zagen, bevond ook C.-1-6 G.B. zich op dit uur te Lage Zwaluwe. Na van de voorgenomen aanval te hebben kennis gekregen keerde dit onderdeel omstreeks 23.00 naar Blauwe Sluis terug.

De vijand deed, door het telkenmale afgeven van heftige vuurstoten, blijken beducht te zijn voor een nachtelijke aanval.

Op het bevolen uur werd de voorwaartse beweging uitgevoerd.

Tot een doorgezette aanval kwam het echter niet. Slechts op de uiterste rechtervleugel behaalde 3-6 G.B., welker uitgangstelling zich op omstreeks 900 m van de door de vijand bezette kazematten bevond, enige terreinwinst. Toen na het aanbreken van de dag valschermtroepen, die zich in het riet langs het Hollandsch Diep hadden verscholen, de opgerukte groepen flankerend onder vuur namen, weken deze echter op Lage Zwaluwe terug. De eveneens opgerukte rechtersectie van 1-6 G.B. geraakte onder vuur van de eigen compagnie en week eveneens op Lage Zwaluwe uit waar zij zich weder bij 3-6 G.B. aansloot. De overige sectiën van 1-6 G.B. ontdekten, na het licht worden, dat de tegenover hen liggende kazematten — bij het N.O.-einde van de Landekensdijk — verlaten waren. Deze werden daarop bezet en voorzien van schietgaten in de rugweer om vuur te kunnen brengen op de valschermjagers, die uit meer achterwaarts gelegen kazematten het verder oprukken verhinderden.

Bij het aanbreken van de dag verschenen weder tal van Duitse vliegtuigen die ook in het bruggenhoofd nieuwe valschermtroepen en munitie afwierpen. Het gelukte een luitenant met de mitrailleurs uit het de vorige dag neergekomen vliegtuig, ongeveer 2 km ten Zuiden van Zevenbergschenhoek drie Duitse toestellen neer te schieten. Alle inzittenden kwamen om het leven. De wapenen werden weder in gebruik genomen, de kaarten e.a. documenten ingeleverd bij de Staf der Peel-divisie te Tilburg, de toestellen in brand gestoken.

Later sprongen ook in de rug van 6 G.B., in de richtingen Hooge Zwaluwe en Zevenbergen enkele valschermtroepen af. In eerstgenoemde richting werd een patrouille onder een res. eerste luitenant uitgezonden, terwijl een res. tweede luitenant van 3-III-28 R.I., die zich in de nacht van 10/11 Mei met een 10-tal manschappen bij 2-6 G.B. had aangesloten, als rugdekking werd uitgeschoven.

Omstreeks 8.00 besloot C.-6 G.B. nogmaals een poging te doen om Franse hulp te verkrijgen en hij begaf zich daartoe naar Breda. In de Noordrand van deze plaats bleek zich een afdeling te bevinden van het (gemechaniseerde) 6 Regiment Kurassiers. De majoor Bataljonscommandant lichtte zijn Franse collega in omtrent de toestand, gaf hem een kaart met de opstelling van 6 G.B. en verzocht hem dit bataljon te hulp te komen. Insteede van de beide commandoposten thans samen te voegen, ten einde een nauwe samenwerking te verkrijgen, werd afgesproken de commandopost van C.-6 G.B. te verplaatsen naar Zevenbergen. Hierin kan geen verbetering worden gezien, daar de bestaande commandopost van C.-6 G. B. te Terheijden op de as Breda—Moerdijk was gelegen, terwijl de B.C. zich hier thans 12 km van verwijderde en daarbij nog steeds ruim 6 km achter het gevechtsfront bleef. De Franse commandant zegde toe een plan te zullen

opmaken en hiervan mededeling te zullen doen. Omstreeks 10.30 kwam een Frans officier te Zevenbergen contact opnemen en de majoor begaf zich daarmee weder naar de Franse commandant, die zijn commandopost langs de as Breda—Moerdijk verplaatste naar Wit Huis (± 2 km ten Noorden van Terheijden) en van hier uit verkenningen had aangezet in de richting van de Moerdijk.

In de loop van de middag verschenen dientengevolge in Lage Zwaluwe, Blauwe Sluis en Zevenbergschenhoek Franse pantserwagens, die echter met de Nederlandse ondercommandanten en troepen geen contact opnamen. De overeenkomst in kleur tussen de Nederlandse en de Duitse uniformen veroorzaakte, dat op één plaats door de Fransen het vuur werd geopend in de rug van Nederlandse troepen. Ook tussen de beide commandanten kwam geen vruchtbare samenwerking tot stand. De Bataljonscommandant begaf zich na enige tijd weer naar Zevenbergen, vanwaar hij omstreeks 16.30 nogmaals een bezoek aan Wit Huis bracht. Omstreeks dit tijdstip passeerde een peloton pantserwagens Zevenbergschenhoek en reed langs de rijksstraatweg tot in de voorste Nederlandse lijn, ter plaatse gevormd door de sectie van 2-6 G.B. onder meerbedeelde adj. ond. off. Hier werd halt gehouden en het voorterrein bekeken. Door het taalverschil was overleg tussen de beide commandanten ter plaatse niet mogelijk. Na enige tijd keerden de pantserwagens naar Zevenbergschenhoek terug. Nu eerst verzocht de Franse commandant de Nederlandse Commandant van 1-6 G.B., hem omtrent de toestand in te lichten. Deze kapitein stelde allereerst voor de pantserwagens en begeleidende voertuigen, die in de dorpsstraat van Zevenbergschenhoek stonden, gedekter op te stellen. Het was echter reeds te laat. Duitse bommenwerpers verschenen boven het dorp en bestookten dit van 18.30—20.00 met bommen en mitrailleurvuur. De kom van het dorp ging in vlammen op¹⁾. Eén pantserwagen werd vernield, de overige verdwenen naar het Zuiden.

Enkele gewonden, die juist op de commandopost van C.-1-6 G.B. werden verbonden, werden naar de weilanden gesleurd. Twee hunner kregen tijdelijk een vlag van verstandsverbijstering.

De kapitein, C.-2-6 G.B., verloor zijn tegenwoordigheid van geest, keerde eerst de volgende morgen bij het bataljon terug, doch vertoonde zich niet meer bij zijn compagnie. Omstreeks gelijktijdig werd ook de brug over het kanaal naar de Mark ten Zuiden van Terheijden door Duitse bommen vernield. Ook Zevenbergen werd 16.45 uit de lucht aangevallen. Hier had een luitenant, met behulp van de buit gemaakte Duitse vliegtuigmitrailleurs, een luchtafweer georganiseerd. Desondanks werden op Zevenbergen 40 à 50 bommen afgeworpen, die 32 slachtoffers onder de burgerbevolking maakten, terwijl 124 huizen door de daarop volgende branden geheel of grotendeels werden verwoest.

Deze bombardementen deden de aanval ter herovering van het bruggenhoofd Moerdijk definitief ineenzinken.

De Fransen verdwenen over Zwartenberg naar het Zuiden. De Compagniestaf van 2-6 G.B. was uiteengespat.

C.-1-6 G.B., die de indruk had, dat de vijand in de richting van Blauwe Sluis opdrong, achtte het ongeraden daar de nacht door te brengen en trok — zonder de nevenonderdelen hiervan te verwittigen — naar de meergenoemde driesprong van kunstwegen bij Wit Huis terug.

Toen de drie sectiën van 2-6 G.B. met de zich daarbij bevindende zw. mitrs.,

¹⁾ Eén burger werd gedood, terwijl 21 woningen, 1 klooster, 2 scholen en 1 patronaatsgebouw werden vernield. Gedeeltelijk werden vernield 1 school en een aantal woningen en winkels, terwijl de R.-K. Kerk en de pastorie werden beschadigd.

die zich ten Noord-Westen van Zevenbergschenhoek bevonden, noch met de Compagniescommandant, noch met 1-6 G.B. meer verband konden krijgen, trokken zij, onder een luitenant, terug op Drie Hoefijzers, 2 km ten Zuid-Oosten van Zevenbergschenhoek.

C.-6 G.B., wie het bij terugkeer uit Wit Huis bleek dat de Bataljonsadjutant, een res. eerste luitenant, de commandopost van Zevenbergen had verplaatst naar Zwartenberg, zag in het handhaven van zijn bataljon tegenover het bruggenhoofd geen heil meer en besloot omstreeks 22.00 het bataljon bij Zwartenberg te verzamelen. In de vroege morgen van 12 Mei kwamen hier bijeen :

1-6 G.B. (min een sectie, die zich bij 3-6 G.B. had aangesloten), 2-6 G.B. (min de commandogroep en een sectie) onder bevel van een res. eerste luitenant, de beide sectiën zware mitrs., de beide sectiën pag. en de Korpstrein. Met 3-6 G.B. kon noch telefonisch, noch door ordonnansen verband worden gekregen.

De bij 2-6 G.B. ingedeelde sectie van 3-6 G.B., welke zich te Lochtenburg bevond, werd in de namiddag uit oostelijke richting aangevallen en trok, na een vuurgevecht, waarbij ten slotte beide lt. mitrs. haperden, terug op Zwarte Schaap (tussen Kalishoek en Zevenbergen), waar zij zich verenigde met de 4e sectie van 2-6 G.B. onder een s.m.i. In de morgen van 12 Mei verzamelde de luitenant, S.C. van 3-6 G.B. en ingedeeld bij 2-6 G.B., bovendien een aantal verstrooide manschappen van onderdelen der Peeldivisie en vormde zo een compagnie van omstreeks 100 man, ingedeeld in 3 sectiën, waarmede hij in de loop van de morgen naar het Zuiden afmarcheerde.

C.-3-6 G.B., die ook zijnerzijds tevergeefs trachtte verband te krijgen met de B.C. of met de nevencompagnie en daarbij in de morgen van 12 Mei van de telefooncentrale te Breda in het Duits antwoord kreeg, handhaafde zich tot 12 Mei 13.00 in Lage Zwaluwe. Toen omstreeks dit uur gepantserde en gemotoriseerde Duitse troepen via Made—Wagenberg—Blauwe Sluis naar de bruggen oprukten, besloot C. 3-6 G.B. terecht een poging te doen uit de muizenval te ontsnappen. Hij slaagde erin met zijn sectiën, over Hooge Zwaluwe en Geertruidenberg, Keizersveer te bereiken en sloot zich daar aan bij het dekkingsdetachement Brug Keizersveer, behorende tot de Groep Merwede van het Oostfront der Vesting Holland.

Een beschouwing der pogingen tot herovering van het bruggenhoofd M oerdijk biedt in het algemeen een weinig verheffend beeld. Erkend moet echter worden, dat het zwakke 6 G.B. hier voor een te zware taak werd gesteld. Ook indien de Bataljonscommandant de aanval persoonlijk had geleid in stede van ver achterwaarts op een commandopost te blijven — en zijn krachten beter bijeen had gehouden, zou het waarschijnlijk niet zijn gelukt de omstreeks 300 uitnemend bewapende valschermjagers uit de goed aangelegde en van draadhindernissen voorziene Nederlandse kazematten te verdrijven. De artilleriesteun uit de groep Kil, die onder de geschetste omstandigheden weinig doeltreffend kon zijn, en het incidentele Nederlandse luchtbombardement konden hierin geen verandering brengen.

Een vraag blijft voorsnog of het doel in samenwerking met de Franse gemechaniseerde afdeling had kunnen worden bereikt. Gebrek aan gegevens omtrent de sterkte van deze afdeling en omtrent de opdracht van haar commandant laat niet toe deze vraag te beantwoorden.

Einde van de Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

van het

Kon. Nederlands Indische Leger

De Strijd op Sumatra

Gedurende Januari, Februari en Maart 1942.

BIJLAGEN : Een overzichtskaart van Zuid-Sumatra.

Een kaart van Palembang.

I. Inleiding.

Het feit, dat het aan onze troepenmacht op Sumatra is mogen gelukken, om nog gedurende 20 dagen, na het beëindigen van de strijd op Java, tegen een overmachtige vijand weerstand te blijven bieden, verdient zeer zeker niet onvermeld te blijven. Hierdoor toch werd een belangrijke vijandelijke troepenmacht gebonden, hetgeen beslist met het oog op de Japanse bedreiging van Australië van grote invloed is geweest.

Bij het beschrijven van de gebeurtenissen op Sumatra, wordt evenals zulks bij het te boek stellen van de strijd op Java het geval was, het niet aanwezig zijn van in oorlogstijd opgemaakte gevechtsverslagen in belangrijke mate gevoeld.

Bedoelde verslagen werden over het algemeen na de capitulatie van Sumatra vernietigd, de enkele, welke werden begraven, werden tot heden nog niet teruggevonden.

Onderstaand kort overzicht werd dan ook samengesteld aan de hand van de door de betrokken commandanten na de Japanse capitulatie in 1945 opnieuw opgemaakte gevechtsverslagen, welke grotendeels uit het geheugen moesten worden neergeschreven.

Vermeld dient te worden dat door het feit, dat de commandant van Noord- en Midden-Sumatra, de Generaal-Majoor der Infanterie R. T. Overakker, in krijgsgevangenschap het leven liet, zeer veel waardevolle gegevens over de onder zijn leiding gevoerde strijd verloren gingen.

Alvorens tot de behandeling van de op Sumatra gevoerde acties over te gaan verdient het aanbeveling om de taak van het leger in de Buitengewesten, waaronder wordt verstaan het Nederlands-Indisch grondgebied buiten Java, nader te belichten.

Deze taak kwam in hoofdzaak neer op :

- a. het verzekeren van de binnenlandse rust, orde en veiligheid ;
- b. het geven van steun aan het gezag, het afdwingen, waar nodig, van gehoorzaamheid aan gegeven bevelen, het beschermen van de goedgezinde bevolking tegen kwade elementen en dergelijke.

Bovendien kon aan het leger in de Buitengewesten — dit ter beoordeling van het burgerlijk bestuur — nog andere zuivere politionele diensten worden opgedragen, zoals buitenbewaking van gevangenen en geldkantoren, het begeleiden van transporten veroordeelden enz.

De defensietaak w.o. te verstaan de neutraliteitshandhaving, kwam voor wat betreft de Buitengewesten op het tweede plan. Deze taak viel de Vloot toe, op enkele critieke punten gesteund door het leger. Onder critieke punten te verstaan de plaatsen, waarvan het bezit voor de vijand van onschatbare waarde moet worden geacht. Hiervoor kwam in de eerste plaats in aanmerking de rijke oliegebieden, welke in hoofdzaak in de Buitengewesten worden aangetroffen.

Voor Sumatra noem ik de omgeving van Palembang en Djambi zomede de

terreinen te Pangkalan Brandan en Pangkalan Soesoe (Noord-Sumatra), waarvan de terreinen in het Palembangse met de raffinaderijen te Pladjoe (B.P.M.) en Soengei Gerong (N.K.P.M.) verreweg de belangrijkste zijn. Deze raffinaderijen voorzagen de gehele luchtmacht in de Pacific van vliegtuig-benzine van hoog octaan gehalte. Uitgestrekte boorterreinen werden v.w.b. de omgeving van Palembang aangetroffen te Praboemoelih (B.P.M.), Pendopo (N.K.P.M.), Kloelang (B.P.M.) en v.w.b. de omgeving van Djambi te Bedjoebang (B.P.M.) en te Tempino (B.P.M.).

De olie afkomstig van deze terreinen werd over grote afstanden (100 — 325 km) naar de raffinaderijen te Pladjoe en te Soengai Gerong gepompt, waar de bewerking plaats vond.

In de tweede plaats moeten de in de Buitengewesten aangelegde vliegvelden worden vermeld.

Door de ontwikkeling van de moderne bommenwerper werd de mogelijkheid geschapen om de luchtmacht een belangrijke rol in de defensie te doen spelen. Het meeste rendement wordt verkregen, indien de luchtmacht reeds aan de buitenomtrek van de Archipel in de strijd kan worden ingezet; in verband hiermede was het aanleggen van vliegvelden in de Buitengewesten op ruime schaal besliste noodzaak geworden.

Zo waren dan ook op Sumatra verschillende vliegvelden aangelegd, t.w. :
in *Z.-Sumatra* :

- I. TALANG BETOETOE (kortweg genoemd P I) \pm 14 km ten Noorden van Palembang (2 banen, 1 van 800 m en 1 van 1200 m).
- II. PALEMBANG II (kortweg genoemd P II) nabij Praboemoelih 68 km van Palembang (2 banen, 1 van 3500 m en 1 van 2500 m).
- III. LAHAT. 228 km van Palembang (1 baan van 1200 m).
- IV. DJAMBI hulpvliegveld met een grasbaan van 750 m.

in *N.-Sumatra* :

Pakanbaroe, Medan, Sabang, Lhoknga (\pm 10 km ten Zuiden van Koetaradja.)

De verdediging van vorenvermelde vitale punten — olie-opslagplaatsen en vliegvelden — eiste dus een bijzondere voorziening. Het zal duidelijk zijn, dat de op Sumatra gelegde troepen, bestemd, voor het volvoeren van de primaire taak, t.w. het handhaven van orde en rust, niet voor defensie-doeleinden konden worden bestemd. Er moest dus naar een ander middel worden uitgezien. De meest doeltreffende maatregel zou zijn geweest een uitbreiding van de legerformatie; in verband echter met 's Lands financiële toestand moest hiervan worden afgezien.

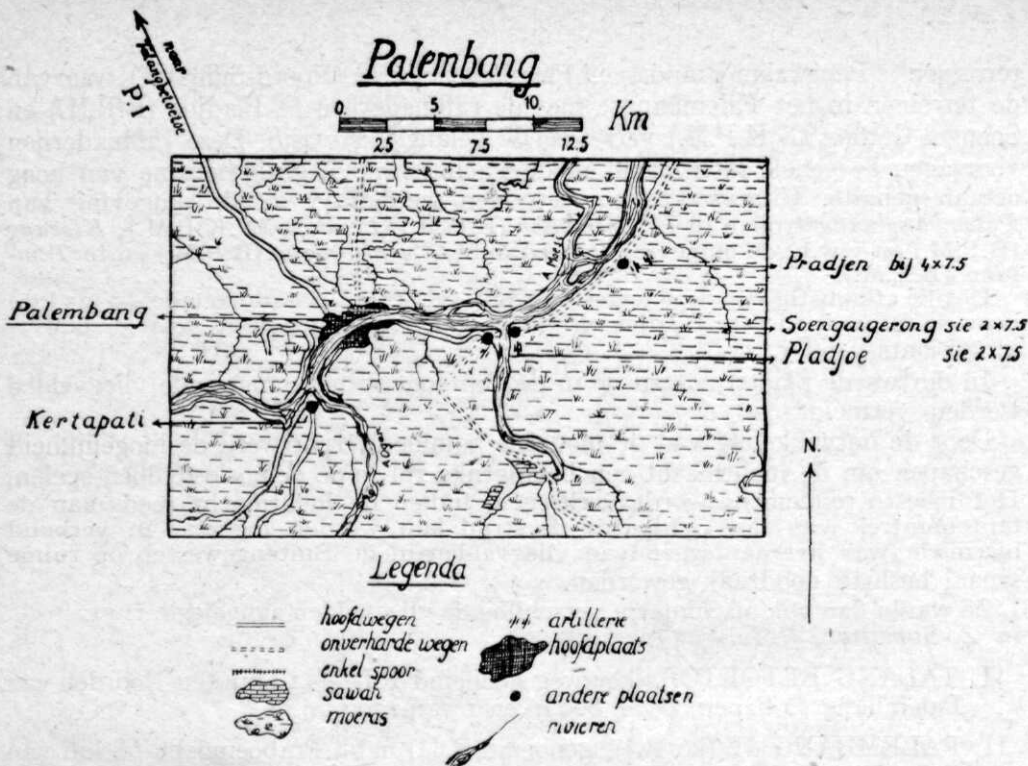
Het onttrekken van troepen aan het Java-leger werd niet verantwoord geacht, zodat noodgedwongen moest worden volstaan met het bestemmen van de dienstplichtigen voor het volvoeren van deze defensietaak. In verband met de geringe sterkte van het dienstplichtige contingent was het duidelijk, dat de steun en aanvulling van de in de Buitengewesten aanwezige beroepsmilitairen niet zou kunnen worden ontbeerd. Deze laatsten zouden dus aan hun feitelijke taak — het handhaven van orde en rust — moeten worden onttrokken. Tot welke gevolgen deze maatregel o.a. in Atjeh aanleiding heeft gegeven, zal hier onder blijken.

II. Defensie van Zuid-Sumatra.

A. Voorbereidingen.

Voor de verdediging kwamen in aanmerking de emplacementen van de olie-maatschappijen in de nabijheid van Palembang t.w. :

van de B.P.M. het emplacement te Pladjoe.

van de N.K.P.M. het emplacement te Soengai Gerong. Zomede de voornaamste boorterreinen.

Voorts diende aan de verdediging van de nabij Palembang gelegen vliegvelden t.w.:

het vliegveld Palembang I, gelegen in de omgeving van Talang Betoetoe op 14 km afstand van Palembang.

het vliegveld Palembang II, bij Praboemoelih, 68 km ten Westen van Palembang.

het vliegveld Lahat.

het vliegveld Djambi.

aandacht te worden besteed.

Zoals uit bijgevoegd kaartje blijkt, vormt de Moesi de toegangsweg naar Palembang en omgeving, zodat het voor de hand lag, dat maatregelen moesten worden getroffen om de vijand een opmars langs deze rivier te beletten, althans te bemoeilijken. De mondingsdelta van de Moesi met haar vele armen werd bewaakt door een 3-tal sleepboten waarop mitrailleurs waren gemonteerd, terwijl in de Palembangrivier een mijnenversperring was gelegd, welke werd bewaakt door een batterij van 4 stukken 7.5 cm v.d. geschut.

Op deze wijze werd bereikt dat het voornaamste naar Palembang lopende vaarwater, zij het dan ook niet afdoende, was afgesloten. De mogelijkheid bleef echter voor de vijand open om, gebruikmakende van de vele delta-armen, de in de omgeving van Palembang gelegen vitale objecten van verschillende zijde te naderen.

Een bezetting van die objecten was dus geboden, mede in verband met het parachutistengevaar.

De dislocatie van de troepen, waarover de Territoriale Commandant de beschikking had, bestaande uit garnizoensinfanterie en dienstplichtigen, was begin Februari 1942 als volgt :

Vliegveld Palembang I, Talang Betoetoe genoemd (14 km van Palembang) :

- 2 sectiën Inf.
- 1 sectie mitr.
- 2 overvalwagens.
- 2 stukken 4 cm Luchtdoelartillerie.

Vliegveld Palembang II nabij Praboemoelih (68 km van Palembang) :

- 2 sectiën Inf.
- 2 sectiën mitr.
- 3 overvalwagens.

Fabrieksterrein B.P.M. te Pladjoe (7 km van Palembang) :

- 2 sectiën Inf.
- 1 sectie mortieren.
- 2 sectiën mitr.
- 2 stukken 7.5L. 35.

Fabrieksterrein N.K.P.M. te Soengai Gerong (8 km van Palembang) :

- 2 sectiën Inf.
- 2 sectiën mitr.
- 1 sectie mortieren.
- 2 stukken 7.5L 35.

Vliegveld nabij Lahat (228 km van Palembang) :

- 2 sectiën Inf.

Te *Pradjen*.

Mijnversperringsbatterij van 4 stukken 7,5L 35.

Te *Palembang* in reserve.

- 1 sectie Inf.
- 1 sectie mitr.
- 1 Compagnie Stadswacht.

Uit bovenstaand overzicht moge blijken, dat de beschikbare troepen over een grote oppervlakte waren verspreid en dat slechts een zeer kleine reserve beschikbaar was, terwijl de belangrijke fabrieksemplacementen van de B.P.M. en van de N.K.P.M., zomede de boorterreinen, slechts zwak waren bezet.

De taak van de te Soengai Gerong (N.K.P.M.) en te Pladjoe (B.P.M.) gelegerde detachementen was dan ook beperkt en bepaalde zich tot het afslaan van een coup de main en tot het dekken van de vernieling van de bedrijven, waartoe bij een ernstige vijandelijke bedreiging noodgedwongen zou moeten worden overgegaan. Deze vernielingen waren voorbereid en zouden uitsluitend door het dienstplichtig personeel van vorengenoemde maatschappijen worden uitgevoerd.

Het vernielingsplan kwam in grote trekken hier op neer, dat met behulp van de fabrieksmachines de voornaamste installaties in een bepaalde volgorde zouden worden vernield (doorbranden van assen, droogstoken van ketels) waarvoor in totaal 2 uur was uitgetrokken, waarna tot het vernielen van de machines zelve zou worden overgegaan.

Ten slotte zou men op de emplacementen aanwezige olietanks leeg laten lopen, de olie (benzine) opvangen in de om de tanks gegraven geulen, waarna tot het in brand steken van de olie (benzine) zou worden overgegaan.

In tegenstelling met vernieling van installaties op andere plaatsen, waarbij van springmiddelen een ruim gebruik was gemaakt, moest hiervan bij de vernieling

van de installaties bij Palembang worden afgezien, aangezien deze zo lang mogelijk in bedrijf moesten blijven.

In een in werking zijnde fabriek leveren de van te voren aangebrachte springmiddelen een te groot gevaar op.

Deze wijze van vernieling was gekozen om het bedrijf zo lang mogelijk in tact te kunnen houden, hetgeen voor de oorlogvoering van groot belang was. Te Palembang toch, werd benzine van hoog octaangehalte vervaardigd, welke benzine voor ons en voor geallieerde vliegtuigen was bestemd.

Nadat de fabrieksinstallaties te Balikpapan (20 Januari 1942) met de aldaar opgeslagen olie- en benzine-voorraden waren vernield, steeg Palembang in betekenis, in verband waarmee middelen werden beraamd om de productie van benzine aldaar zolang mogelijk voortgang te kunnen doen vinden. Plannen werden beraamd om onze troepen met geallieerde eenheden te versterken.

In verband met het feit, dat ten gevolge van de Japanse opmars in Malakka geen geallieerde troepen voor nevenoperatieterreinen konden worden gemist was de legerleiding genoodzaakt om aan de troepenmacht op Java 1 bataljon, t.w. het Xe Bat. Inf. te onttrekken, welk bataljon (bestaande uit Staf, 1 Menadonese Compagnie, 2 Javaanse compagnieën en 1 mitrailleur-compagnie) de 5e Februari 1942 van Batavia naar Z.-Sumatra vertrok.

Met uitzondering van 1 Javaanse compagnie, welke in de nabijheid van het vliegveld Palembang I werd gelegerd, werd het bataljon te *Praboemoelih* ondergebracht. Het bataljon werd gemotoriseerd en was bestemd om als reserve op te treden.

Van geallieerde zijde werd door het zenden van 1 regiment luchtdoelartillerie van Singapore naar Palembang onze luchtafweer bestaande uit stukken van 4 cm versterkt.

Bedoeld regiment kwam begin Februari te Palembang aan en werd over de fabrieksterreinen en vliegvelden verdeeld.

Ten gevolge van het feit, dat het schip, dat de munitie voor bedoeld regiment vervoerde, in de grond werd geboord, kon weinig voordeel van de aanwezigheid van de Britse luchtdoelartillerie worden getrokken. Weliswaar konden de door beschikbaarstelling van onze munitie de Britse 4 cm stukken in werking worden gebracht, doch de 8 cm stukken, welke bij machte zouden zijn geweest om de hoog vliegende Japanse bommenwerpers te bestrijden, moesten werkeloos blijven.

De in de loop van de eerste helft van Februari 1942 toenemende bombardementen van de vliegvelden nabij Palembang wezen erop, dat een vijandelijke actie tegen dit belangrijke oliecentrum niet lang meer zou uitblijven.

Met spanning werden dan ook in Zuid-Sumatra de gebeurtenissen tegemoet gezien, welke spanning nog toenam toen bleek, dat alles er op wees dat Singapore binnen zeer korte tijd zou vallen.

B. De nabij PALEMBANG gevoerde actie.

Op 14 Februari 1942 te ongeveer 7.30 voormiddag verscheen een grote macht Japanse vliegtuigen, naar schatting 120, boven het vliegveld Palembang I en boven de fabrieksterreinen, gevolgd door een zwaar bombardement door voren genoemde vliegtuigen.

Parachutisten werden in grote aantallen uitgeworpen en kwamen op de volgende plaatsen neer:

- a. ongeveer op 3 km afstand van het vliegveld Palembang I.
- b. ten Zuiden van het emplacement te Soengai Gerong.
- c. in het emplacement te Pladjoe.

De vijand had blijkbaar gelet op de ervaring opgedaan bij de aanvallen op de olieplaatsen in Borneo, t.w. Tarakan en Balikpapan; waar de vernielingen tijdig

tot stand waren gekomen, er alles op gezet om althans deze belangrijke fabrieken ongeschonden in handen te krijgen, en had hiervoor het inzetten van een aanval met parachutisten gekozen, waardoor inderdaad het uitvoeren van ons vernielingsplan in ernstige mate werd belemmerd.

Door de Territoriale Commandant werden de volgende maatregelen genomen.

- a. het inzetten van de te Palembang beschikbaar zijnde reserve t.w. :
1 Sectie Inf. + 1 Sectie mitr. en één van de Javaanse compagnieën van Inf. X. tegen de nabij het vliegveld Palembang I gelande parachutisten.
- b. het geven van orders aan de Cdt. van Inf. X te *Praboemoelih* om zijn bataljon voor de afmars in een nog nader te bepalen richting gereed te stellen.
- c. het inzetten van de compagnie Stadswacht ter afsluiting van de toegangswegen van de stad Palembang.

Al spoedig kwamen berichten binnen dat de toestand te Pladjoe zich ongunstig ontwikkelde. Het op het emplacement werkzaam zijnde personeel werd volkomen verrast en was gedwongen om het bedrijf te verlaten, terwijl de bezetting van Pladjoe niet bij machte bleek om de parachutisten te verdrijven.

De Territoriale Commandant besloot dan ook te 8.30 de nog te zijner beschikking zijnde reserve, t.w. het te Pramoeboelih gelegerde Xe Bataljon Infanterie naar Palembang aan te trekken. Door de omstandigheid, dat de compagnieën van het Xe Bataljon in de vroege ochtend van de 14e Februari voor oefeningsdoeleinden waren uitgerukt ging een belangrijke tijd verloren met het verzamelen van die troepen.

Eerst te 10.30 kon het eerste echelon bestaande uit 2 sectiën infanterie, 2 pel. mitr., 1 sectie mrt. en 2 tankbuksen uit Praboemoelih vertrekken. Na aankomst te Palembang werd dit echelon naar Pladjoe doorgezonden, waar het te ongeveer 13.20 aankwam. Kort daarop werd dit detachement nog met 1 sectie van Inf. X versterkt.

Te 12.30 werd de aanval op de parachutisten, die zich op het emplacement te Pladjoe hadden genesteld, begonnen. Onze troepen werden hevig door de Japanners, opgesteld in schuilloopgraven, achter de wallen, welke de olietanks omgeven, op de tanks en in de torens van de raffinaderijen bestookt, doch hoewel de aanval slechts langzaam vorderde, bleven successen dank zij het élan van onze troepen, aangevoerd door de energieke commandant de Kapt. der Inf. Ohl, niet uit.

Zowel het tankenpark als de raffinaderij werden van vijanden gezuiverd, waarbij veel steun van de ingedeelde mortieren werd ondervonden. Een handgemeen wachtten de Japanners niet af, zij vluchtten onder achterlating van een 100-tal doden naar het aan het emplacement grenzend moeras.

Ten gevolge van de gevoerde strijd waren vele branden uitgebroken, waardoor een verblijf op het emplacement onhoudbaar was geworden. De uitgebroken branden hadden mede tot gevolg, dat het uitvoeren van het vernielingsplan, waarbij werd uitgegaan van de omstandigheid, dat de fabriek normaal in bedrijf zou zijn, in het gedrang kwam.

Toen dan ook in de nacht van 14 op 15 Februari werd besloten om tot vernieling van de emplacementen te Soengai Gerong en te Pladjoe over te gaan, moest v.w.b. laatstgenoemd emplacement worden volstaan met te trachten het aantal branden te vergroten, waardoor uiteraard wel een aanmerkelijke schade aan het bedrijf werd toegebracht, doch waardoor niet het beoogde doel werd bereikt.

Te Soengai Gerong speelde de strijd zich buiten op het emplacement af. De bezetting slaagde erin om de in de nabijheid gelande parachutisten in bedwang

te houden, zodat de vernieling van dit emplacement geheel volgens het daarvoor ontworpen programma kon plaats hebben.

De strijd rondom het vliegveld Palembang I was niet zo succesvol verlopen. De daar tegen in de strijd gebrachte troepen, welke nog in de namiddag van de 14e door een gedeelte van het restant van het omstreeks 15.30 te Palembang aangekomen Xe Bataljon Infanterie werden versterkt, slaagden er niet in om de over een grote oppervlakte verspreide parachutisten te vernietigen.

In de nacht van 14 op 15 Februari kwamen alarmerende berichten, inzake de aanwezigheid van een Japanse vloot nabij de monding van de Moesi binnen.

Een bezetting door een overmachtige vijand van de omgeving van Palembang kon dus in de morgen van de 15e worden verwacht. Aan reserve had de Territoriale Commandant nog 1 compagnie Stadswacht ter beschikking.

Het was duidelijk, dat het in de strijd brengen van deze troepen om de vijand het in bezit nemen van olie-emplacementen te beletten weinig zin zou hebben, in verband waarmee de Territoriale Commandant op de 15e Februari te ongeveer 2.00 besloot om tot vernieling van deze emplacementen over te gaan. De daarmee bereikte resultaten zijn boven beschreven.

Na voltooid vernieling werden de detachementen te Pladjoe en Soengai Gerong ten Zuiden van de Moesi teruggenomen. Hetzelfde geschiedde in de ochtend van de 15e Februari met de tegen het vliegveld Palembang I ingezette troepen, toen nadat de Japanners versterking uit de lucht hadden ontvangen, standhouden op de N. oever van de Moesi niet langer mogelijk bleek.

In de loop van de 15e Februari werd, toen de evacuatie van Palembang was voltooid, de brug over de Ogan West van Kertapati tot springen gebracht, en werden de troepen naar Praboemoelih gedirigeerd met de bedoeling om aldaar tot reorganisatie over te gaan.

De Territoriale Commandant oorspronkelijk van plan zijnde om zijn troepen na reorganisatie in de richting Lahat te verplaatsen, zag daarvan af toen hij vernam, dat geallieerde troepen te Teloekbetoeng waren geland en besloot zijn troepen naar het Zuiden te dirigeren, ten einde zich aldaar met de geallieerden te verenigen.

In de namiddag van de 16e Februari werd de weg van Praboemoelih in zuidelijke richting afgereden. In verband met de slechte toestand van de weg, mede in verband met de hevige regenval welke de gehele nacht voortduurde, werd Batoeradja eerst bij aanbreken van de 17e Februari bereikt. Aldaar werd bericht ontvangen, dat een Japanse troepenmacht met middelen van versneld vervoer van Kajoeagoeng op weg was in de richting van Martapoera. Hierdoor werd dus de marsweg van onze colonne ernstig bedreigd, in verband waarmee de commandant van Inf. X aan Kapt. der Infanterie Ohl opdroeg om de brug over Komering nabij Martapoera voor eigen troepen open te houden.

De voor dit doel aan de Kapitein Ohl ter beschikking gestelde troepen bestonden uit :

de 2e Compagnie van Inf. X.

1 Sectie van Inf. X.

1 Pel. mitr.

1 Tankbuks.

en 2 gepantserde overvalwagens.

Ongeveer te 8.30 werd door bovengenoemd detachement Martapoera bereikt en werden door de Kapitein Ohl de nodige maatregelen tot het volvoeren van zijn opdracht genomen.

Omstreeks 11.00 werd aanraking met de vijand verkregen. Pogingen van de

vijand om ons tot voortijdige vuuropening te verleiden, faalden, dank zij de uitstekende vuurdiscipline van onze troepen, volkomen. Eveneens werden de pogingen van de vijand om onze troepen te omsingelen door het uitvoeren van tegenstoten verijdeld. Nadat onze hoofdmacht ongeschonden de brug te Martapoera was gepasseerd werd omstreeks 16.30 het gevecht, dat de vijand ongeveer 100 doden en ons 1 gewonde had gekost, afgebroken.

Het gelukte om, onder dekking van mitrailleurs en van overvalwagens, van de vijand, die niet volgde, los te komen.

Inmiddels was in de toestand een belangrijke wijziging gekomen. De geallieerde troepen, wier landing te Teloekbetoeng was gemeld, hadden zich na ontvangst van het bericht, dat Pladjoe en Soengai Gerong bereids waren vernield, weder ingescheept ten einde elders in de strijd gebracht te worden.

Na het vernielen van de voornaamste bruggen in de naar het Zuiden voerende wegen werd door de Territoriale Commandant besloten om ook onze zich nog in Zuid-Sumatra bevindende troepen naar Java te doen terugkeren, met de bedoeling om deze troepen voor de op Java te voeren eindstrijd te kunnen gebruiken.

Zo keerde dan op 20 Februari het Xe bataljon met de restanten van de garnizoenstroepen van Palembang te Batavia terug.

Pogingen onzerzijds om door middel van bombardementen de vernieling van Pladjoe te vervolledigen, hadden slechts gedeeltelijk succes.

Onze bommenwerpers ontmoetten boven Palembang hevige tegenstand en leden, aangezien het niet mogelijk was om steun van jagers te verlenen, aanzienlijke verliezen.

Korpsgeschiedenis van het 1ste Bataljon Infanterie van het K.N.I.L.

Medio 1944 werd in Australië in het Victory Camp N.S.W. opgericht het 1e Bataljon K.N.I.L. Hiermede was de eerste grotere eenheid van het nieuwe K.N.I.L. gevormd, voorlopig bestaande uit:

De Linker-Helft, later het „Technische Bataljon” onder Cdo van de Lt. Kol. *IJsseldijk*, voornamelijk bestaande uit B.P.M.- en ex-K.P.M.-personeel, en bestemd om in de strijd te worden gebracht t.b.v. de oliewinning direct na de op handen zijnde verovering van de olievelden te *Tarakan* en *Balikpapan*.

De Rechter-Helft, het „Strijdend Gedeelte” genoemd, onder Cdo van de Lt. Kol. der Inf. *Breemouer*, en gevormd uit:

De 1e en 2e Cie „Overzee”, bestaande uit Surinaamse Oorlogsvrijwilligers.

De 3e N.E.I. Coy „Timor-Coy” in December 1942 geëvacueerd van Timor naar Australië en bestaande uit kleine „tolken- en gidsen-gevechtsgpn”, die voor een deel waren ingedeeld bij Amerikaanse eenheden in de Pacific.

Kleine groepen van op Nw. Guinea, de Bismarck-Archipel, e.a. eilanden in de Pacific bevrijde Ned. Indische krijgsgevangenen; van uit Nederland uitgezonden O.V.W.'s; van personeel van de Bde „Pr. Irene” enz.

Het „Strijdend Gedeelte” werd op 15 November 1944 omgedoopt tot 1e Bataljon Infanterie, en na de „Jungle Warfare School” te hebben doorlopen, in de strijd gebracht.

9 Januari 1945: Landing van de 93e Amer. Div. op *Biak*, en enige weken later op *Morotai*. Hieraan neemt — in een later stadium — de 1e Cie K.N.I.L. deel.

1 Mei 1945: Landing van de 9e Austr. Div. op *Tarakan*.

De 2e Cie K.N.I.L. neemt deel en lijdt hier haar eerste verliezen.

1 Juli 1945 : Landing van de 7e Austr. Div. bij *Balikpapan*.
De 1e Cie K.N.I.L. maakt deel uit van het eerste landingsechelon.

Op 4 October 1945 wordt te Batavia aan land gezet het 1e Bat.Inf. alsdan bestaande uit :

De 1e Cie K.N.I.L.

De 2e Cie K.N.I.L.

De 6e Cie K.N.I.L. } beide opgericht te *Tarakan* uit aldaar bevrijde Ned.-

De 8e Cie K.N.I.L. } Indische krijgsgevangenen.

Commandant was de Lt.Kol. der Inf. *F. Mollinger*.

Een groot gedeelte van bewapening, uitrusting en kleding van het Bataljon was particulier, „gekregen” of „geleend” van Australische of Amerikaanse vrienden.

Dit Bat. werd belast met het verzekeren van orde en rust in de zuidelijke en oostelijke randgebieden van Batavia.

Hiertoe werd het als volgt gelegerd :

Staf en twee Cie te *Tjililitan*. (Zie verder de overzichtskaart).

Een Cie te *Pondokgedeh*.

Een Cie in *Batavia*.

19 October d.a.v. werd Inf. I met Inf. II en enkele kleinere onderdelen (o.a. *Pau.Pel.*) verenigd tot het 1e Regiment Infanterie.

De begonnen zuiveringsacties in de omgeving van *Pondokgedeh* en *Tjililitan* hebben Inf. I vrij zware verliezen aan doden en gewonden gekost. De ongedacht hevige weerstand, de onbekendheid met het terrein en vooral ook de gebrekkige en heterogene bewapening en uitrusting speelden een grote rol.

27 October : 2e Cie verplaatst naar *Polonia*.

Taak : Dekking convooiën naar *Tjililitan*, en patrouille lopen in het gebied tot 5 km Noord-Oosten en Zuiden van *Polonia*.

In de maanden October en November werden vele door de extremisten bedreigde gezinnen en personen uit de omstreken van Batavia in veiligheid gebracht.

Op 6 November werd de Staf verplaatst naar *Polonia*.

In deze tijd worden enige massa-aanvallen van honderden, slechts zeer sumier bewapende extremisten op enkele bivaks (o.a. *Pondokgedeh*) bloedig afgeslagen.

19 December : Bezetting van *Pasarminggoe* door Inf. II. Inf. I neemt deel met de 2e en een Pel. van de 6e Cie.

In Januari 1946 wordt C.Inf. I belast met het verzekeren van orde en rust in het deel van *Meester Cornelis* ten Zuiden van de spoorbaan. Als gevolg hiervan wordt de dislocatie als volgt :

Staf *Polonia*.

1e Cie *Polonia*.

2e Cie *Pondokgedeh* (6 Febr. afgelost door 1e Cie).

6e Cie *Mr. Cornelis* (Leonielaan).

8e Cie „ „ (Veldpol. kaz. Bidara Tjina).

11/12 Februari : Actie tegen *Krandji*.

2e, 6e en 8e Cie versterkt door een Cie Mariniers.

Hevige vij. weerstand. De actie werd met succes bekroond.

26 Februari 1946 wordt de 5e Cie K.N.I.L. (de enige Cie Nederlandse O.V.W.'s opgeleid in Australië, en op 9 October 1945 reeds te Batavia aangekomen) te *Kramatdjati* (nabij *Tjililitan*) onder de bevelen van Cdt Inf. I gesteld.

In Maart wordt de 1e Cie te *Pondokgedeh* afgelost door een Cie van het 1e Bat. van het Reg. Jagers en komt in reserve te *Batavia* (Gang Setjang).

24 Maart wordt de 5e Cie verplaatst naar *Tjimanggis*, gelijktijdig met de bezetting van *Depok* door Inf. II.

28 Maart: Actie tegen *Kebantenan*—*Kedoerenan*-complex (ten Noorden van *Tjibinong*). Geen tegenstand.

31 Maart: Actie van de 5e Cie ter verovering van *Tjibinong*. Dezelfde dag bezet door een Cie Jagers.

1 April: Staf en 2e Cie verplaatst naar *Mr. Cornelis*. (Kpt. XIIe Bat. Berenlaan).

10 April: Vermeestering van *Tjiteureup* door de 5e Cie, daarna bezet door een Cie Jagers.

20 April: Twee Pels. van de 5e Cie naar *Tjibinong*. Een Pel. blijft gelegerd te *Tjimanggis*.

Op 4 Mei wordt 1 R.I. opgeheven en komt Inf. I onder tactisch co. „U” Brigade.

8 Mei: Patrouillegebied van 1—8 R.I. (*Klender* en het gebied Oosten en Zuid-Oosten daarvan) overgenomen.

1e Cie patrouilleert N. van de spoorbaan *Klender*—*Bekassi*.

6e Cie. (later versterkt door 2e Cie) Z. van deze spoorbaan.

24 Mei: Bovengenoemd patr. gebied terug aan 1—8 R.I. Inf. I neemt deel aan de actie tegen *Tangerang*, (bij toerbeurt met alle Cien) welke op 30 Mei eindigde.

1 Juni 1946 wordt het commando door Lt. Kol. *Mollinger* overgedragen aan de Majoor der Inf. *M. van den Hewel*.

30 Mei/6 Juni: Twee Pels. van de 1e Cie naar *Tangerang*, ter Instructie van 1—4 R.I.

2 Juni: Een nachtelijke poging van de vijand om de op de Westoever van de *Tjisadane* gelegen helft van *Tangerang* af te branden, verijdeld.

Hierover zegt de „Sin Po” dd. 6 Juni 1946 o.a.: „Djikalau didalam kota Tangerang tida ada Compagnie satoe, tentoe kota Tangerang dibakar abis oleh pendjahatpendjahat Indonesia.” (Vert. Indien de 1e Compagnie niet te *Tangerang* aanwezig zou zijn geweest, zou deze plaats ongetwijfeld door Indonesische ram-pokkers zijn afgebrand.)

24 Juni: Gewelddadige verkenning tegen kampong *Djati*, 6 km ten Westen van *Tangerang*, als inleiding van de aanval daarop door een geheel Bataljon, wordt uitgevoerd door de 8e Cie met twee Pels.

Deze kpg. overmeesterd en bezet, zodat de grote actie overbodig werd.

16/18 Juni: Vier Pels. van Inf. I (van 2e, 6e en 1e Cie, in geheel onder leiding van Cdt 6e Cie) versterkt door een Pel. pioniers van 14—R.I. en een Cie Paun. van *Djati* uit via *Tjoeroeg* naar *Balaradja*.

Deze „raid” werd uitgevoerd tot 20 km diep in vij. gebied in drie uren tijd, waarbij drie vij. weerstandslijnen werden doorbroken. De vij. werden grote verliezen toegebracht, terwijl de buit o.a. bedroeg: 30 m³ munitie, 7 mitrailleurs, 4 mortieren en 7 motorvoertuigen. Honderden Chinezen zijn in deze periode bevrijd uit handen der republikeinen.

18 Juni: de 5e Cie verplaatst naar Kamp. XIIe Bat. *Mr. Cornelis*.

21 en 22 Juni: Inf. I door de lucht vervoerd naar *Andir* en gedurende de volgende dagen naar de *Padalarang*-sector overgebracht. Deze sector wordt overgenomen van de 49e Indian Brigade.

Taak: Veilig stellen van de convooi-route naar *Batavia*.

27 Juni: Actie van 8e, 5e Cie ten Zuiden van *Tjimareme*. Dit was een van de zeldzame gevallen, dat de troep in het open veld werd aangevallen. 9 Japanners en vele Indon. gedood.

Een inheemsche korporaal van 5-1 Bat. Inf. bewapend met de u. b. jungle carbine.

27 Juni : Actie van de 6e Cie tegen vij. te *Pasar Angin* (omgeving *Padalarang*).

29 Juni : Grote actie tegen drie T.R.I.-Bataljons (w.o. een uit M.-Java) in de *Tagapoe*-vallei ten Noord-Westen van *Padalarang*, uitgevoerd door de 2e, 6e en 8e Cie.

De T.R.I. wordt volkomen uiteen geslagen. Aan vij. doden werden geteld : 104 ; de buit bedroeg o.a. : 7 mortieren, 4 mitrailleurs en 12 geweren.

Aan eigen zijde sneuvelt de Bataljonscommandant, de Majoor der Infanterie *M. van den Heuwel*, die de volgende dag te Bandoeng begraven wordt.

Het Bat. cdo gaat tijdelijk over op de Kapitein der Inf. *E. P. Bouman*. In deze periode valt de reorganisatie van het Bat. te vermelden. 5e Cie wordt Ondersteunings-Cie, voorlopig zonder Bren-carriers, tankafweergeschut of pioniers.

Andere vermeldenswaardige acties uit deze periode zijn :

4 Juli : Een Pel. van de 1e Cie steekt de *Tjitaroem* over ten Zuiden van het Remontedepôt, verjaagt de vij. op de Zuidoever en komt bij *Batoedjadjar* weer op eigen oever terug. 7 Japanners gedood.

15 Juli : Een Pel. van de 8e Cie ageert op de hellingen van de *Boeranggran* ten Noord-Oosten van *Padalarang*, verrast de vij. volkomen en verovert 2 karabijnen.

Na enige weken is de streek wijd en zijd om *Padalarang* — waar de Brits-Indiërs met zeer veel moeilijkheden te kampen hadden — tot rust gebracht. 25 Juli: Inf. I neemt de *Poentjak*-sector over van de Seaforth Highlanders.

Dislocatie:

Staf en 1e Cie te *Tjipajong*
2e Cie *Broedjoel* (omgeving Poentjak pas)
5e Cie *Djember*
6e Cie *Gadok* (omgeving Tjiawi)
8e Cie *Tjempaka* (omgeving Poentjak pas).

Uit deze periode valt weinig te vermelden.

1 Augustus wordt het Commando overgenomen door de Kapitein der Inf. *W. Linck*.

5/13 September: 1e en 2e Cie naar *Tjipadang 2* (12 km ten Zuid-Westen van *Tjiandjoer*) ten einde aan het optreden van het aldaar opererende 1-11 R.I. kracht bij te zetten. Betrouwbare berichten wezen uit, dat de T.R.I. een aanval op *Soekaboemi* verwachtte en deze plaats reeds ontruimde. Geen weerstand ondervonden.

23 en 24 October: Inf. I neemt met 1-5 R.I. de *Buitenzorg*-sector over van de Engelsen, en komt enige dagen later onder tactisch Cdo van Cdt 1e Inf. Bde Groep (7 Dec. Div.) nl. op 6 November d.a.v.

Dislocatie:

Staf en Ost-Cie te *Soekasarie* (omgeving *Buitenzorg*)
1e Cie *Dramaga*
2e Cie *Kota Batoe*
6e (thans 3e) Cie *Kebon Salada* (omgeving *Buitenzorg*)
8e (thans 4e) Cie *Tjiawi*

9e Cie K.N.I.L. (thans 1-Inf. II) te *Tjampea* komt onder tactisch cdo van Cdt Inf. I.

16 November: Nachtelijke actie in de kpgs *Tjimanggoe* (omgeving *Buitenzorg*) en *Tjiwaringin* (omgeving *Buitenzorg*) door de 1e Cie. Deze actie droeg zeer veel bij tot het herstel van orde en rust in de stad *Buitenzorg*.

10/11 December: Actie tegen *Waroengmenteng* (omgeving *Buitenzorg*) en *Masing* (omgeving *Buitenzorg*). Uitgevoerd door 3e, twee Pels. 4e Cie.

Belangrijke voorraden munitie en documenten buitgemaakt.

13/14 December: Actie ter zuivering van sector ten Westen van *Buitenzorg*. Uitgevoerd door 1-Inf. II, 1-, 2- en 4-Inf. I en enige Pels. III-R. Gr. Het geheel onder cdo van Cdt 1-Inf. I

Vij. doden: 11, buit: 7 geweren.

Januari 1947: In de eerste helft van Januari 1947 werden, nadat de verschillende opmarswegen door de 11e Veld.Cie Genietroepen (1e Inf. Brig. Gp) waren verbeterd — o.a. werd een 40 m lange Bailey brug over de *Tjibandé* geslagen — de 1e, 2e en 4e Cie van Inf. I, zomede de 1e Cie van Inf. II naar *Tjipitjoeng* (omgeving *Buitenzorg*, *Tjibatok*, *Tjaringin* en naar *Masing* (omgeving *Buitenzorg*) verplaatst.

Na het bezetten van deze posten ving vooral voor de detachementen *Tjibatok* en *Tjipitjoeng* een tijd van zeer intensieve patrouillegang aan, enige malen had een treffen met de vijand plaats.

De post te *Masing* (omgeving *Buitenzorg*) werd door de vijand tot 2 maal toe beschoten.

Krachtig optreden onzerzijds maakte hieraan voorgoed een einde.

Op 28 Januari bereikten de Cdt van het Detachement te *Tjaringin* berichten

over een vijandelijke concentratie \pm 3 km ten Zuiden van het bivak.

Het opruimen van deze concentratie zonder artilleriesteun bleek niet mogelijk, zodat de hulp van de Cdt van II R.V.A. te Buitenzorg werd verzocht, welke hulp prompt werd verleend.

De volgende morgen werd het terrein in de omgeving van *Tjaringin* doorzocht en gezuiverd van vijandelijke elementen.

Februari 1947 : In Februari werd aangevangen met het overgeven van de verschillende posten aan III-Regiment Jagers, welke vervanging tegen eind Februari tot stand kwam. Op 28 Februari ving de geleidelijke verplaatsing van het gehele bataljon naar *Tjimahi* aan, welke verplaatsing op 10 Maart was voltooid.

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt, heeft het 1e Bataljon K.N.I.L. in belangrijke mate medegewerkt aan het pacificeren van het gebied ten Zuiden van Batavia en aan het veilig stellen van de convooiweg *Batavia—Bandoeng*.

Een woord van hulde aan dat bataljon is dan ook op zijn plaats. Onder zeer moeilijke omstandigheden — onvolledige uitrusting, te weinig vervoermiddelen — heeft het bataljon, dat voor een groot gedeelte bestaat uit gewezen krijgsgevangenen, wier fysieke toestand uiteraard te wensen overliet, de eer van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger hooggehouden.

SAMENSTELLING EN WERKWIJZE VAN DE HOGERE LEGERLEIDING IN NEDERL. INDIË

Bij schrijven van de Legercommandant d.d. 29 April 1947 Nr. K.A.B./494 werd onderstaand overzicht bekend gemaakt :

- (1) De Commandant van het Leger in Ned.-Indië voert het bevel over alle land- en luchtmachtstrijdkrachten — uitgezonderd de Marine Luchtvaart Dienst — in Ned. Indië aanwezig.

Aangezien deze taak vele facetten heeft b.v. een operatieve, een administratieve, een verzorgende enz. is het duidelijk dat de Legercommandant bijgestaan moet worden door organen, die volgens door hem gegeven richtlijnen, zowel hem adviserend als rechtstreeks uitvoerend kunnen optreden. Deze organen, ieder gespecialiseerd op een bepaald terrein, worden onder punt 2 letters b tot en met f opgesomd.

De Legercommandant wordt in de uitvoering van zijn taak bijgestaan door een persoonlijke staf.

Deze staf is geheten het „Kabinet van de Legercommandant”. In dit Kabinet zijn voorts ondergebracht enkele specifieke zaken, die de Legercommandant zelf leidt b.v. politieke zaken, begrotingszaken en publiciteit voor en van het leger.

Voor de samenstelling zie punt 5.

- (2) De Legerleiding is als volgt samengesteld :

- a. Legercommandant, Kabinet.
- b. Hoofdkwartier van de Generale Staf in Ned.-Indië.
- c. Hoofdkwartier van de Adjutant-Generaal in Ned.-Indië.
- d. Hoofdkwartier van de Kwartiermeester-Generaal in Ned.-Indië.
- e. Hoofdkwartier van de Genie in Ned.-Indië.
- f. Hoofdkwartier van de Militaire Luchtvaart in Ned.-Indië.
- g. Directoraat van de Centrale Militaire Inlichtingendienst. Zal op een later bekend te stellen tijdstip worden ingesteld door reorganisatie van de huidige Netherlands Forces Intelligence Service (N.E.F.I.S.).

- (3) De onder 2 genoemde organen b tot en met g vormen tezamen het Algemeen Hoofdkwartier, aan het hoofd waarvan de Legercommandant staat.
- (4) De Chefs van de onder 2 genoemde Hoofdkwartieren worden aangeduid met :
- t.a.v. 2b. Chef van de Generale Staf van het Leger in N.I.
 - t.a.v. 2c. Adjudant-Generaal van het Leger in N.I.
 - t.a.v. 2d. Kwartiermeester-Generaal van het Leger in N.I.
 - t.a.v. 2e. Chef van de Genie van het Leger in N.I.
 - t.a.v. 2f. Chef van de Militaire Luchtvaart van het Leger in N.I.
 - t.a.v. 2g. Directeur van de Centrale Militaire Inlichtingendienst.
- Zal op een later bekend te stellen tijdstip worden ingesteld door reorganisatie van de huidige Netherlands Forces Intelligence Service (N.E.F.I.S.).
- (5) Tot het Kabinet van de Legercommandant behoren :
- a. De Secretaris van de Legercommandant, als zodanig Chef van het Kabinet, en
 - b. De Kapitein-Adjutant.
- Terwijl het Kabinet verder als volgt is onderverdeeld :
- c. Het Secretariaat.
 - d. De Commissie Gedragingen en Onderscheidingen K.N.I.L.
 - e. Het Kantoor Politieke Zaken.
 - f. Het Kantoor Comptabele Zaken.
 - g. De Dienst (voor) Leger Contact.
- (6) Onder het Hoofdkwartier van de Generale Staf van het Leger in Ned.-Indië ressorteren :
- a. Directoraat Centrale Opleidingen.
 - b. Legerpantserstroepencommando.
 - c. Legerartilleriecommando.
 - d. Legergeniecommando.
 - e. Legerluchtvaartcommando.
 - f. Legerverbindingsdienst.
 - g. Topografische Dienst.
- (7) Onder het Hoofdkwartier van de Adjudant-Generaal van het Leger in Ned.-Indië ressorteren :
- a. Personeelszaken K.N.I.L. (Ia) en K.L. (IIIa).
 - b. Militaire Administratie K.N.I.L. (Ib) en K.L. (IIIb).
 - c. Juridische Zaken K.N.I.L. (Ic) en K.L. (IIIc).
 - d. Dienstplicht K.N.I.L. (Id).
 - e. Militair Geneeskundige Dienst (IIa).
 - f. Geestelijke Verzorging (IIb Prot. en IIb R.K.).
 - g. Dienst Welfare (IIc).
 - h. Dienst Vorming (IId).
 - i. Diergeneeskundige Dienst (IIe).
 - j. Gravendienst (IIf).
 - k. Sociale Dienst (IIg).
- (8) Onder het Hoofdkwartier van de Kwartiermeester-Generaal van het Leger in Ned.-Indië ressorteren :

- a. Leger Materieel Dienst (L.M.D.).
 - b. Verplegings- en Transport Dienst (V.T.D.).
 - c. Leger Technische Dienst (L.T.D.).
 - d. Coördinatie Militair Vervoer (C.M.V.).
 - e. Leger Aanschaffings Dienst (L.A.D.).
 - f. Veldpost Dienst (V.D.).
- (9) De Chef van de Genie en de Chef van de Militaire Luchtvaart maken deel uit van het Algemeen Hoofdkwartier en staan als zodanig rechtstreeks onder de bevelen van de Legercommandant. Treden genoemde Chefs op als resp. LeGERGENIECOMMANDANT en LeGERLUCHTVAARTCOMMANDANT, dan staan zij onder de bevelen van de Chef van de Generale Staf.

Einde van de Officiële Mededelingen van het K.N.I.L.

De A.A.T. in Indië

In het artikel onder bovenstaand hoofd opgenomen in „De Militaire Spectator” van Maart 1947, wordt de taak van het begeleidend vliegtuig, (eventueel begeleidende vliegtuigen) beschreven als een controlerende functie. In eerste instantie echter, vooral toen de Engelsen de convooien nog verzorgden, was de primaire taak der begeleidende vliegtuigen de convooiweg en het terrein langs deze convooiweg te verkennen. (Troepenbewegingen naar de weg toe, troepenconcentraties in het zijterrein). In die tijd was trouwens het convooirijden naar Bandoeng een volslagen sprong in het duister; men ging „vijandelijk land” in, zonder dat men wist wat er zou kunnen gebeuren. De convooien werden dan ook vergezeld door vechtwagens en onderweg werden vaak volslagen veldslagen geleverd. Ik herinner mij ten minste krantenberichten betreffende een Engels convooi Batavia—Bandoeng, in Maart 1946, dat 12 dagen over het traject deed, waarbij weerstand onderweg zelfs met artillerie-steun moest worden gebroken.

Dit alles was nu, met de geheel verschillende Nederlandse opvatting van convooi-weg-bewaking, zeer veranderd, waardoor langzamerhand de vliegtuigen eigenlijk niet meer nodig waren voor hun primaire taak en alleen gebruikt werden voor een secundaire, nl.: contrôle verspreiding convooi, etc. Vliegtuigbegeleiding is dan ook spoedig geheel opgeheven.

Ook de schematische voorstelling van het convooi, zoals geschetst in dit artikel wil niet zijn een wet van Meden en Perzen; iedere convooi-commandant zal onder verschillende omstandigheden, verschillende opstellingen volgen, die eveneens voldoen.

Ten slotte zou ik er nog op willen wijzen, dat met het, sinds het artikel werd geschreven (October 1946), steeds veiliger worden van de weg, het convooirijden ook een ander karakter kreeg en andere regels hierbij gevolgd werden.

H. POEL

Reserve kapitein der infanterie

KOLONEL F. LORINGH VAN BEECK

Een bijzondere figuur, die onder moeilijke omstandigheden, onder volle inzet van zijn leven, aan de grote landing in Normandië en aan de bevrijding van ons Vaderland heeft deelgenomen, heeft op 8 Juli 1947 de actieve dienst bij de Kon. Landmacht verlaten, ten einde zich wederom in zijn woonplaats in Zuid-Afrika te gaan vestigen.

De Reserve-Kolonel F. Loringh van Beeck, geboren 27 Mei 1895 te Arnhem, trad 17 Augustus 1912 als adspirant vaandrig in dienst bij het 8e Reg. Infanterie. Nadat hij achtereenvolgens op 17 Januari 1913 en op 19 Juli 1915 bij het regiment als vaandrig en res. tweede luit. benoemd was, werd hij op 16 Augustus 1918 als zodanig overgeplaatst bij het Regiment Grenadiers, waarbij hij tot 1919 in actieve dienst bleef.

Onze mobilisatie 1914—1918 had een wig gedreven in zijn maatschappelijke opleiding. Als zelfstandig man gevoelde hij er daarna niets meer voor weer in de leerbanken te gaan zitten; hij trok erop uit en al wat hij na enige tegenslagen verwierf, was dank zij eigen energie, doorzicht en doorzettingsvermogen. Reeds als luitenant demonstreerde hij zich als een man van formaat, die wat eigens in zijn mars voerde en aanleg toonde voor het voeren van gezag. Hij verwierf de bronzen medaille voor menslievend hulpbetoon voor het met eigen levensgevaar opvangen van een hollend paard met wagen, waarin enige personen waren gezeten.

De verre afstand van zijn

woonplaats in Zuid-Afrika was oorzaak, dat hij niet aan de praktische en theoretische oefeningen bij zijn regiment kon deelnemen en alzo van zijn geschiktheid tot bevordering tot kapitein kon doen blijken, zodat hij op 1 October 1934 een eervol ontslag als luitenant moest aanvragen, om niet gepasseerd te worden voor kapitein.

Maar het oude soldatenbloed sprak weer in 1941, toen hij aan de eerste oproep van onze Koningin in Engeland gehoor gaf en met enige detachementen Springbokken (Nederlanders in Zuid-Afrika woonachtig) op 18 Februari 1942 naar Engeland overstak om zijn diensten aan te bieden.

Hij werd, te rekenen met ingang van 10 November 1941, benoemd tot reserve kapitein der Grenadiers, waarop zijn benoeming tot reserve majoor bij de Brigade Prinses Irene reeds op 15 Juni 1944 volgde. Het offer, dat hij bracht, was wel heel groot. Behalve zijn echtgenote, zoon en twee dochters, liet hij in andere handen achter zijn drie „cattle ranches” met ongeveer 8000 stuks vee en 400 paarden. Dit alles had hij krachtens zijn energieke eigenschappen moeizaam verworven. In de Pen Gun van 26 October 1945 is een waarderend artikel onder het hoofd „Oom Paul” gewijd aan de toenmalige commandant van het oude vestingstadje Bergen op Zoom. Op niet ingewijden maakte het wellicht een zonderlinge indruk, dat in een officieel orgaan onder dit hoofd een biographie gegeven werd van

een Nederlands hoofdofficier. Ook oud-officieren van onze weermacht, die in Bergen op Zoom vertoefden, hadden aanvankelijk enige moeite te wennen aan de zo gemoedelijke toon, waarbij de officieren hun commandant met „Oom Paul” aanspraken.

Doch de wetenschap, dat deze mannen sedert de kust van Normandië te zamen zoveel hadden beleefd en dagelijks levensgevaar gedeeld hadden, waaruit zulk een sterke gemeenschapsband was gegroeid, deed spoedig alle bedenkingen tegen deze ertitel verdwijnen.

Als commanderend officier van Bergen op Zoom bleek Loringh van Beeck in optreden en houding een fleurig en pittig chef, zakelijk, beslist en een uitnemend voorbeeld voor allen.

Hij bewoonde een kamer in de Cort Heijligerkazerne met een eenvoudig veldbed in een hoekje, een kast tot wastafel vertimmerd, in het midden een groot bureau en een paar gemakkelijke stoelen.

Officieren en ook wel minderen hadden in grote mate vrijheid om hier steeds meldingen te doen en hun belangen voor te dragen. De maaltijden werden steeds gezamenlijk gebruikt.

Dat de opleiding van de troep in goede handen was, bleek bij een afscheidsdemonstratie van een ploeg recruten, waarbij een aanwezig Brits hoofdofficier opmerkte, dat deze mannen zó bij een zijner garde-regimenten zouden kunnen invallen.

De goede verhouding met de burgerij van het oude ves-

tingstadje bleek uit de huidging ten stadhuijze bij gelegenheid van de 50ste verjaardag van de garnizoenscommandant op 27 Mei 1945.

Op 15 September 1945 werd hij bevorderd tot tijdelijk reserve luit.-kolonel en op 1 Mei 1946 volgde de verwezenlijking van de hartewens van de grenadier in hart en nieren, met de benoeming, door Hare Majesteit de Koningin, tot commandant van het Regiment grenadiers. Uit de benoeming tot officier in de Oranje Nassau Orde met

de zwaarden op 14 September 1946 bleek tevens de waardering van hoger hand voor deze verdienstelijke officier.

Op de hoogtijdag voor de commandant en voor het Regiment grenadiers, nl. de dag waarop het vaandel weer zijn intrede in het regiment deed, gaven Z.K.H. Prins Bernhard en vele militaire autoriteiten van hun belangstelling blijk en kort daarop, bij het afscheid, bleken op ondubbelzinnige wijze de achtung en waardering, welke de chef zich had

weten te verwerven. De herinnering aan „Oom Paul”, die in Zuid-Afrika op zijn ranches het bedrijf zal voortzetten, zal hier in den lande met veel waardering blijven voortleven.

Ook na zijn vertrek blijft hij deel uitmaken van de Koninklijke landmacht, daar hij bij K.B. eervol werd ontslagen als reserve-kapitein (tijdelijk luitenant-kolonel) en opnieuw benoemd in de rang van res.-luit.-kolonel d. grenadiers, met de titulaire rang van kolonel. W. v. I.

OUDE MILITAIRE GEBRUIKEN

Het duel

Het oude (verouderde?) gebruik van het duel of tweegevecht heeft in de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap bij herhaling aanleiding gegeven tot interessante discussies. In 1897 hield de latere Generaal De Vlaming een voordracht over dit onderwerp, waarbij spreker tot de conclusie kwam, dat zowel van het standpunt van de militair als van de staatsburger, hij de mogelijkheid (al blijve dit dan ook de hoogste uitzondering) geenszins uitgesloten achtte, dat het tweegevecht de enige uitweg biedt om het eigen rechtsgevoel te bevredigen.

Slechts één stem uit de vergadering verhief zich tegen deze opvatting, als zijnde in strijd met de begrippen van moraliteit en van rechtsvrede en omdat het een onrechtvaardig middel is om eigen richting te bevorderen.

In de historie wordt veelvuldig gewaagd van tweegevechten en duels en tevens van krachtige plakaten tegen het duelleren.

In de middeleeuwen ontmoeten wij het gerechtelijk tweegevecht als Godsgericht, dat God de zege zou verlenen aan hem, die recht had. In het midden der 16e en het begin der 17e eeuw komen in ons land en ook in andere landen duels veelvuldig voor. In 1673 daagt Rabenhaupt Hendrik Casimir van Nassau uit tot een tweegevecht. Onder Prins Maurits was in het Staatse leger het duel niet verboden. Een plakkaat van Prins Frederik Hendrik van 1637 is gericht tegen het duelleren. Naar aan-

leiding van een duel in 1638 gehouden buiten Rotterdam tussen den Luit.-Kolonel der Infanterie H. G. van Stein Callenfels en den Majoor der Cavalerie Verneuil, veroordeelde de Krijgsraad bij vonnis van 15 November den majoor als uitdager ter dood, den luitenant-kolonel tot cassatie en verbanning. Prins Frederik Hendrik liet voor beide officieren genade voor recht gelden, onder bepaling dat beiden gecasseerd werden. Dit laatste geschiedde evenmin, beiden bleven in dienst, met afwijking van het plakkaat op de duellen.

In de verschillende landen worden de volgende standpunten aangaande het duel ingenomen :

1. de scherpe onderdrukking door strenge straffen ;
2. de meer gematigde vervolging ;
3. het geheel vrijlaten ;
4. de poging om door eregerechten de afschaffing of matiging in de hand te werken.

De vraag kan gesteld worden of in sommige gevallen het duel onvermijdelijk is en geheel zal verdwijnen. Als vaststaand mag worden aangenomen, dat van de inmiddels in ons leger in het leven geroepen traditie-commissie, die waakt over het instandhouden van schone tradities en goede militaire gebruiken, geen voorstellen te wachten zijn, om het onvoorwaardelijk in bescherming te nemen.

W. BARON VAN ITERSUM,
Luitenant-Kolonel der Infanterie b.d.

ENIGE WENKEN

door INSIDER

VOOR DE JONGE OFFICIER

O neen Lezer, denk niet, dat u in dit artikel de zo vermaarde „Wenken voor de opleiding van Dienstplichtigen” van vóór 1940 krijgt opgediend. De wenken, vervat in dit artikel, beogen slechts de jonge officier, die als leerling geslaagd is voor zijn officiers-examen een wegwijzer te zijn in de nu voor hem liggende praktijkjaren.

Waar vóór 1940 de opleiding tot officier-instructeur (beroeps) drie jaren duurde, welke tijdsduur door velen nog te kort werd bevonden, duurt heden de opleiding tot officier (zij het tot reserve-officier) noodgedwongen slechts 6 maanden. De in zulk een korte tijd opgeleide reserve-officier heeft nu tot taak de burger, die zijn dienstplicht komt vervullen, af te richten tot een geoefend soldaat. Deze taak is voor de reserve-officier nieuw, want vóór 1940 was de opleiding tot reserve-officier gericht op het optreden als *aanvoerder* van een klein onderdeel te velde. Thans moet echter de binnen één jaar opgeleide officier tevens optreden als *instructeur*. Het is te begrijpen, dat aan een *instructeur* geheel andere eisen worden gesteld dan aan een *troepenaanvoerder te velde*.

Voor de taak van instructeur moet de aanstaand officier dan ook een speciale vorming ondergaan.

In Rusland — waar de officiersopleiding thans, afhankelijk van de algemene ontwikkeling van de betrokkenen, 2 tot 3 jaar duurt — wordt aan deze materie zeer veel aandacht besteed. De adspirant-officier moet aldaar de grondslagen van de psychologie en de paedagogie bestuderen, ten einde bij de instructie de principes van de paedagogische wetenschap te kunnen toepassen.

Voor dit alles is uiteraard bij onze korte opleidingstijd geen gelegenheid. Hoe doeltreffend, instructief én productief de opleiding ook moge zijn, zij kan in dat korte tijdsbestek nu eenmaal niet volledig zijn. Bij de opleiding tot officier wordt de leerling in zeer korte tijd een bepaalde minimum hoeveelheid militaire kennis bijgebracht; daarna wordt onderzocht, wat hij heeft geleerd en wat hij *weet*. Na eerst onderworpen te zijn geweest aan een dubbele test — te op de geschiktheid voor de kaderopleiding en ze op de geschiktheid voor de officiersopleiding — waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met de verstandelijke aanleg, doch ook met de vereiste karaktereigenschappen, is de leerling op deze *kennis*, welke hem is bijgebracht, officier geworden, doch wat hij als officier kan en zal presteren, moet worden afgewacht. Uit het „weten” heeft men besloten ertoe over te gaan hem tot officier te benoemen ten einde hem de gelegenheid te geven zijn „kunnen” te tonen.

Om een goed militair te zijn, heeft de officier behalve kennis ook *ervaring* nodig. Een gebrek aan ervaring kan vanzelfsprekend niet worden geweten aan de schoolopleiding. Daar is onderwezen, wat men in die korte spanne tijds onderwijzen kan; daar is de kiem gelegd, die nu door de jonge officier zelf moet worden ontwikkeld. Bovenstaande regelen kunnen zeer kernachtig worden uitgedrukt in een uitspraak, gedaan ten tijde van Von Clausewitz: „Die Schule als Offizier ist eine ganz andere als die Schule zum Offizier”.

De jonge officier heeft nu het eerste gedeelte, „die Schule zum Offizier”, achter de rug. Nu komt echter voor hem „die Schule als Offizier” en die scholing moet hij zichzelf geven. Veel zal de jonge officier zich na zijn opleiding nog moeten

eigen maken en hiertoe behoren hem uiteraard de nodige hulpmiddelen te worden verschaft. Het doel van dit artikel is dan ook o.m. hem de weg te wijzen náár deze hulpmiddelen.

Hij is een deel van het Officierskorps geworden, waarvan men een bepaald optreden in de maatschappij verwacht, en daarnaar behoort hij zich te richten. In het algemeen wordt een juist optreden als officier bepaald door drie factoren :

- 1e. Hoe hij zich gedraagt in het maatschappelijk leven.
- 2e. Hoe hij zich gedraagt in de militaire wereld.
- 3e. Hoe hij optreedt als instructeur.

Deze drie factoren worden behandeld in een 3-tal voorschriften, die binnenkort zullen verschijnen en die een leidraad vormen voor al zijn handelingen.

ad 1e. De positie van officier verschaft toegang tot alle beschaafde kringen der maatschappij en wat meer is, men verwacht van de officier, dat hij zich in die kringen niet alleen kán, doch ook zál bewegen. Het is nu eenmaal een erkend feit, dat er verschillende maatschappelijke kringen bestaan, ieder met eigen vormen en gewoonten, waar een bepaalde categorie van mensen zich in thuis gevoelt.

Van een officier wordt verwacht, dat hij zich kenmerkt door een hoge innerlijke en uiterlijke beschaving, met als eerste vereiste, dat hij zich natuurlijk en ongedwongen weet te gedragen op een wijze, die aan een hoge maatstaf van beschaving voldoet. De omgangsvormen, die van een officier worden *verwacht*, komen dan ook overeen met de vormen, die in de meest beschaafde kringen uit de burgerij gangbaar zijn. Het is geenszins uitgesloten, dat dit niet altijd dezelfde kringen zijn als waartoe de particuliere kennissen of vrienden van de officier behoren.

In het binnenkort verschijnende voorschrift no. 2525 „Vormen en Briefwisseling” deel A, worden richtlijnen gegeven met betrekking tot deze omgangsvormen. Het is wellicht overbodig erop te wijzen, dat de inhoud van dit voorschrift van toepassing is op normale vredestoestanden, waarin de omgangsvormen in het maatschappelijke leven kunnen worden geacht in overeenstemming te zijn met ons peil als beschaafde natie. Evenmin behoeft het betoog, dat de jonge officieren, die in deze nog abnormale omstandigheden naar Indië worden uitgezonden het in dit voorschrift gebodene niet moeten zien als de norm voor gangbare omgangsvormen aldaar. Ten onrechte werd dit voorschrift vóór 1940 door enkelen wel eens betiteld als een handleiding voor het gedrag in een 19e eeuws kleinsteds garnizoen.

Dit nieuw uit te geven boekwerk is geheel omgewerkt uit het vroegere en geeft een aantal aanwijzingen betreffende het maatschappelijke peil, waarop een officier verwacht mag worden te staan. In tal van gevallen verschillen de huidige omgangsvormen van die van vóór 1940. Oorlogsjaren en na-oorlogsjaren hebben altijd veranderingen in de maatschappelijke vormen ten gevolge gehad ; steeds is echter gebleken, dat wanneer daarna de vredestoestand weer tot stabielere verhoudingen had geleid, slechts enkele van deze veranderingen van meer duurzame aard waren. De overige werden op de duur niet aanvaard.

In dit boekwerk worden vanzelfsprekend geen vormen en gebruiken opgenomen, die aan ieder bekend zijn en die vrijwel iedereen in acht neemt. Het geeft de jonge officieren aanwijzingen met betrekking tot gevallen, die zich in vredestijd kunnen voordoen en waarmede velen minder vertrouwd zullen zijn ; eveneens wordt in dit boekwerk de aandacht gevestigd op een groot aantal wellevendheidsvormen, die maar al te dikwijls, tegen beter weten in, worden veronachtzaamd.

Het voorschrift no. 2525 is geschreven in een taal en in een stijl, die de lezer terstond in een beschaafd milieu voeren. Zelden ontbreekt de humor, wanneer op struikelblokken in de maatschappelijke omgang wordt gewezen. Men moet echter deze humor kunnen verstaan.

In de „Beschouwing” wordt duidelijk naar voren gebracht, dat menig een er goed aan zal doen de relatieve waarde van zijn eigen vormen te erkennen en zich te richten naar de gegeven aanwijzingen, ook al zouden die afwijken van normen, die in zijn particuliere kring gangbaar zijn. De jongere officieren — althans de overgrote meerderheid van hen — zijn thans nog niet voldoende in staat om zich de tijdelijkheid van de meeste na-oorlogse veranderingen in de wellevendheidsvormen te realiseren. Zij zijn zich evenmin bewust van de essentiële waarde van vele vormen, die vóór 1940 meer algemeen in acht werden genomen dan thans het geval is. Ook hierin ontbreekt het hen aan *ervaring*. Op het punt van wellevendheid hebben wij ná 1940 stellig geen sprong vooruit gemaakt. Integendeel, de oorlog en vooral de bezettingsjaren hebben een zéér merkbare achteruitgang teweeggebracht. Er bestaat echter geen enkele aanleiding om te verwachten, dat de samenleving het bij deze achteruitgang zal laten, wanneer er eenmaal een normalere vredestoestand zal zijn ontstaan. |

ad 2e. Het eerste entree in de militaire wereld als officier zal zijn de aankomst in het nieuwe garnizoen, waar de nieuw benoemde zich zo spoedig mogelijk meldt bij zijn regimentscommandant. Van hoeveel belang deze kennismaking ook moge zijn, dit eerste melden zal, evenals alle eerste bezoeken, weinig belangrijks voor de jong aangekomene opleveren. De regimentscommandant zal hem gelukwensen met zijn aanstelling tot officier, hem wijzen op de goede toon, die in het Korps van de aanstaande collega's heerst en de verwachting uitspreken, dat de nieuw aangekomene zal mede werken tot het handhaven van die goede toon.

Sommige officieren denken, dat zij door bij zo'n gelegenheid weinig te zeggen een slechte indruk zullen geven en om dit te vermijden, vervallen zij in een ander uiterste, dat over het algemeen minder inslaat, omdat het minder past. Later zal de jonge officier dikwijls genoeg in de gelegenheid worden gesteld om te tonen, dat hij geen zwijger is. Het is dan te hopen, dat hij dan zijn woordje kan doen. Het beste is bij zo'n eerste melding maar hoorder te zijn, doch door een open blik, een goede militaire houding en correct optreden een goede eerste indruk te maken op zijn regimentscommandant.

Daarna zal de jonge officier in kennis worden gebracht met zijn regimentscollega's en hier nu behoort een eerste verschil merkbaar te zijn tussen „officier zijn” en het burgerleven.

De regimentsofficieren weten niets van deze nieuweling af; zij hebben slechts zijn naam in de „Staatscourant” kunnen lezen onder de nieuw benoemde officieren. Het feit echter, dat hij hun uniform draagt en bij hun regiment is ingedeeld moet voldoende zijn om de jongste op gulle, minzame en kameraadschappelijke wijze tegemoet te treden. Terwijl in het burgerleven zoveel ambtsbroeders elkander als concurrenten beschouwen, worden de officieren verenigd door één band, die der kameraadschap, gegrond op wederzijdse achting (althans zo behoort het te zijn!). Later, wanneer zij weder in het burgerleven zijn teruggekeerd en in een of andere betrekking zijn overgegaan, zullen deze officieren pas goed beseffen, welk verschil er kan zijn tussen de verhoudingen in het militaire leven en die in het burgerleven. Dan zullen zij met onvervalst genoeg de tijd herdenken, gedurende welke zij bij een korps, mits met goede geest, hebben gediend.

Het was vroeger een goede gewoonte de jonge officier bij zijn intrede in het Korps de „natte gast” van de officieren te doen zijn. Waar door omstandigheden vele officieren, in sommige gevallen zelfs het gehele officierskorps van een regiment, gezamenlijk de maaltijden in de officiersmess gebruiken, kan deze goede gewoonte met eenvoudige middelen in ere worden hersteld.

De officiersmess is voor de jonge officier de beste gelegenheid om zijn collega's te leren kennen. Daar leert hij in veertien dagen zijn collega's beter kennen dan voorheen in een geheel jaar. In de officiersmess zal hij zich veel gauwer thuis gevoelen, veel gauwer de toon aannemen, waardoor de besten van de officieren zich onderscheiden en ook veel eerder door de anderen worden gewaardeerd dan vroeger, toen men elkander alleen in de loop van de morgen even bij een kopje koffie in de cantine ontmoette.

Nu hij in het garnizoen is aangekomen, waar zijn taak, waarvoor hij is opgeleid, een aanvang gaat nemen, komt het er op aan zijn levenskunst tot uitdrukking te brengen met zijn meerderen of zijn collega's en — zeker niet minder belangrijk — met zijn minderen; van zijn eerste optreden bij de troep kan zeer veel afhangen.

Nu is hij „die Schule als Offizier” binnengestapt, waar hij niet alleen het geleerde moet toepassen, doch tevens zichzelf moet vormen. In de nog dit jaar verschijnende trainingscirculaire no. 13 worden hem weer enige wenken gegeven, die hem bij het doorlopen van deze school van nut zullen zijn.

ad 3e. Wij hebben in het bovenstaande gezien van hoe groot belang een juist optreden van de officier in het maatschappelijk leven en in de militaire wereld is; daarnaast heeft hij echter zijn dagelijkse taak te vervullen.

Voorlopig is dit nog de taak als instructeur. Behalve dat hij moet beschikken over de eigenschappen, hierboven onder ad 1e en 2e behandeld, zullen hierbij nog weer geheel andere en zwaardere eisen aan hem worden gesteld.

Met het in begin Juli 1947 verschenen ontwerp-voorschrift 1535 „Handleiding Instructie” wordt beoogd hem een steun te verschaffen bij de uitvoering van deze taak. Enige woorden zijn in dit voorschrift gewijd aan het leiderschap van de instructeur en aan de kunst met mensen om te gaan.

Het is niet voldoende een goed instructeur te zijn; de officier moet tevens beschikken over de nodige leiderscapaciteiten. „Instructeur zijn” is immers het uitoefenen van de *vredefunctie*, terwijl voor de *oorlogsfunctie* het zwaartepunt op de „leiderscapaciteit” moet worden gelegd. Uiteindelijk moet de officier uiteraard de capaciteiten voor zijn oorlogsfunctie bezitten.

Over dit onderwerp zou nog menig woord kunnen worden geschreven. Veelal is hier met studie weinig te bereiken. Sommige mensen zijn geboren leiders, anderen missen het leiderschap volkomen. Voor deze laatste categorie is het aanleren van leiderschap heel moeilijk, zo niet onmogelijk. Aangenomen mag worden, dat bij de plaatsgehad hebbende selectie voor de opleiding tot officier hiermede terdege rekening is gehouden, zodat de jonge officier behoort tot die categorie van personen, wie het leiderschap is aangeboren. Voor hem zijn dan ook enkele wenken, welke ten doel hebben hem te waarschuwen voor de moeilijkheden, waarvoor hij als leider kan komen te staan, zeer zeker op zijn plaats. Deze worden gegeven in ontwerp-voorschrift no. 1535, evenals in trainingscirculaire no. 6, terwijl ook in verschillende andere voorschriften enige paragrafen hieraan gewijd zijn.

„Leider” zijn wil zeggen: aan alles denken, teneinde zijn manschappen veilig door de gevaren heen te voeren; steeds zelf het goede voorbeeld geven, waardoor men automatisch respect afdwingt bij de onder zijn bevelen gestelden.

De belangrijkste eigenschappen hiervoor zijn, een groot *zelfvertrouwen* gepaard aan een hoge mate van *karaktervastheid*. Geen diploma's of acten van welke middelbare of hogeschool ook vormen op zichzelf een garantie voor het bezit van kwaliteiten als leider in het algemeen of als leider van soldaten in het bijzonder, alleen routine en veel practijk kunnen die taak verlichten. Wil de officier een onderdeel goed leiden, dan moet hij aan de volgende vereisten voldoen:

- 1e. een grondige vakkennis bezitten ;
- 2e. beschikken over organisatievermogen ;
- 3e. mensenkennis bezitten ;
- 4e. zich een hoge mate van zelftucht hebben eigengemaakt.

De jonge officier wordt in het leger een prachtgelegenheid geboden zijn leiderscapaciteit te ontwikkelen. Deze gelegenheid moet hij benutten door de kunst van het leiding-geven te bestuderen en zich aan anderen te spiegelen.

Naast dit leiderschap voor de jonge officier worden nog andere eisen aan hem gesteld en wel voor zijn optreden als instructeur.

Een goed instructeur zal over leiderscapaciteiten beschikken, die hij ofwel van nature reeds bezit, of heeft aangekweekt. In het algemeen gesproken kan dus worden gezegd, dat een goed instructeur een goed leider is. Hiermede is niet gezegd, dat een goed leider ook een goed instructeur is. Hiervoor worden immers weer geheel andere eisen aan de officier gesteld. In meergenoemde trainingscircularie no. 6 worden in hoofdstuk III „Ken Uzelve” voor wat dit betreft waardevolle wenken voor de instructeur gegeven.

Tot slot van dit artikel willen wij nog enige woorden wijden aan een der eerste officiële gebeurtenissen, die de jonge officier meemaakt, en wel zijn *beëdiging*.

De beëdiging blijft altijd een plechtigheid, zowel voor de persoon, die wordt beëdigd, als voor het regiment of onderdeel waarin de officier zijn eed aflegt. De beëdiging kan op twee wijzen geschieden en wel op het bureau van de commandant of voor het front van de troep. Het verdient aanbeveling de beëdiging voor het front van de troep te doen plaatsvinden (en dit is ook de gebruikelijke wijze), daar deze grote gebeurtenis dan een plechtiger karakter heeft.

Bij de beëdiging is het de gewoonte, dat de commandant, die beëdigt, in een korte toespraak de waarde en betekenis van de beëdiging naar voren brengt.

Laat ons enigszins dieper op deze gebeurtenis ingaan.

Bij het begin der plechtigheid wordt de „ban” geopend, de geweren worden gepresenteerd. Het Koninklijk Besluit der benoeming wordt voorgelezen, waarna de „ban” weder wordt gesloten. Daarna worden de geweren in de arm genomen. Dan raakt de te beëdigende officier met zijn linkerhand het vaandeldoek aan, en roept God als getuige aan bij het afleggen van zijn eed. Dit alles geschiedt onder een doodse en indrukwekkende stilte. Geen man verroert zich. Aller ogen zijn gevestigd op de officier, die de eed aflegt.

Voor het front van de troep met de linkerhand het regimentsvaandel aanrakend, zegt de jonge officier de navolgende woorden, hem door zijn regimentscommandant voorgezegd, na :

„Ik zweer trouw aan de Koningin,
gehoorzaamheid aan de Wetten
en onderwerping aan de Krijgstucht.
Zo waarlijk helpe mij God almachtig.”¹⁾

¹⁾ Door officieren die, op grond van hun godsdienstige overtuiging, bezwara hebben tegen het afleggen van de eed, kan de belofte worden afgelegd.

Op het moment zelve zullen weinigen gelegenheid hebben zich rekenschap te geven van het gewicht en de betekenis van die eed, daar zij te zeer onder de indruk zijn van al hetgeen hen omringt: de opgestelde troepen, niet-ingedeelde officieren, familieleden, bekenden van de te beëdiggen officier(en) en overige belangstellenden. Zij zullen — hoe nuchter wellicht van nature ook — toch diep onder de indruk komen van deze plechtigheid. Maar juist die diepe indruk, die sfeer om hen heen, maakt, dat de woorden die zij uitspreken op dat moment slechts ijdele klanken voor hen zijn.

De uiterlijke plechtigheid werkt meer in op de jonge officier dan de eigenlijke diepe betekenis van de woorden, die hij uitspreekt. Hij voelt wel, dat hij een eed van trouw aflegt, maar over de situaties, waarin deze belofte hem brengen kan, denkt hij niet verder na. Kan hij op dat ogenblik ook niet verder nadenken.

Het is daarom wenselijk om alvorens de eed af te leggen reeds te voren na te denken over de diepere betekenis van deze symbolische handeling.

Uit de bewoordingen van deze eedsformule blijkt, dat hier drie dingen beloofd worden en wel:

- a. trouw aan de Koningin;
- b. gehoorzaamheid aan de wetten van het land;
- c. onderwerping aan de krijgstucht.

De eerste twee punten zijn gewetensverplichtingen van ieder goed staatsburger en het laatste punt is een fundamentele verplichting van ieder militair.

Bezien tegen de achtergrond van normale omstandigheden lijkt het niet zo moeilijk deze belofte na te komen. Doch kan iedere burger en iedere militair openlijk verklaren, dat hij hiernaar altijd heeft gehandeld? De jaren van bezetting 1940—1945 liggen nog te vers in ons geheugen om dat te kunnen beamen, helaas zelfs voor wat betreft officieren.

De jonge officier, die deze eed openlijk voor het forum van het leger en de maatschappij aflegt, dient er zich van bewust te zijn, dat hij steeds deze drie verplichtingen zal dienen na te komen. Wil hij dit steeds, ook onder de moeilijkste omstandigheden kunnen doen, dan dient hij te voldoen aan de zwaarste eisen van eergevoel, plichtsbetrachting, en zelfverloochening, een trilogie, die de basis vormt voor de praktische uitvoering van de zo juist afgelegde eed.

Eergevoel. Moet over eergevoel nog iets naders worden gezegd? Waartoe zou dit dienen? Immers, indien dit niet in uw binnenste zetelt dan zal een nadere uitleg niet veel baten. Een officier dient van huis uit te gevoelen, wat eergevoel is, doch het is haast onmogelijk dit onder woorden te brengen.

Laten wij erkennen, dat het bestaat en vaststellen dat de officier het eergevoel ook bij de soldaat zal moeten wakker roepen. Hoe dikwijls krijgen wij niet, min of meer smalend, te horen, dat de idee van een speciale ontwikkeling van het eergevoel van de militair in het algemeen en van de officier in het bijzonder verouderd is? Maar wanneer een officier in het openbaar eens iets mocht ondernemen, waar „men” aanstoot aan zou kunnen nemen of dat met het begrip „eer” minder goed is overeen te brengen, dan wordt de verontwaardiging van de daken af op luidruchtige wijze kenbaar gemaakt. Dan is de officier ineens „de man met eergevoel”, waarvan men verwachten mag, dat hij geen dingen doet, die in het burgerleven veelvuldig voorkomen en waaraan men, indien een burger zo iets doet, met een schouder-ophalen voorbijgaat.

Hieruit blijkt, dat „men” in de officier wel degelijk nog steeds iemand ziet, die geacht wordt steeds voor die „men” het goede voorbeeld te zijn.

Plichtsbetrachting. Met een goed ontwikkeld eergevoel dient vanzelfsprekend een grote mate van plichtsbetrachting gepaard te gaan.

Om de plichten, verbandhoudende met de taak, waarvoor de officier is geroepen, het „dienen van land en Vorstin” te kunnen volbrengen, moet hij een zodanige plichtsbetrachting aanleren, zelfs in het schijnbaar nietige, dat hij, ook in de moeilijkste omstandigheden waarin die taak hem kan plaatsén, zonder wijfelen met de onder hem gestelden zijn plicht doet.

De afgelopen oorlogsjaren en 1940 hebben geleerd, dat helaas velen nog niet die vereiste plichtsbetrachting hadden om zonder wijfelen hun plicht te doen. In die dagen werd op het plichtsbesef van de officier een nog veel grotere wissel getrokken dan in normale vredesomstandigheden. Van de mate, waarin hij zijn plicht vervulde konden immers de allerhoogste belangen afhangen, rechtstreeks het leven van zijn soldaten en indirect het welzijn van het leger en daarmee van het Rijk. De jonge officier, die zijn eed aflegt, behoort voor zichzelf dan ook de belofte af te leggen altijd en waar ook zijn *plicht* te doen, dan pas is hij zijn eed getrouw.

Zelfverloochening. Tot slot van deze trias de zelfverloochening. Zij is een moeilijk te verkrijgen hoedanigheid, want in wezen is zij in strijd met fundamentele eigenschappen van het menselijk karakter, nl. het zoeken van eigenbelang en streling van de persoonlijke ijdelheid. Toch is zij voor de goede officier noodzakelijk. Zo ergens dan geldt in het leger, dat bijzondere belangen moeten wijken voor het algemeen belang en alleen de zelfverloochening kan dit bewerken, evenals alleen de goede krijgstucht in het leger de verspreide krachten kan bundelen tot één enkele kracht. De krijgstucht kan een hulpmiddel zijn voor de beoefening van de zelfverloochening, want ook deze dwingt de eigen wil aan een algemeen willen ten offer te brengen.

Zo bereidt de krijgstucht de militair voor om zijn eigen belang te doen vergeten, zodat hij in het algemeen belang zijn werk kan verrichten. Dit wordt nog al eens vergeten. Zelfverloochening behoort tot de eigenschappen, die de militaire gemeenschap bóven het burgerleven doen uitsteken.

Zelfverloochening is de basis van de zo juist afgelegde officierseed. Want „trouw aan de Koningin, gehoorzaamheid aan de wetten en onderwerping aan de krijgstucht” zijn niets anders dan zelfverloochening.

Indien de jonge officier reeds vóór zijn beëdiging over de hierboven behandelde begrippen heeft nagedacht, zal de *uiterlijke* vorm van deze plechtigheid niet nalaten een *innerlijke* diepe indruk op hem te maken.

Wanneer hij deze dingen in de komende jaren voortdurend in practijk weet te brengen, zullen niet alleen zijn chefs, doch ook zijn collega's-officiëren en zijn ondergeschikten zeggen „een aanwinst voor ons Regiment”.

De Wapendirecteuren delen U mede:

ARTILLERIE.

Er is een aanvang gemaakt met de herscholing van de smeden-bankwerkers van 1940. Tegelijkertijd worden de hoefsmeden omgeschoold tot smid-bankwerker. De herscholing c.q. omscholing vindt plaats aan de Centrale Werkplaats, Kromhoutkazerne te Utrecht en wel in groepen van 6, t.w. 4 smeden-bankwerkers en 2 hoefsmeden. Voor de smeden-bankwerkers duurt de cursus ongeveer 1 maand, voor de hoefsmeden belangrijk langer. De tweede cursus is aangevangen op 21 April j.l.

Het gebruik van tanks in Nederlandsch-Indië

door C. A. HESHUSIUS, *Eerste Luitenant Pantsertroepen K.N.I.L.*

II (Vervolg van blz. 353).

Hoewel de strijd met tanks in Nederlandsch-Indië nimmer een grote omvang heeft bereikt en zeker niet een fractie heeft bedragen van b.v. de gemechaniseerde oorlog in Europa, moge het interessant zijn te horen hoe er met tanks in deze gebieden is opgetreden.

Zoals bekend, beschikte Nederland zelf voor de tweede Wereldoorlog niet over tankeenheden. De enige plaats in het Koninkrijk, waar vóór de oorlog sprake was van een tankeenheden, was Nederlandsch-Indië en speciaal het eiland Java.

Na een proefperiode werd in 1938 besloten, om het Koninklijk Nederlands-Indische Leger met tanks uit te rusten. Het was zeer lang een open vraag geweest, of tanks in de terreinen van Java wel effectief bruikbaar zouden zijn. De proefperiode gaf echter een zeer duidelijk en gunstig antwoord op deze vraag.

Er werd besloten een Engelse tankette in te voeren van het type Vickers Carden-Loyd van 1934. Als proefmodel was deze tank beproefd in de meest vreemde en moeilijke terreinen van Java en zij waarborgde goede resultaten, hoewel de bewapening zeer te wensen overliet. Immers, deze tank van 4,3 ton bezat slechts een enkele mitrailleur, nl. de standaard Vickers mitrailleur met waterkoeling.

Allerlei factoren, die wij hier niet verder zullen behandelen, maakten helaas, dat de aanvoer van deze tanks op grotere schaal niet meer kon plaatshebben, zodat ten tijde van het uitbreken van de Pacific-oorlog, December 1941, het totale aantal tanks nog maar zeer gering was.

Een ander proeftype was wederom een Engelse tank, nl. een amphibie-tankette, de Vickers Carden Loyd Light Amphibious Tank. Dit model, uitgekomen in 1930, was reeds door het Britse leger geweigerd, doch vond naast export naar Rusland, China en Siam, ook zijn weg naar Nederlandsch-Indië. Tot invoering van deze amphibie-tank, die ook 4,3 ton woog en ook maar een enkele mitrailleur bezat, is het in Indië niet gekomen. Zij werd wel beproefd, zowel op het land, als in het water. Andere tanks, dan deze twee soorten, heeft Indië voor de Pacific-oorlog niet gezien.

Het lag in de bedoeling het K.N.I.L. bij de op handen zijnde reorganisatie en motorisering uit te rusten met de Vickers landtank van 4,3 ton en wel in zeer ruime mate. Helaas is het nimmer zo ver gekomen en veel meer dan een compagnie, in plaats van de geprojecteerde bataljons, is het K.N.I.L. niet rijk geweest.

De oorlog in Europa maakte, dat Engeland na 1940 geen tanks meer naar Nederlandsch-Indië stuurde, zodat de geprojecteerde aantallen elders aangekocht moesten worden. In Indië waren toentertijd slechts 30 tanks aanwezig, terwijl een deel hiervan gebruikt moest worden als les-voertuigen, voor leerlingen, die in betrekkelijk grote getale uit de infanterie werden gelicht. Dit aantal van 30 was op verre na niet voldoende. De opleidingen werden echter voortgezet, om ten minste de mankracht reeds aanwezig te hebben, volkomen getraind en geselecteerd, wanneer de nieuwe bestellingen eenmaal aangekomen zouden zijn.

Als enige tankleverancier bleef ons slechts de industrie in de Verenigde Staten

van Amerika ter beschikking. Nu moge algemeen bekend zijn, dat de tankfabri-
cage in dit land toen nog betrekkelijk in de kinderschoenen stond, vergeleken met
Engeland en de As-mogendheden, die reeds over moderne tanks beschikten. Niet
alle modellen, die Amerika in 1941 ter beschikking had, kwamen voor levering
naar Nederlandsch-Indië in aanmerking en de aankoopcommissies hadden der-
halve slechts een zeer beperkte keus, terwijl de tijd ernstig drong, gezien de
spanning, die in de Pacific met de dag groter werd.

De keuze viel op een tweetal types, beide van het Marmon-Herrington fabrikaat.
Het was in de eerste plaats de lichte 7 tonner van het CTMS-1 TBL soort, bewapend
met twee mitrailleurs en een bemanning van twee man. De andere was een zwaar-
dere tank, nl. de 12,5 tonner. Deze tank was een „commercial” tank, die ook als
zodanig gebouwd werd voor Nederlandsch-Indië. Het was een drie-persoons tank
met een kanon van 3,7 cm en enige 0.30 cm mitrailleurs.

Inmiddels was Nederlandsch-Indië reeds in de oorlog met Japan gewikkeld en nog
steeds was geen enkele der zo benodigde Amerikaanse tanks gearriveerd. Vooruit
lopende op de feiten, kan reeds medegedeeld worden, dat enkele 7 tonners nog op
het laatste moment aankwamen, doch in totaal slechts een fractie van het bestelde
aantal. De zwaardere 12,5 tonner is echter nimmer meer in Indië aangekomen. Dit
type werd later gezien in Mexico en Cuba, doch niet in het Amerikaanse leger zelf!
De waarde van deze voertuigen als „tanks”, in een modern leger, moet ook niet al
te hoog worden aangeslagen.

Komen wij thans terug op het gemobiliseerde K.N.I.L., dan zien wij, dat alle
beschikbare tanks in één eenheid werden geëncadreerd, op een drietal na, dat ter
vliegveldbewaking naar West-Borneo werd gedirigeerd.

Dit aldus ontstane korps werd „Mobiele Eenheid” genoemd; stond los van enig
divisieverband en was inderdaad een „mobiele” eenheid, in handen van de C.G.S.
In dit korps vonden 17 nog bruikbare Vickers tanks haar plaats.

De Mobiele Eenheid zag er in grote lijnen als volgt uit: Staf — een compagnie
lichte tanks — een peloton pantserauto's — een compagnie infanterie op overval-
auto's — een sectie AT geschut en de diensten.

Vlak voor de Japanse invasie op Java kreeg men „versterking” in de vorm van
de eindelijk gearriveerde Marmon-Herrington 7 tonners. Er werden zeven van deze
voertuigen bij de Mobiele Eenheid ingedeeld. De compagnie tanks bestond toen
uit een stafpeloton van 3 tanks, twee Vickers pelotons van 7 tanks en een
Marmon-Herrington peloton van 7 tanks.

In alle haast werden de nieuwe Amerikaanse tanks ingedeeld en voor er
ook maar enigszins mee geoefend kon worden, landde de vijand op Java
(1 Maart 1942).

Het moment is thans genaderd, dat de eerste en enige tankslag van een Neder-
lands onderdeel een aanvang neemt. Hier volgt een korte uiteenzetting van het-
geen er gebeurde, in de volgende dagen.

De Mobiele Eenheid kreeg opdracht, om in de middag van 1 Maart 1942 van
haar standplaats Bandoeng uit, naar het Noorden te trekken en het inmiddels
door de Japanners veroverde vliegveld Kalidjati te heroveren. Als steun werd
een batterij berg-artillerie aangewezen.

Vooraf dient opgemerkt te worden, dat de artillerie niet in de strijd ingegrepen
heeft. De strijd moest dus worden geleverd, enkel en alleen met de compagnie
tanks en de compagnie infanterie op overvalauto's. De opdracht om een uitge-
breid vliegveld te heroveren plaatste deze kleine eenheid derhalve voor een grote
slagtaak.

Op weg naar het vliegveld Kalidjati moest het oostelijk daarvan gelegen stadje

Soebang gepasseerd worden, dat ook reeds bezet was door de vijand. Dit impliceerde wederom een slagtaak voor de eenheid.

In de morgen van 2 Maart, te ongeveer 8 uur, ondernam de Mobiele Eenheid met groot élan en een zeer hoog moreel, de aanval op het zeer zwaar bezette Soebang. De tegenstanders waren enige bataljons Japanse stoottroepen, benevens veldartillerie.

Het terrein om Soebang was wel het ongunstigste wat er voor de tankactie te bedenken was. Volgens de tactische grondbeginselen moeten tanks optreden in een voor tankoperatie geschikt terrein, hetgeen mede impliceert, dat het terrein ook inderdaad betreden kan worden. Het terrein om Soebang was zo glooiend, dan wel moerassig, dat alle tanks van huis uit gedwongen waren om op de wegen te opereren, waardoor zij in feite gedegradeerd werden tot pantserauto's, die gelijk een troep eenden gedwongen waren in colonne te blijven rijden. De zo noodzakelijke ontplooiing bleef derhalve uit, hetgeen desastreus gevolgen zou opleveren.

Nadat een zware barricade bij de ingang van de stad door een pantserauto in volle vaart was geramd, ontstond een bres in de verdediging en konden de tanks de stad inrijden gevolgd door de compagnie infanterie op overvalauto's. Deze infanterie werd onmiddellijk bij de ingang in een verbitterd gevecht gewikkeld met de vijandelijke infanterie, waardoor zij niet geheel aan haar taak kon voldoen, nl. het samen met de tanks veroveren en consolideren van het veroverde gebied. Uiteindelijk kwam het neer op het doorsnijden van de vijandelijke linies, van voor naar achter en van achter naar voor, door kleine, los agerende groepjes tanks.

Hoewel tijdens het gevecht door alle tanks staaltjes van grote moed werden vertoond, moet worden erkend, dat hier tactisch iets gebeurde, waartegen overal in de desbetreffende buitenlandse voorschriften ernstig gewaarschuwd wordt.

Citeren wij letterlijk de vertaling uit een Brits voorschrift, dan staat daar kort en bondig : „Men mag van tanks NIET verwachten dat zij een doel gaan beheersen (D.i. in het doel blijven, om de vijandelijke weerstand te neutraliseren) voor een langere periode dan 15 minuten, na welke tijd het van essentieel belang is, dat de infanterie is aangekomen en bezig gaat met de opruimingswerkzaamheden, om op die manier buitensporige verliezen bij de tanks te voorkomen.”

De tanks van de Mobiele Eenheid vingen haar aanvallen aan te 8 uur en hielden deze, zonder infanterie-begeleiding, aan tot 10 uur, met enige onderbrekingen, waardoor zij gedurende geruime tijd alleen in de vijandelijke linies vertoefden met alle onaangename gevolgen van dien.

Met de nieuwe Amerikaanse tanks werden wel zeer slechte resultaten ondervonden, welke te wijten waren aan het materieel. Een der tanks verloor reeds voortbewegingsonderdelen bij de naderingsmars, tijdens het rijden. Van een andere tank werd in de strijd zelf de koepel reeds met mitrailleurvuur doorboord, terwijl verder in de strijd bij enige tanks de bogie-onderstellen eenvoudig van de tanks af vielen !

De Vickers tanks daarentegen waren in het gevecht veel beter dan de Marmon-Herringtons, al zou dit alleen reeds zijn door de grotere beweeglijkheid, haar goede rupsconstructie, betere streamline en een koepel, die 360 graden draaibaar was.

Doordat de veel te zwakke compagnie gemotoriseerde infanterie ernstig in de klem raakte moest met een laatste tankaanval noodzakelijk „lucht” verschaft worden. De infanterie moest uit het gevecht losgetrokken worden, wat goed geschiedde, doch waardoor tevens het veroveren van de stad Soebang door tanks alleen een onmogelijkheid werd.

De straatgevechten in de stad, tussén de K.N.I.L. tanks en de Japanse stoot-

troepen, hadden verbitterde momenten. De vijand wierp steeds meer infanterie tegen de kleine tanks in het vuur en maakte, na onze aanvankelijke doorslaande successen, op grote schaal gebruik van mijnen, AT geschut en op het laatst zelfs van veldgeschut.

Het geschut kon, opgesteld achter huizen en heggen, de tanks ongestoord opwachten en onder vuur nemen, waarbij het gebrek aan begeleidende infanterie zeer pijnlijk als een groot gemis werd aan gevoeld. De bewapening der tanks was te enenmale onvoldoende (1 mitrailleur) terwijl het incasseringsvermogen van de 4,3 tonner Vickers voor geschutvuur gevaarlijk klein werd bevonden. Voltreffers bleven dan ook niet uit, zodat verscheidene tanks in vlammen opgingen of explodeerden en de bemanningen sneuvelde. Nergens werd echter het pantser van de Vickers tank door mitrailleurmunitie doorboord, hoewel het dunner was dan dat der Marmon-Herringtons.

De Vickers rupsbandconstructie en het ophangmechanisme bleken zeer goed te zijn, waarbij het voorkwam, dat tanks met zware slagzij, veroorzaakt door vijandelijke treffers, nog op de beschadigde voortdrijvende organen haar plicht konden blijven volvoeren.

De rookwerpers, die op de tanks waren gemonteerd, kwamen op ongunstige momenten in werking, hetzij vanwege het ontijdig ontsteken door de bemanning zelf, hetzij door treffers van kogels, waardoor op het strijdtoneel hier en daar een zware rookwolk hing, die vriend en vijand innevelde.

De aanvallen waren in het begin dermate verrassend, dat grote groepen vijanden in hun kwartieren en in het bad werden overrompeld door aanstormende tanks en ten prooi vielen aan de steeds door ratelende watergekoelde mitrailleurs.

Er gingen 8 tanks in de strijd ten onder, hetgeen neerkomt op een „total loss” van 30 % ! Men kon 16 tanks uit de strijd terugtrekken, en hiervan waren slechts 7 zo weinig beschadigd, dat zij voor eventuele verdere actie gebruikt zouden kunnen worden. De andere waren dermate beschadigd, dat zij verder voorlopig onbruikbaar waren. De verliezen waren dus buitensporig hoog !

De Mobiele Eenheid, beroofd van haar ruggegraat, haar tanks, kon niet meer voor grote verdere acties worden gebruikt, hetgeen ook niet meer gebeurde.

Na onderzoek van de nog aanwezige gegevens over deze enige tankslag van een Nederlands tankonderdeel, komen wij tot de volgende conclusies :

1. Tankettes zijn uitermate geschikt voor verkenningen en verrassingen, doch niet geschikt voor een slag-taak.
2. De bewapening van 1 mitrailleur per tank, stempelt deze tank tot een voertuig, dat in feite niet de waarde van een volwaardige „tank” bezit.
3. Een 3.7 kanon en enige mitrailleurs moeten als minimum bewapening geëist worden.
4. Tanks moeten optreden in voor haar gunstige terreinen. (Hoofdprincipe tankgebruik.)
5. Bij een gedwongen actie op een straatweg zijn tanks gelijkwaardig aan pantserauto's, ja zelfs inferieur aan gelijk bewapende pantserauto's.
6. Tanks kunnen een veroverd doel nimmer bezetten. Steeds zal het hoofdwapen de infanterie, op moeten treden voor consolidatie en verdere bezetting.
7. Tankaanvallen zonder infanterie zijn zelfmoord.
8. Geroutineerd tankpersoneel zal zelfs in de meest benarde momenten, beziel van een hoog moreel, wonderen kunnen verrichten.

(Wordt vervolgd)

Schieten

MET VUIST- EN HANDVUURWAPENEN

door P. WEEDA, kolonel der infanterie, werkzaam bij de Technische Staf.

Daar de hedendaagse voorschriften het richten op gevoel voorschrijven, komt het mij wenselijk voor deze richtwijze aan een nadere beschouwing te onderwerpen. Ik zal daarbij tevens in de gelegenheid zijn aan te geven op welke grondslagen het richten en schieten, alsmede de schietopleiding naar mijn mening moeten berusten.

Het doel van het gebruik van vuist- en handvuurwapenen op het gevechtsveld is onder vele omstandigheden het doden (buiten gevecht stellen) van een bepaalde tegenstander nl. één die ons zelf op korte afstand rechtstreeks bedreigt. Het is mogelijk, dat hij ons, wellicht schijnbaar, nog niet ziet, dan wel, dat we elkaar plotseling zien en tegelijk tot de overtuiging komen, dat één van ons beiden te veel is. We moeten verder aannemen, dat deze vijand in alle richtingen en onder velerlei omstandigheden van dekking en trefbaarheid plotseling kan opduiken.

Het is duidelijk, dat slechts een zeer snel afgegeven raakshot het eigen leven kan redden: het zal daarbij veelal gaan om een onderdeel van een seconde, zodat het eerste schot raak moet zijn. Zou er sprake zijn van een aantal vijanden, dan klemt op ieder van hen het eerste, tevens rake, schot nog meer.

Het zeer bijzondere geval, dat een aantal vijanden tamelijk dicht bij elkaar, op gelijke hoogte en in dezelfde mate kwetsbaar, zich door het z.g. maaien met de Stengun laten doden, laat ik hierbij buiten beschouwing. Dit geval is bovendien slechts aanmerkelijk als men zelf tegen zicht

gedekt is en dus niet wordt opgemerkt.

Volgens de voorschriften voor revolver en pistool wordt op afstanden van $\pm 5-15$ m op gevoel gericht. Het schieten op gevoel geeft echter geen zekerheid van treffen: meer schoten met richten op gevoel snel achtereen, geven gezamenlijk uiteraard meer trefkans dan het enkele schot, doch evenmin zekerheid. Het eerste schot zal echter in vele gevallen beslissend zijn en moet dus met zekerheid raak zijn.

Daar het schieten op gevoel deze zekerheid in beginsel niet kan geven, is deze schietwijze veroordeeld, ook al wint het aan snelheid. Men moet hierbij niet vergeten, dat het schieten (richten) op gevoel slechts in één bepaalde stand en richting wordt aangeleerd en dat men dus kostbare tijd verliest om deze stand aan te nemen. Wij komen hierop hieronder terug bij de beschouwingen over ieder wapen afzonderlijk.

Op korte afstand kan alleen het schot, dat door middel van het richten met de richtmiddeelen van het wapen wordt afgegeven zekerheid geven van doden of het buiten gevecht stellen van de vijand; een schampschot is veelal onvoldoende. Het rake schot zal bovendien zeer snel moeten worden afgegeven, terwijl voorts rekening moet worden gehouden met verschillende richtingen zijdelings en in de hoogte en met min of meer gedekte tegenstanders.

Om met de vereiste snelheid en juistheid, alsmede met de verschillende richtingen rekening te houden, kan er slechts één goede oplossing zijn nl.

het met overtuiging aanleren door officieren, kader en manschappen van de juist-snelle aanslag; dit geldt meer dan vroeger nu blijkbaar dikwijls vuurgevechten op korte afstanden plaatsvinden.

Zolang de legers nog met vuist- en handvuurwapenen bewapend zijn, zal de uitwerking van deze wapens in het bijzonder op de korte afstanden, en dit geldt voor alle daarmee bewapenden hoog en laag, alleen tot zijn recht komen door een geraffineerde geoefendheid in deze aanslag.

Velen zullen schrikken als zij terug denken aan die wanhopige uren S.V.I., waarbij tegen heug en meug de wapens klassikaal naar het lijntje met mikkpunten vlogen en de ambitie en daardoor ook de geoefendheid feitelijk volkomen te loor gingen. Deze uitvoering was volkomen fout en daarop is dan ook in de laatste jaren voor de oorlog zowel bij cursussen als bij besprekingen voortdurend op gewezen.

We kunnen nu met een schone lei beginnen en dan goed d.w.z. zuiver individueel.

De juist-snelle aanslag beoogt een zodanige geoefendheid met het vuist- en handvuurwapen, dat de man op het punt, waarop zijn oog zich plotseling richt (gelegen in allerlei richtingen) onmiddellijk met het wapen een schietstoot kan uitvoeren, waarmee een vrijwel juiste richting wordt verkregen.

De verkregen richting kan hij zelf onmiddellijk beoordelen en zo nodig met een nieuwe uitvoering verbeteren.

Ook al zal niet iedereen een volkomen geoefendheid bereiken, de beoefening, waarbij men zelf de vorderingen beoordeelt, zal toch de vaardigheid met het wapen in hoge mate bevorderen. De mogelijkheid van het zeer snelle en rake schot wordt daarmee een feit.

Men kan deze aanslag beoefenen op het bureau, in huis, als afwisseling tijdens het werk en het is uitermate

belangrijk; door de troep kan de beoefening telkens gedurende korte tijd geschieden tijdens andere oefeningen, steeds individueel en met volle concentratie; enige keren per dag gedurende enige minuten is ruimschoots voldoende.

Nadat men de overtuiging heeft gekregen, dat de richting normaal binnen kleine afwijkingen is gelegen, past men zeer kort richtende het afdrukken toe. Ook het richten langs het wapen kan men daarbij beoefenen; deze richtwijze kan op korte afstanden eveneens met zekerheid van treffen worden toegepast en versnelt enigermate de afgifte van het schot.

Na een dergelijke vóóroefening zal men bij het betrekkelijk geringe aantal schietoefeningen, dat vele officieren en kaderleden normaal slechts meemaken, bemerken welke zekerheid men in het snel raakschieten heeft verkregen.

Ten slotte merk ik op, dat het toch wel van het hoogste belang is als ieder militair zijn wapen op uitstekende wijze kan gebruiken en zeer snel raak kan schieten. Het wapen is in vele omstandigheden op het gevechtsveld onze enige vriend, waarop men is aangewezen en dat ons leven kan redden mits we de moeite hebben genomen het volmaakt te leren gebruiken. Dit laatste is zoals boven aangegeven op eenvoudige wijze en met enig volhouden te bereiken.

Het vuistvuurwapen

Indien men de voorschriften voor revolver en pistool bekijkt, dan doen zich met betrekking tot het richten op gevoel vele vragen voor.

Wat b.v. te denken van de volgende mededeling in het pistoolvoorschrift: „Op korte afstand wordt onmiddellijk zonder nauwkeurig te richten geschoten. In dergelijke omstandigheden wordt de schutter geholpen door het feit, dat snel achter elkaar een aantal schoten kunnen worden geplaatst,

wat belangrijker is, dan het dicht bij elkaar liggen der schoten”.

Is het beginsel thans inderdaad, dat men maar schiet in de richting van één of meer tegenstanders, in de hoop dat er wel wat geraakt zal worden? Neemt men aan, dat de vijand evenals een schijf wacht tot we hem raken, staat hij altijd recht voor ons en is hij voluit trefbaar, staan bij meer dan één vijand allen op dezelfde hoogte enz. enz.? Het beginsel, dat hier tot uiting komt maakt een wanhopige indruk.

Voorts wordt in de voorschriften het richten op gevoel behandeld. Het richten op gevoel wordt blijkbaar in één bepaalde richting aangeleerd nl. horizontaal en recht vooruit: dit is overigens begrijpelijk daar het ondoenlijk zou zijn om op gevoel in verschillende richtingen, zijdelings en in de hoogte, met enige nauwkeurigheid te richten. Bij de opleiding staat een man achter de richter om hem te controleren en te verbeteren; men kan zeggen, dat hier weinig van terecht kan komen en dat verbeteringen weinig overtuigend zijn voor de leerling; beter zou men gebruik kunnen maken van een spiegel. De enige oplossing lijkt mij zeer veel schieten, doch hoe dikwijls wordt er door de man in opleiding geschoten?

Het is n.m. niet aan te nemen, dat de praktijk van de laatste oorlog zou hebben bewezen, dat richten en schieten op gevoel op de afstanden van $\pm 5-15$ m met een niet-automatisch wapen succes heeft opgeleverd en dus de normale vuurwijze moet zijn op deze afstanden d. z. de normale gebruiksafstanden van het vuistvuurwapen, waarop de dood ons onmiddellijk en rechtstreeks bedreigt. Het is waarschijnlijk wel toegepast, doch met welk resultaat. Is het mogelijk, dat instructeurs van opleidingsscholen door zeer vele schietoefeningen een zodanige vaardigheid hebben verkregen, dat zij, en dan nog alleen op een weerloze schijf, goede resultaten verkrijgen?

Hoe dikwijls schiet echter een soldaat in opleiding: men moet toch ook rekening houden met het feit, dat normaal in een oorlog in de regel inderhaast opgeleide lichten met matige geoefendheid naar het front moeten worden gezonden.

Men voelt blijkbaar iets voor de weinige zekerheid, want normaal moet onmiddellijk een ze schot worden afgegeven, althans bij de revolver. Nu hebben beide wapens een flinke opslag, zodat grote schietsnelheid met grote afwijkingen gepaard gaat. Van de zo noodzakelijke zekerheid van treffen is geen sprake; men riskeert zijn leven en spaart de vijand. En dan nog de munitieverspilling.

Waarvoor heeft een wapen feitelijk richtmiddelen? Laten we vaststellen, dat nog steeds het met zekerheid raak schieten niets anders is dan kijken langs de vizierlijn, dus het: zo bekende door het schot heen kijken naar het doel. De enige concessie aan het bespoedigen van het rake schot, en dit is enigermate richten op gevoel, hetgeen op afstanden van $\pm 5-15$ m toelaatbaar is, is het kijken langs de lengterichting van het wapen.

Van richten op gevoel mag slechts sprake zijn als de vijand vlak bij ons is dus binnen 5 m afstand; ook dan moet echter nog bij het afdrukken het wapen worden beheerst.

Voor het vuistvuurwapen geldt derhalve onverkort hetgeen hiervoor is vermeld omtrent het aanleren van de juist-snelle aanslag: bij verscheidene doelen bij elkaar kan het wapen in de aanslag zijwaarts worden bewogen.

Tijdens de oefening leert de man van zelf hoe hij hand en pols moet fixeren bij het afdrukken, ter voorkoming van de duik- of zijwaartse beweging. Een goede oefening hiertoe is, dat men de hand klemt om b.v. een stuk hout ter dikte en vorm van de greep van het wapen en bij het buigen en strekken van de wijsvinger de stand van hand en pols onver-

anderd laat, tevens onder het buigen en strekken van de arm.

Vanzelfsprekend vindt de opleiding in het bijzonder ook met de linkerhand plaats.

Het geweer

Het repeteergeweer moet om verschillende redenen zo spoedig mogelijk worden vervangen door een zelflader.

Onder verwijzing naar hetgeen werd opgemerkt, is de juist-snelle aanslag ook voor het geweer een noodzakelijkheid; deze aanslag is speciaal voor de gevechten op de kleine afstanden onmisbaar. Het schieten op gevoel zou men, zulks in verband met de lengte van het wapen, desgewenst tot een afstand van ± 10 m kunnen toestaan op doelen met groote trefkans.

Ik moge hierbij nog opmerken, dat het schieten met het geweer op dalende parachutisten en c.q. op vliegtuigen onder vele omstandigheden op het gevechtsveld het beste kan geschieden in liggende houding op de rug, waarbij desgewenst de linker elleboog op de opgetrokken knieën kan steunen b.v. op de linker knie gelegd over de rechter knie.

Een dergelijke houding komt ook in aanmerking voor de andere wapens, zelfs voor de bren-mitrailleur, waarbij de voeten tegen de voorsteun kunnen worden geplaatst.

De pistool mitrailleur

De schietregels voor de sten staan in het voorschrift over enige bladzijden verspreid. Resumerende vindt men:

1. De sten is het wapen voor de korte afstanden en wordt gebruikt tot op afstanden van 100 m;
2. De sten is een ideaal wapen voor straat- en bosgevechten en op patrouille. Hierbij kan een vijand vaak plotseling op korte afstand en van alle richtingen uit tevoorschijn komen; alsdan onmiddellijk onder vuur nemen door òf van de schouder vuren en richten langs

de loop òf van de heup en richten op gevoel;

3. Wanneer tijd het toelaat steeds richten met vizier in houding en met methode van vuren als bij het geweer;
4. Wanneer de vijand plotseling opdaagt vuren van den schouder af en richten langs de loop: inslag van het vuur waarnemen en z.n. corrigeren;
5. Alleen in zeer dringende noodgevallen van de heup af schieten (richten op gevoel) en al het mogelijke doen om de inslag van het vuur waar te nemen;
6. In de gevallen ad. 5. kan van de heup worden gevuld tijdens het voorwaarts gaan (vuren in beweging) doch als het enigszins mogelijk is, moet men even halt houden ten einde een beter gericht vuur te verkrijgen;
7. Normaal vuurstoten afgeven;
8. Ook vaak schot voor schot van de schouder met richten langs het vizier;
9. De vuurstoten bestaan zelden uit meer dan 2 of 3 schoten.

Bovenvermelde schietregels laten, hoewel de veelheid wel groot is, aan de strijder afhankelijk van de omstandigheden de richt- en vuurwijze toe, welke hem het beste lijkt. Ze zien er n.m.m. gezond uit, daar bij de sten in verband met de spreiding het schieten op gevoel toelaatbaar is. Echter is deze vuurwijze terecht tot zeer dringende noodgevallen beperkt.

Het corrigeren van het vuur met behulp van waarneming der aanslagen doet enigszins komisch aan en doet denken aan de uitstekende mogelijkheid van waarneming op zandige schietbanen en kogelvangens. In het gevecht kunnen die aanslagen evengoed van een ander wapen afkomstig zijn; bovendien zal de waarneming meestal

door terreinbegroeiing, alsmede onder invloed van de onmiddellijke bedreiging wel uitgesloten zijn. Alsdan vervalt echter deze pijler van het richten en schieten op gevoel en kan men zich afvragen of het dan nog wel toelaatbaar is voor de zekerheid van raken.

De meningen over het richten op gevoel schijnen nogal uiteen te lopen; naar ik vernam zweren sommige instructeurs bij deze richtwijze en passen ze als normale vuurwijze toe; anderen beschouwen het als een uitzondering (zie regel 5). Dit laatste acht ik juist, ook al ter voorkoming van het grote munitieverbruik; in het gevecht weet men wel hoe men begint, doch niet hoe men eindigt. Tenzij men de zakken vol houders heeft, lijkt beperking noodzakelijk; wel is waar kan de munitie van buitengevecht-gestelden soms een belangrijke aanvulling betekenen, doch het gebruik van de sten als gieter, waartoe men licht komt, moet worden tegengegaan.

Aan de sten kleven, uit een schiettechnisch oogpunt beschouwd, o.a. ondervermelde nadelen.

1. Men kan met de linkerhand aan de handbeschermer bij schieten in vuurstoten het wapen moeilijk beheersen; vooral bij het schieten van de schouder is de hoogtespreiding groot. Een greep voor de linkerhand, aangebracht onder de handbeschermer zal de beheersing van het wapen vergemakkelijken.

Het is echter zeer beslist een nadeel, dat men een wapen zeer stevig moet vastklemmen om het omhooglopen van het vuur te beperken. Op het gevechtveld, waar men plotseling in alle richtingen op korte afstanden onder directe bedreiging zeer snel zal moeten kunnen vuren, zal men veelal te laat zijn als men eerst nog tot één stevig geheel met het wapen moet komen.

Men zal in de regel zo snel mogelijk vuren in de houding, z.n. na-draaien

in de heup, waarin men zich bevindt; het is daarbij zeer twijfelachtig of er onder de grote bedreiging iets terecht zal komen van dat stevig geheel. Van de vuurstoot valt dan het 1e schot in de richting van het wapen; het 2e en vooral het 3e schot gaan dan hoog over. De trefkans hangt dan alleen af van het 1e schot, dat alleen met zekerheid raak kan zijn als het goed gericht is.

2. Het richtgat-vizier van de sten laat een richtspreiding toe van $10^{\circ}/_{00}$; de gemiddelde richtfout kan ten minste op $2\frac{1}{2}^{\circ}/_{00}$ worden gesteld. De spreiding van het wapen is tamelijk groot.

Er is geen mogelijkheid tot verstelling van het richtmiddel bij bepaalde wapenafwijkingen. Ook is er geen instelling van het vizier b.v. voor 50 m, zodat op afstanden van 50 - 80 m met de verheffingrekening zou moeten worden gehouden (langs de onderzijde van het richtgat richten).

De trefkans van het enkele schot op afstanden van 50 - 100 m kan derhalve als gering worden beschouwd.

Op grond van de schietregels in het voorschrift en hetgeen hierboven is vermeld, kom ik tot de volgende conclusies.

a. Ten behoeve van een goede trefkans is op de grotere afstanden nl. van 25 - 100 m richten met het vizier en afgeven van vuurstoten noodzakelijk. Op deze afstanden zal de onmiddellijke bedreiging in de regel niet zó groot zijn en kan wellicht met gesteund of opgelegd wapen geschoten worden. Deze vuurwijze zal ongeacht de afstand ook moeten worden toegepast op dalende parachutisten, schutters in bomen of in struikgewas, doelen in beweging e.d.

b. Op afstanden beneden 25 m acht ik de snelle aanslag richtende langs vizier, dan wel ter bevordering van de snelheid richtende langs de loop, en daarbij afgifte van vuur schot voor schot aanbevelenswaardig.

Het aantal ‰ van richt- en spreidingsafwijking veroorzaakt op deze afstanden een nog geringe afwijking in centimeters.

- c. Het richten op gevoel, dus schieten van de heup, moet inderdaad beperkt blijven tot zeer dringende noodgevallen op doelen met groote trefkans; als uiterste afstand stel ik voor 10 meter. Korte vuurstoten worden toegepast op enkele dicht bij elkaar staande vijanden. Zijn de vijanden over een zekere breedte verspreid dan kunnen snel opvolgende korte vuurstoten of lange vuurstoten van b.v. 10 schoten in breedspreaden worden afgegeven. Men begint hierbij zo mogelijk steeds van links, daar het schietende wapen een draaiing van den schutter rechtsom veroorzaakt.

Het lijkt mij wenselijk in deze zin de schietregels vast te stellen.

Ik ben hiermede aan het eind gekomen van mijn algemene beschouwingen over schieten en schietopleiding betreffende vuist- en handvuurwapens. Wellicht zal ik het later nog eens hebben over de wapentechnische eisen met het oog op de schiettechniek.

Laat men zich bezinnen over de schietopleiding en vooral laten wij ons zoveel mogelijk vastklemmen aan de richtmiddelen ter bereiking van zekerheid van treffen.

Thans schuilt er een groot gevaar in onze voorschriften, daar het richten op gevoel ook zal worden toegepast door een groot deel der militairen, die daarin onvoldoende geoefend zijn.

Stormtroepen bij de Cavalerie

door Mr. F. J. KRANENBURG, *Reserve Eerste Luitenant der Huzaren*

De mechanisatie der cavalerie

Aan de cavalerie is sinds de vervanging van het paard door de vechtwagen en de pantserwagen in grote lijnen dezelfde taak toebedacht gebleven als sinds eeuwen door haar met ere vervuld is.

In de Wereldoorlog 1939—1945, die zich van zijn meer statische voorganger 1914—1918 onderscheidde door zijn talrijke grote veldtochten, hebben de legeraanvoerders voor verkenning, beveiliging en snel verplaatsbare stooten vuurkracht een veelzijdig beroep moeten doen op de gemechaniseerde cavalerie en deze heeft bij de vervulling van haar opdrachten van alle roemruchte eigenschappen der oude ruitery blijk gegeven.

Dit is een grote hulde aan de pantserwagen- en vechtwagenbemanningen, want de mechanisatie was geen vervanging van het paard door een pantservoertuig, maar een ingrijpende hervor-

ming van enige wezenskenmerken der cavalerie. Oorspronkelijk denken, besluitvaardigheid en zo nodig improvisatie te velde hebben de cavalerie-aanvoerders in staat gesteld de hun ter hand gestelde fabrieksproducten te doen fungeren als een levend iets, dat wil zeggen dat zij hun materieel en hun personeel wisten te beheersen en te bezielen in tactische omstandigheden, die aan het fabrieks-tekenbord niet waren voorzien.

„Geen mannen op de grond”.

De moderne wapenen dwongen de ruiter zijn kostbaar vervoermiddel achter te laten om zelf met wapenen en verdedigingsmiddelen gelijk aan die van de vijand deze tegemoet te treden. De vechtwagen of pantserwagen stelt de bemanning in staat om bereden met behulp van zijn wapenen te opereren als kleinste vechteenheid. Het uitstijgen van een man werkt echter reeds verlamdend op het voertuig en zijn

vuurkracht. Dit principiële onderscheid stelt de moderne eskadronscommandant met geheel andere mogelijkheden tegenover de vijand, als zijn bereden voorzaat. Beweeglijkheid, terreinvaardigheid, vlotheid in waarneming en verbinding zijn de kenmerken van de cavalerie, welke gebleven zijn, maar terwijl de paarden-cavalerie naar verhouding zwak was aan vuurkracht en talrijk aan mannen, is deze verhouding bij de moderne cavalerie juist omgekeerd.

In beginsel kon de oude cavalerist alles, wat een licht uitgeruste infanterist en pionier kon, maar het pantserwapen heeft, wat het won aan snelheid, vuurkracht, kunstmatige dekking en prompte verbindingen, ingeboet aan wat de militaire voetganger eigen is: lopen, kruipen, graven, pionieren en zelfs: stilzijn en luisteren. En zonder deze eigenschappen komt ook de moderne cavalerie te velde niet uit.

Gestegen behoefte aan infanterie

Misschien is het ontstaan van het pantserwapen te omschrijven als een poging om de cavalerie te immuniseren tegen het wapen, dat haar bijna het bestaan had gekost: de mitrailleur. En deze poging is geslaagd, zodat de tweede Wereldoorlog in tegenstelling tot de eerste wederom een bewegingsoorlog kon zijn. Op de aanvankelijke bestrijdingswapenen, de tankgracht en het pantserafweergeschut heeft het pantserwapen nog een eigen antwoord weten te fourneren in fascine, brugleggende en andere pioniertanks, brisantgranaat en verreichende snelvurende mitrailleur. Doch in de jaren 1944-'45 was in het infanteriebataljon van alle legers het draagbare infanteriepantserafweerwapen welhaast even talrijk als de mitrailleur en hierop is maar één antwoord, beveiliging van het pantserwapen door infanterie.

Zowel bij het verkennen als bij het beveiligen is al het minste, dat van

de cavalerie gevraagd kan worden: het zelfstandig opruimen of aanbrennen van wegversperringen, het nemen en bezetten van kleine stellingen, het volvoeren van eenvoudige vernielingen en het uitzenden van verkenningpatrouilles te voet, allemaal opdrachten, waartoe de vechtwagen of de pantserwagen op zichzelf ongeschikt is, en hulp behoeft van infanterie, direct in handen van zelfs de lagere cavaleriecommandant. In het laatste stadium van de tweede Wereldoorlog is deze behoefte nog in ernstige mate toegenomen.

Vechtwagen en infanterie

Voor de hieruit gerezen problemen zijn verschillende oplossingen voor de vechtwagenregimenten en de zuivere verkenningsorganen als het verkenning- en het pantserwagenregiment.

Aan de vechtwagenregimenten, die vooral in het eerste gedeelte van de laatste wereldoorlog, meestal met speciaal uitgeruste onderdelen van andere wapens opereerden in het verband van pantserdivisies werden daartoe opgeleide en uitgeruste infanterie-bataljons „uitgehuwelijkt”. De Duitsers creëerden hun „Pantzergrenadiere” en de Westelijke geallieerden formeerden hun motorbataljons. Beiden werden vervoerd op voertuigen, die in pantsering en terreinvaardigheid de vechtwagens evenaarden. De „Kangeroos” b.v. zijn torenloze vechtwagen-onderstellen; de verbindingen gaan via het vechtwagenradionet en de bewapening omvat behoudens het geschut, mede die der vechtwagens, terwijl iedere man door-kneed moet zijn in de tactiek van de vechtwagens zo goed als in die der infanterie.

De Russen deden het nog eenvoudiger, zij plaatsten op iedere vechtwagen een sectie infanterie.

Aldus ontstond tot in voorste lijn een volkomen vermenging en innige samenwerking tussen infanterie en vechtwagens, zo sterk, dat bij de

Engelsen het initiatief en commando wisselden van het ene wapen op het andere, afhankelijk van het terrein. Hoewel we dus inderdaad van een gelukkig huwelijk mogen spreken, bleef het een bezwaar, dat de infanterie, die deze bijzondere taak ten deel viel, door herscholing en nieuwe uitrusting van het eigen wapen vervreemde en dus daaruit niet aangevuld of vervangen kon worden. Nu wij in Nederland nog bezig zijn de grondslagen voor het pantserwapen te leggen verdient het ernstige aanbeveling om de bijbehorende infanterie direct bij het wapen der cavalerie in te delen.

Pantserwagens en stormtroep

In de voorlopige Nederlandse organisatie van het pantserwagen-eskadron vinden we op de zes (vijf lichte en één zwaar) pelotons een „stormpeloton”. Dit peloton bestaat uit infanteristisch geschoolde huzaren, 39 man sterk en bewapend met Piat, mortier van 5, 4 brens en overigens geweren, pistolen en stens, verdeeld in commandogroep en vier groepen overeenkomstig haar voertuigen: 5 gepantserde $\frac{3}{4}$ tonners of half-tracks. Hier heeft de eskadronscommandant dus een peloton infanterie in eigen hand, berekend op voertuigen met dezelfde weg- en terreincapaciteiten als zijn pantserwagens en aangesloten op zijn radionet. Het is er echter helaas maar één en wanneer meer pelotons verschillende opmarswegen volgen of anderszins zelfstandige opdrachten vervullen, mag er slechts één op ondersteuning van het stormpeloton rekenen. Dit werd, door verschillende eskadronscommandanten in Nederlandsch-Indië als een tekort gevoeld en zodra mogelijk improviseerde men voertuigen en personeel om zelfstandig optredende pelotonscommandanten eigen infanterie-ondersteuning te verschaffen. Het is te hopen dat deze improvisaties op een verbeterde organisatie vooruitlopen, zodat een vermeerdering der stormpelotons

bij de pantserwagens te verwachten is. Een verbetering van de Nederlandse organisatie is de toevoeging aan het eskadron van een storm-pionier-peloton, 22 huzaren sterk en uitgerust voor het opruimen en aanbrengen van versperringen, hindernissen en vernielingen, alsmede voor mijnenruimen op kleine schaal. Aangezien de Indië-eskadrons soms verspreid gelegerd zijn en convooidiensten veelal door pelotons zelfstandig worden verricht, houdt ook deze toevoeging aan sterkte niets over.

Het eskadron van het verkenningsregiment

Het verkenningseskadron, één van de drie vecht-eskadrons van het verkenningsregiment, heeft zijn stormpeloton, bewapend en bereden zoals dat van het pantserwagenseskadron. Daarenboven heeft echter ieder van de drie verkenningspelotons, waaruit het eskadron bestaat, zijn carrier- of ondersteuningsgroep.

Deze groep verenigt in klein verband, 22 man, een enorme vuurkracht: 2 mortieren van 5, 2 piats, 7 brens en de nodige geweren, pistolen en stens en is bereden op 7 carriers, heeft een 19-set aangesloten op de pelotonscommandant en beschikt voorts over 3 18-sets en 4 38-sets.

De aanvankelijke opzet van deze carriergroep was om de pelotonscommandant naast zijn min of meer aan de weg gebonden pantserwagens een aantal terreinwagens in handen te geven, zodat hij bij stuiten op wegversperringen en kleine stellingen door het terrein kon doen flankeren.

Er kleefden aan deze opzet echter enige bezwaren. De weg-prestaties van carriers blijven ver achter bij die van de pantserwagens, zodat de carriers de neiging vertoonden achter te blijven en uit de hand te geraken.

Voorts is de carrier zuiver een voermiddel en geen vechtwagen, zodat de eigenlijke actie steeds te voet moest plaats vinden, waarbij uit een groot

aantal voertuigen en een macht van wapenen slechts een uitermate gering aantal bajonetten naar de vijand kon worden gebracht. Met het oog op het terrein in Nederlandsch-Indië, dat optreden van verkenningpelotons over grotere afstanden, maar sterk gebonden aan de schaarse wegen doet voorzien, heeft het 2e verkenningsregiment voorgesteld zijn carrier-groepen op gepantserde $\frac{3}{4}$ tonners bereden te maken en aldus te transformeren tot ware infanterie-ondersteuningsgroepen. Bedoelde $\frac{3}{4}$ tonners zijn thans ietwat onderbemand en overbepand, zodat een reorganisatie van hun bezetting in navolging van die van de stormpelotons gewenst is. Maar bereikt is althans, dat iedere pelotonscommandant direct over eigen stormers kan beschikken.

Het werk der stormpioniers bij het verkenningsregiment zal vooralsnog vervuld moeten worden door de stormtroepen, die hierdoor een veelzijdige scholing en uitrusting behoeven.

Een stormopleiding voor de cavalerie

De hiervoor geschetste ontwikkeling in de organisatie van de verschillende cavalerie-onderdelen beantwoordt aan de door de practijk in de meeste situaties voor de cavalerie aangewezen tactiek: het brengen door pantserwagens of tanks van eigen stormtroepen naar de plaats van actie en het steunen of voorgaan van deze met de gepantserde vuurkracht tijdens de actie.

Bij het verkenningsregiment is thans meer dan tweemaal zoveel personeel voor het infanteristische handwerk bestemd als voor het bemannen van pantserwagens. Indien overeenkomstig de hiervoor geuite wens, de cavalerie ook stormtroepen voor de vechtwagens in eigen beheer krijgt zal de verhouding daar dezelfde zijn. De opleiding van de huzaar beperkt zich voor het infanteristische deel echter tot zijn africhting op de lichte wapenen in de recruitentijd. Dit zal onvoldoende blijken. Zo goed als de stormtroepen hun

eigen geschoolde chauffeurs en verbindingsmanschappen nodig hebben, zullen de pantserbemanningen aan infanteristische vaardigheid behoefte hebben; immers haar gevechtsvoertuig kan buiten gevecht gesteld worden en van haar infanteristische vaardigheid kan lijfsbehoud of succes afhankelijk zijn, nog afgezien van de noodzaak voor de commandanten om over van functie verwisselbaar personeel te beschikken.

Daarbij komt, dat niet alle aangewezenen een specialistisch-technische opleiding met succes blijken te kunnen volgen en de falenden kunnen als stormtroepen nog zeer bruikbaar zijn, mits zij daarvoor dan wèl geschoold zijn. Uit het oogpunt van gezonde economie zowel als van militaire doelmatigheid is het daarom gewenst, dat iedere cavalierist een voortgezette stormopleiding krijgt van minstens de duur van elk der specialistische scholen: en hieraan voorafgaand. Dit laatste om ten volle profijt te kunnen trekken van de grote selectieve kracht, die van een stormschool uitgaat. Dit zal het voordeel hebben, dat de cavalerie voor geschoolde stormers steeds over personeel van het eigen wapen zal kunnen beschikken en dat verhoogde vertrouwdheid met het terrein en verdiept tactisch inzicht een innige en doelmatige samenwerking in het gevecht kunnen waarborgen.

Uiteraard dienen de eisen aan de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van het bij de cavalerie ingedeelde personeel niet, zoals thans, van een bestemming tot pantserwagen- of vechtwagenbemanning uit te gaan.

De enige tegenwerping kan zijn, dat een zeer kleine minderheid der cavalieristen haar militaire carrière zonder ongelukken in vechtwagen of pantserwagen tot een voorspoedig einde brengen kan en dus ten slotte blijkt aan het eigenlijke voetwerk geen behoefte te hebben gehad.

Maar zouden deze weinigen dan nog hun tijd op de stormschool betreuren?

DE TOEKOMST DER

Luchtdoelartillerie (II)

door W. A. FEITSMA, *Majoor der Artillerie*

Nadat in het voorgaande artikel (zie *De Militaire Spectator* van Mei 1947 Nr. 5) in het algemeen de mogelijkheden van toepassing bij de luchtdoelartillerie der verschillende uitvindingen, die gedurende de afgelopen oorlog op artilleristisch-technisch gebied zijn gedaan, alsmede de veranderingen die daar een gevolg van zouden kunnen zijn, naar voren zijn gebracht, volgen hieronder enkele korte beschouwingen aangaande de luchtdoelartillerie zoals deze uit de afgelopen oorlog te voorschijn is gekomen, hoe zij gebruikt moet worden, de eisen die aan het personeel moeten worden gesteld en de conclusies, die voor Nederland uit een en ander te trekken zijn. Vooraf zij opgemerkt dat onder bestrijding van luchtdoelen niet alleen moet worden verstaan het bevuren van vliegtuigen, doch ook het optreden der luchtdoelartillerie tegen vliegende bommen, raketprojectielen, kortom tegen alle soorten aanvalsmiddelen, welke zich door de lucht verplaatsen.

I. *Materieel*

Evenals voor de oorlog wordt ook thans nog het luchtdoelgeschut verdeeld in verschillende groepen, afhankelijk van het kaliber. De vroegere groepering in 3 soorten (t.w. licht, middelbaar, en zwaar geschut) kan ook thans, zij het met een verschuiving van het kaliber, nog worden aanvaard. De groep middelbaar geschut (plm. 7 cm) is echter niet alleen wat benaming betreft, doch ook t.a.v. het kaliber verdwenen. Reeds voor de oorlog werden deze kalibers te gering geacht. Hun dracht en plafond waren ook inderdaad te gering voor het gebruik tegen vliegtuigen, zoals wij die reeds in het begin van de oorlog

aan het luchtfront zagen verschijnen.

Beter is thans de indeling licht, zwaar en zeer zwaar geschut voor de kalibers resp. tot 7 cm, van 9—12 cm, en daarboven.

a. Licht geschut. Een van de merkwaardigste verschijnselen op het gebied der luchtdoelartillerie is wel de wijze waarop het licht automatisch geschut, zoals wij dit vlak voor 1940 kenden, uit de oorlog te voorschijn is gekomen. Het geschut van 2 cm. werd algemeen als van te gering kaliber geacht, daarom werd er gestreefd naar vervanging van dit geschut door een vuurmond met een groter kaliber. Toch heeft dit geschut gedurende de oorlog uitstekende diensten bewezen en heeft het zelfs de oorlog overleefd zodat het thans nog, zij het ook doorgaans als meervoudige vuurmond (meer dan één kanon op één affuit) in de bewapening der moderne legers voorkomt.

Niettemin valt het te verwachten dat over niet al te veel jaren, wanneer men erin geslaagd zal zijn een vuurmond te construeren die een groter kaliber heeft (3 à 3,5 cm) doch even handelbaar is, dus een nagenoeg zelfde gewicht bezit en dezelfde richtsnelheid heeft, de vuurmond van 2 cm zijn plaats zal moeten inruimen voor dit nieuwe type. Niet onvermeld mag hier blijven, de in grote hoeveelheden gebruikte 0.5" mitrailleur. Ondanks de theorie dat de projectielen, verschoten uit geschut met een zodanig klein kaliber, te geringe uitwerking hebben tegen luchtdoelen om deze — toevaltreffers buiten beschouwing gelaten — te doen neerstorten, was dit wapen bij de vliegers zeer gevreesd.

Omgekeerd kenden zij het als vliegtuigbewapening grote waarde toe.

Vooral in het Amerikaanse leger is dit wapen dan ook op grote schaal toegepast. De bemanningen van het luchtdoelgeschut, zowel die der 4 cm als die der zwaardere vuurmonden, waren zeer gesteld op indeling bij hun stuk van dit geschut, dan wel van een stuk van 2 cm, omdat hun wapen te geringe richtsnelheid heeft tegen van nabij op dit zwaardere geschut aanvallende vliegtuigen.

Het vrijwel in alle legers in de bewapening opgenomen kanon van 4 tl., fabrikaat Bofors' al of niet in licentie gebouwd, heeft, hoewel het reeds omstreeks 1934 is ontwikkeld, de oorlog glansrijk overleefd en kan ook thans nog als modern, zeer zeker voor wat betreft de automaat, worden aangemerkt. Ook hier echter zal een vuurmond van groter kaliber (plm. 5,5 cm) doch overigens volkomen gelijk aan de huidige vuurmond van 4 tl. een ernstige concurrent worden, doch uitsluitend uit ballistisch oogpunt, nl. met het oog op de grotere uitwerking, welke een projectiel van plm. 5,5 cm in vergelijking met een van 4 cm op een vliegtuig heeft en de grotere dracht. Voor wat betreft de automaat kan veilig worden aangenomen dat nog geen fabriek erin geslaagd is een beter mechanisme samen te stellen.

Hetzelfde geldt t.a.v. de originele Bofors affuit. Deze affuit laat niet alleen een beweeglijkheid in ongelijk terrein toe, welke door geen enkele andere 4-radige affuit kan worden benaderd, doch is bovendien zeer eenvoudig in stelling te brengen. De beweeglijkheid wordt verkregen doordat de hoofdbalk van de affuit uit twee delen bestaat die over een bepaalde hoek (plm. 15°) draaibaar zijn ten opzichte van elkaar, waardoor de beide vervoerassen dezelfde hoek kunnen maken. De vuurmond kan door een geoefende bediening in plm. 20 sec. in ieder terrein in stelling worden gebracht, doch ook een verminderde bediening en zelfs één enkele man kan in noodgevallen in zeer korte tijd

de 2 ton zware vuurmond in en uit stelling brengen. Gedurende de oorlog is men in Engeland uit het oogpunt van snellere productie overgegaan tot de bouw van een zeer eenvoudige „utility" affuit, doch deze kan in geen enkel opzicht de vergelijking met de oorspronkelijke Bofors-constructie doorstaan. Behalve dat deze affuit slechts een geringe verplaatsbaarheid door ongelijk terrein toelaat is zij ook moeilijker in stelling te brengen. De bij deze affuit toegepaste methode van stempeling, nl. door middel van het plaatsen van zware, los meegevoerde, dwarsbalken werd reeds lang voor 1940 te onzent als totaal verouderd beschouwd. Dat de momenteel in Nederland aanwezige stukken van 4 tl. met deze affuit zijn uitgerust moet dan ook in hoge mate worden betreurd.

De richtmiddelen van het licht automatisch geschut van 2 cm hebben generlei veranderingen ondergaan. Was voor de oorlog het kringvizier het algemeen toegepaste richtmiddel, ook thans nog wordt dit algemeen gebruikt. Meer ingewikkelde kringvizieren, voorzien van instelmogelijkheden voor enkele gegevens van het doel en waarin ballistische lichamen zijn opgenomen, zijn wel ontwikkeld, doch de enorme hoeksnelheden van doelen, die door dit soort vuurmonden moeten worden bestreden, rechtvaardigen een zeer sterk scepticisme ten aanzien van hun practische bruikbaarheid.

De vuurleiding bij het geschut van 4 tl. is gedurende de oorlog tot een wel zeer eenvoudig richtmiddel, nl. een stelsel van kringvizieren, gereduceerd. Dit richtmiddel heeft in de practijk goed voldaan doch heeft het zeer grote nadeel, dat het slechts gebruik van ongeveer de helft van de dracht van het geschut rechtvaardigt. Naar dezerzijdse mening moet dan ook, vooral gezien de grote snelheden der tegenwoordige vliegtuigen, dit systeem als hoofdrichtmiddel z.s.m. worden losgelaten en met behoud van dit op i e d e r stuk aange-

brachte richtmiddel, waardoor gebruik buiten batterijverband mogelijk blijft, krachtig worden gestreefd naar invoering van een centrale vol-automatische vuurleiding en elektrische overbrenging, voorzien van radarzoekers. Hierdoor toch wordt men niet alleen tijdig gewaarschuwd voor de nadering van vliegtuigen, doch kan ook de dracht van het geschut ten volle worden benut. Dezelfde overweging is uit de aard der zaak van toepassing op het eventueel in te voeren geschut van plm. 5,5 cm. en geschut van lichter kaliber.

b. Zwaar en zeer zwaar geschut. Het verschil tussen deze beide soorten is uitsluitend gelegen in het kaliber en diens gevolg in gewicht en mobiliteit. Kan het zware geschut als volledig mobiel worden aangemerkt, zulks is niet steeds het geval met het zeer zware geschut. Vooral de oorlogsfabrikaten hieronder kunnen veelal als niet meer dan semi-mobiel of zelfs niet mobiel worden bestempeld.

Het hoger gelegen plafond der moderne vliegtuigen maakte het gedurende de oorlog noodzakelijk het bereik der luchtdoelartillerie eveneens te vergroten terwijl de grotere snelheden, die zeer grote vluchtijden veroorzaakten, dwongen om tot verhoging der V_o over te gaan. Met de vergroting van het kaliber zijn beide vorige maatregelen een oorzaak geweest dat de gewichten van het luchtdoelgeschut enorm opliepen en dat uitgebreide electrisch gedreven installaties moesten worden aangebracht om het snel richten mogelijk te maken. Hierdoor ging, waar bestaand geschut werd omgebouwd, de mobiliteit geheel of ten dele verloren; voor het niet-mobiele geschut werden emplacementen, voorzien van volledige machinekamers, gebouwd. Uit de aard der zaak was dit niet of minder mobiele geschut ongeschikt voor het gebruik te velde, waar vanzelfsprekend de mobiliteit op de voorgrond staat. Doch niet alleen voor gebruik bij het

veldleger, ook voor binnenlands gebruik moet te allen tijde mobiliteit worden geëist. De practijk heeft geleerd dat de aanvaller zal trachten iedere stelling, waarvan de ligging hem bekend is, te neutraliseren. Dit betekent dat ieder verdedigingsstelsel voortdurend interne veranderingen zal moeten ondergaan, hetgeen met geschut in vaste opstelling zeer tijdrovend en slechts met zeer veel moeite mogelijk zal zijn.

Daarnevens gebiedt het gebruik der luchtverdedigingsmiddelen, bezien in het kader van de algehele luchtverdediging, een mobiel zijn der gebruikte middelen. Het zal immers op korte termijn mogelijk moeten zijn om het zwaartepunt der verdediging te verleggen in verband met de gewijzigde betekenis der objecten of veranderingen in de luchtaanvalsmiddelen en lucht-aanvalsmethoden van de vijand. Zo werd bijv. tijdens het Ardennen-offensief van Von Rundstedt in December 1944 luchtdoelgeschut uit de luchtverdediging van Antwerpen gelicht en naar het front verplaatst. Gebruik van zwaar geschut, dat niet mobiel is, leidt tot de theoretische eis, om overal, waar slechts de noodzaak zou kunnen optreden van het vormen van een zwaartepunt, het geraamte van zware luchtdoelartillerie permanent aanwezig te doen zijn. Een dergelijke opzet leidt tot een niet te aanvaarden versnippering van krachten en moet ook uit het oogpunt van personeels- en materieelvoorziening als onuitvoerbaar van de hand worden gewezen.

De luchtverdediging zal te allen tijde slechts zijn gediend met middelen die volledig mobiel zijn. Elk afglijden in de richting van geschut in vaste opstelling moet als funest worden beschouwd.

Als voorbeelden van volledig mobiel zwaar geschut kan worden verwezen naar het Duitse 12,8 cm geschut, dat in vuurstelling 27 ton woog; het Amerikaanse geschut van 4,7" (plm. 11,75 cm) en een nieuw ontwerp van de

Fa. Bofors, een volledig automatische vuurmond van 12 cm met een vuursnelheid van 60 schoten per minuut en een gewicht van 18 ton.

De vuurleidinginstallaties van het zware geschut hebben gedurende de oorlog, dank zij de toepassing van radar op grote schaal, enorme veranderingen ondergaan.

Vuurleidinginstallaties, die niet gekoppeld zijn aan radarzoekers, moeten als volledig verouderd worden beschouwd. Slechts de combinatie : radarelectrisch of electronisch vuurleidings-toestel- elektrische overbrenging der gegevens (al of niet in aansluiting op stuurmotoren aan het geschut) kunnen op succes bij de bestrijding van vliegtuigen rekenen. De enorme snelheden der tegenwoordige vliegtuigen, die de grens van 1000 km per uur reeds hebben overschreden (Gloster Meteor) zijn oorzaak dat het vermogen van het menselijk oog voor de opsporing en meting van vliegtuigen onvoldoende is geworden. Tijdige vuuropening vereist opsporing op grote afstanden door middel van radarzoekers, het koppelen van de vuurleidingstoestellen aan deze zoekers en het schakelen van de stuurorganen der vuurmonden aan de vuurleidings-toestellen. Hierdoor ontstaat een volledig automatisch geheel dat onafhankelijk is van het gebruik van menselijke zintuigen. Het gebruik van projectielen voorzien van echobuizen geeft daarnaast zekerheid, dat het vuur niet alleen tijdig, doch ook wat betreft de ligging in de diepte, met nauwkeurigheid kan worden afgegeven.

2. Grootte der vuureenheden

a. *Licht geschut* (4 tl.). Aangezien een projectiel van 4 tl., dat in de nabijheid van dat doel ontploft, door de geringe werkingsfeer vrijwel geen uitwerking heeft, wordt bij deze granaten volstaan met het aanbrengen van een schokbuis. Hierdoor wordt alleen uitwerking verkregen bij rechtstreeks treffen van het doel. Nu heeft echter de practijk uitgewezen dat één treffer van dit geschut

in de regel niet voldoende zal zijn om het vijandelijk vliegtuig te doen neerstorten.

Uitgaande van de omstandigheid dat de benedengrens van het gebied der zware luchtdoelartillerie op 1500 m hoogte kan worden gesteld, betekent dit, dat het doel over een horizontale afstand van plm. 1300 m kan worden bevuurd. Daar echter de hoeksnelheden bij het naderen der opstelling te groot worden om snel met de vuurmond het doel te kunnen volgen, bedraagt deze afstand in de practijk niet meer dan 1000 m. Dit betekent dat een naderend vliegtuig, rekening houdende met een snelheid van 300 m/sec. gedurende slechts 3 sec. onder vuur kan worden genomen. Gedurende deze 3 sec. kunnen in automatisch vuur 6 schoten worden afgegeven. Ten einde bij niet gebruiken van een volledig automatische vuurleiding de richters echter gelegenheid te geven na ieder schot hun richting te corrigeren wordt bij de thans gebruikte richtmethode niet automatisch, doch schot voor schot gevuurd, hetgeen betekent dat per seconde slechts 1 schot wordt afgegeven, of 3 schoten gedurende de tijd dat het doel onder vuur kan worden genomen. Dit geringe vuurvolumen maakt het noodzakelijk het getal der vuurmonden op te voeren. De huidige organisatie van 6 vuurmonden per batterij is in de practijk gebleken de meest handelbare eenheid te zijn.

b. *Zwaar geschut*. De oorlogservaring heeft geleerd, dat tegen de huidige vliegtuigen de dodelijke werkingsfeer van het zware luchtdoelprojectiel 10 m bedraagt. Springpunten op grotere afstanden zullen slechts beschadigingen veroorzaken. Uitgaande van de veronderstelling dat bij de zware luchtdoelartillerie uitsluitend gebruik zal worden gemaakt van echobuizen, zal ieder projectiel, dat het trefvlak van een vliegtuig passeert, voor dit laatste dodelijk zijn. Hierbij wordt onder het „trefvlak” het (gebogen) vlak verstaan,

dat gevormd wordt door alle punten, die op 10 m afstand van de oppervlakte van het vliegtuig zijn gelegen. De projectie op de grond van dit trefvlak der momenteel in de bewapening zijnde grootste vier-motorige bommenwerpers bedraagt bij horizontale vlucht 1500 m², zodat één projectiel, voorzien van een echobuis, een vernietigende uitwerking heeft over een vlak van 6000 m².

De echobuis heeft het grote voordeel dat geen diepte meer in het vuur der luchtdoelartillerie behoeft te worden gebracht. Hiervoor toch zorgt de echobuis zelve, doordat zij slechts dan het projectiel tot ontploffing brengt indien zij het doel op of binnen de afstand van werkzaamheid passeert. Hierdoor wordt verkregen dat de projectielen der luchtdoelartillerie die geschoten worden in een voor wat betreft de hoogte geëchelonnerd vliegend verband, als het ware zelf hun doel uitkiezen. De springpunten liggen uitsluitend binnen en onmiddellijk rond het vliegtuigverband. Het ruimte-vuur van vroeger is een vuur geworden waarvan de diepte alleen nog wordt bepaald door de echelonnering van de vliegtuigen.

Op eenvoudige wijze kan nu worden nagegaan hoeveel vuurmonden nodig zijn voor de bestrijding van een vliegtuigverband van enige betekenis, bijv. een formatie van 36 viermotorige bommenwerpers. Rekening houdende met de afmetingen der vliegtuigen en de tussenruimten en afstanden waarmede gevlogen wordt, beslaat zulk een formatie een horizontaal oppervlak van 1.400.000 m². Om dan alle vliegtuigen te treffen zijn, bij een werkingsbereik van 6000 m² per projectiel, minstens 233 schoten nodig. Indien de doelsnelheid 300 m per sec. bedraagt kan het doel in verband met het bereik van het geschut slechts plm. 30 sec., onder vuur worden genomen. Bij een vuursnelheid van 20 schoten per minuut zijn hiervoor dan 24 vuurmonden d.w.z. een regiment zware luchtdoelartillerie nodig.

3. Benodigde hoeveelheden luchtdoelartillerie

Ten einde de lezer een indruk te geven van de hoeveelheden luchtdoelartillerie, die benodigd zijn voor de verdediging van een object, volgt hier een voorbeeld, waarbij is uitgegaan van de volgende gegevens:

- a. de vlieghoogte, welke momenteel maximaal kan worden verwacht, bedraagt 12.000 m;
- b. de vliegsnelheid, welke reeds thans nagenoeg is bereikt, bedraagt 300 m/sec.;
- c. de middellijn van het te verdedigen object bedraagt 4 km;
- d. de aanvaller moet dáár bestreden kunnen worden, waar hij zich gereed maakt voor het afwerpen der bommen.

Voor het vormen van een ideale verdediging wordt de volgende berekening meestal gevolgd.

Bij een vlieghoogte van 12.000 m bedraagt de afwerpafstand (afstand tot de rand van het object, waar op zijn vroegst de bommen kunnen worden afgeworpen, willen zij in het object terecht komen) \pm 14 km. De afwerplijn (lijn rond het object, die alle punten op de afwerpafstand rond het object gelegen verbindt) bedraagt dus plm. 100 km. Aangezien de werkingsferen der vuureenheden elkaar gedeeltelijk moeten overlappen, mag de afstand tussen de opstellingen der regimenten hart op hart niet meer dan plm. 14 km bedragen, zodat voor ons voorbeeld minstens 7 regimenten nodig zullen zijn. Doch als al deze regimenten op de afwerplijn staan opgesteld, zou boven het doel geen vuur gebracht kunnen worden. Ten einde dus paraat te zijn tegen aanvallen op geringere hoogte, moet een binnenring worden gevormd, welke een straal van ongeveer 5 km zal dienen te hebben. Deze opstel-

lingsgordel heeft dus een lengte van plm. 31 km, waarvoor derhalve ruim 2 regimenten benodigd zijn. Totaal zijn dus voor de verdediging van een object met een middellijn van 4 km 9 regimenten zware luchtdoelartillerie nodig.

Ten einde de verdediging beneden de laatste grens van het zware luchtdoelgeschut mogelijk te maken, moet in het verdedigingsstelsel ook licht (automatisch) geschut worden opgenomen. Ook ten aanzien van dit luchtdoelgeschut moet voor de toekomst worden gerekend op bombardementen van 1500 m hoogte af en met snelheden van 300 m per sec. Dergelijke bombardementen mogen momenteel voor vliegtuigen nog als onuitvoerbaar worden geacht; voor vliegende bommen behoren zij reeds heden tot de binnen bereik liggende mogelijkheden. Publicaties omtrent hetgeen door de Geallieerden op dit gebied in Duitse proefstations is gevonden, bevestigen dit. De afwerpafstand op 1500 meter hoogte bedraagt plm. 5100 m. De afwerplijn heeft een lengte van plm. 44 km. Daar het waarborgen van een goed aaneengesloten vuurfront geen grotere afstand tussen de vuureenheden toestaat dan plm. 1500 m, is het aantal benodigde vuureenheden dus 29.

Ook hier geldt weer de overweging als bij de berekening van de hoeveelheden zwaar geschut genoemd, nl. dat een binnenring noodzakelijk is. Nemen wij aan, dat deze binnenring ongeveer halverwege tussen buitenring en omtrek van het object is gelegen, dan heeft deze ring een lengte van plm. 28 km en vereist zij 19 vuureenheden. Totaal zijn dus 48 vuureenheden nodig. In dit geval kan boven het object echter geen vuur worden gebracht beneden 1500 m hoogte. Dit kan niet getolereerd worden. Derhalve zijn nog 6 vuureenheden nodig voor opstelling in en op de rand van het object, hetgeen betekent dat

in totaal 54 vuureenheden of 6 regimenten lichte luchtdoelartillerie zijn vereist.

Theoretisch zijn dus voor de verdediging van een object van de hierboven genoemde afmeting nodig:

9 regimenten zware luchtdoelartillerie en

6 regimenten lichte luchtdoelartillerie.

Bij het voorgaande voorbeeld is geen rekening gehouden met het afwerpen van projectielen op grotere afstanden. „Zeilbommen” worden losgelaten op afstanden van 40 km. Het ligt voor de hand dat hiertegen een nog verder in diepte uitgebreide opstelling gewenst is. Dat bij de beschikbaarstelling van verdedigingsmiddelen uit de aard der zaak rekening wordt gehouden met de omstandigheden spreekt vanzelf. Zo was bijv. de verdediging van Antwerpen door de Geallieerden slechts samengesteld uit drie regimenten zware en drie regimenten lichte luchtdoelartillerie. Hier gold echter de overweging dat de Duitse luchtmacht niet meer in staat was aanvallen in groot verband te ondernemen. Tegen de vliegende bommen werden boven de hiergenoemde 6 regimenten speciale verdedigingsgordels zware luchtdoelartillerie in de strijd gebracht.

Uit het bovenstaande moge blijken dat, zodra er sprake is van de vorming van een verdediging, welke zowel de laagste als de hoogste luchtlagen omvat, grote hoeveelheden zwaar en licht geschut vereist zijn. Zo goed als het aantal regimenten der veldartillerie in de huidige infanteriedivisie niet minder dan 3 is geworden, welk aantal bij belangrijke aanvalsacties uitbreiding behoeft tot het dubbele of meer, zogoed omvat de luchtdoelartillerie van de luchtverdediging tegenwoordig eveneens verscheidene regimenten licht en zwaar geschut. In het kader van de grotere artilleriekracht is ook hier — althans wat het zware geschut betreft —

het regimentsvuur het standaardvuur geworden. De vele regimenten zijn ondergebracht in luchtdoelartillerie-divisies of luchtdoelartillerie-brigades.

4. Eisen aan het personeel der luchtdoelartillerie te stellen

a. *Algemeen.* De zeer ver doorgevoerde mechanisatie bij de bestrijding van luchtdoelen heeft een technische apparatuur doen ontstaan die van het bedienend personeel, behalve aanleg en gevoel voor techniek, hoge reactiesnelheid, vakbekwaamheid en in grote mate aanleg voor onderlinge samenwerking („Teamwork”) vereist. Immers de kleinste fout, door een der bedieningsmanschappen gemaakt, kan ten gevolge hebben dat het gehele vuur foutief ligt, hetgeen betekent dat de aanvaller ongestoord zijn aanval kan doorzetten. Aan intelligentie en stabiliteit van de luchtdoelartillerist moeten dan ook hoge eisen worden gesteld. Vooral de eis van stabiliteit kan niet hoog genoeg worden gesteld. De luchtdoelartillerist toch moet, wanneer anderen zich bij een luchtaanval dekken, op zijn post blijven. Zelfs bij de zwaarste luchtaanval waarbij hij uit de aard der zaak zeer veel te lijden heeft van de gevolgen van het luchtbombardement en aanvallen met boordwapens, moet hij zonder onderbreking en vaak ongedekt het gevecht voortzetten.

b. *Beroepsofficieren.* De beroepsofficier is de man die de opleiding van het personeel in handen heeft. Dit wil zeggen dat hij jonge dienstplichtigen in betrekkelijk korte tijd volkomen vertrouwd moet maken met de bediening van de ingewikkelde technische apparatuur, waardoor de huidige luchtdoelartillerie zich kenmerkt. Behalve dat hij moet leren deze apparatuur volkomen automatisch te bedienen, moet hij zich begrip verwerven omtrent haar werkwijze. Om te leren autorijden is het niet noodzakelijk de werking van de motor, de elektrische installatie, de versnellingsbak, het differen-

tieel enz. te kennen. Het is zelfs mogelijk om bij een volslagen onbekendheid met al deze dingen toch te leren rijden.

Doch hoe meer de chauffeur met de techniek van de auto op de hoogte is, des te beter zal hij begrijpen wat er bij een bepaalde handelwijze in het mechanisme gebeurt en des te oordeelkundiger zal hij met zijn auto omgaan tot heil van de levensduur, brandstofverbruik enz. Het voorgaande betekent, dat de instructeur (in eerste instantie de beroepsofficier) in staat moet zijn op alle vragen een duidelijk antwoord te geven en de man het hoe en waarom uit te leggen. Uit de aard der zaak wil hier niet mee worden gezegd dat de eenvoudige soldaat tot een geleerde moet worden gemaakt, doch wel, dat hij in zeer grote trekken de werking van het gehele systeem moet begrijpen, terwijl een meer uitgebreide kennis van het hem als specialist toevertrouwde onderdeel van de apparatuur zeer zeker moet worden verlangd.

De beroepsofficier moet dus door een allround opleiding de stof volledig beheersen. Behalve op grond van bovenstaande overwegingen is dit ook om andere redenen gewenst. Het verleden heeft nl. geleerd, dat alleen dan de volle interesse voor het speciale werk, van de luchtdoelartillerist ontstaat, indien men zich erin verdiept en een speciale studie maakt van dit wapen.

Het mag in de toekomst niet meer voorkomen dat de kennis van het vraagstuk der vuurleiding en zijn gemechaniseerde oplossing, het privilege is van enige enkelingen die zich hier uit liefhebberij in verdiepen en dat de rest van het kader niet in staat is zich een oordeel te vormen omtrent de schiettechnische problemen. Hieruit volgt, dat van huis uit slechts zij voor beroepsofficier der luchtdoelartillerie mogen worden bestemd, die bereid en in staat zijn deze studie te verrichten. Dit kunnen alleen zij zijn wie reeds bij het kiezen van hun vooropleiding een levenspositie in technische

richting voor ogen heeft gestaan. Indien de opleiding tot beroepsofficier in de toekomst zal worden uitgevoerd, zoals men die zich thans denkt, zullen alleen zij, die in het bezit zijn van het einddiploma M.T.S. bij voorkeur van de afdeling electrotechniek, of die een gelijkwaardige studie, bijv. aan de Technische Hogeschool, hebben gevolgd, op grond van hun wiskundige en technische kennis geschikt worden geoordeeld de vraagstukken der vuurleiding tegen luchtdoelen te doorgronden. Alleen door het stellen van deze eis wordt zekerheid verkregen dat de a.s. beroepsofficier der luchtdoelartillerie niet vreemd staat tegenover techniek, zich voor techniek interesseert en in staat is technische vraagstukken te bestuderen en bij de bediening van electrotechnische installaties leiding te geven.

Wil het voorgaande nu zeggen, dat de beroepsofficier der luchtdoelartillerie een *technicus* moet zijn, die zelf alle storingen moet kunnen opheffen en reparaties kan uitvoeren? Zeer beslist: Neen!

Hij moet echter in staat zijn uit de symptomen fouten te localiseren en de meest eenvoudige bedrijfsstoringen op te heffen. Slechts hij, die zijn vak ten volle beheerst, zal de ware liefde voor zijn werk kunnen bezitten. De klacht, die vroeger zo vaak te beluisteren was: „Het is zo saai dienen bij de luchtdoelartillerie, want men ziet niet wat men doet en weet niet wat er in de instrumenten gebeurt”, zal dan tot het verleden behoren. Waar men aan officieren bij andere technische wapens als genie en verbindingdienst speciale eisen van vooropleiding stelt, daar mogen op zijn minst overeenkomstige eisen worden gesteld, aan officieren die leiding dienen te geven bij een wapen dat, zoals de afgelopen oorlog heeft bewezen, voortdurend aan de kop dient te liggen in de wedloop van de oorlogstechniek.

c. Reserve-officieren. Ten aanzien van de reserve-officieren der luchtdoelartillerie moeten twee categorieën worden onderscheiden, nl.:

- 1e. zij, die bestemd worden voor inderling bij de lichte luchtdoelartillerie, en
- 2e. zij, die bestemd worden voor inderling bij de zware luchtdoelartillerie.

Daar beide soorten geschut zeer sterk verschillen wordt het niet mogelijk geacht om reserve-officieren op te leiden die bij beide gedeelten van het wapen kunnen dienen, tenzij de eerste oefentijd aanzienlijk wordt verlengd.

Uit de aard der zaak zal het niet mogelijk zijn aan de reserve-officier gelijke eisen te stellen als aan de beroeps-officier. Bovendien is de reserve-officier niet in eerste instantie instructeur, doch aanvoerder. Toch is het noodzakelijk dat er een flink aantal reserve-officieren is (ongeveer 25% van het totaal) waarvan, ook weer op grond van hun vooropleiding kan worden verwacht dat zij de materie vrij volledig zullen kunnen beheersen. Hun technische opleiding zal zodanig moeten zijn dat zij niet vreemd zullen staan tegenover het gebruikte instrumentarium. Aan deze categorie zou in dit verband de eis moeten worden gesteld dat zij met goed gevolg M.T.S. of T.H.S. hebben afgelopen. De overige reserve-officieren moeten door hun vooropleiding een zodanige basis bezetten, dat zij in staat zijn de beginselen van de vuurleiding tegen luchtdoelen te doorgronden. Hiertoe zullen zij in het bezit moeten zijn van het einddiploma H.B.S. 5 j.c. B of Gymnasium B. Zolang bij de lichte luchtdoelartillerie geen centrale vuurleiding, als hiervoor bedoeld, wordt toegepast, behoeft voor dit gedeelte van het wapen geen specialistische vooropleiding te worden verlangd.

d. Onderofficieren. Evenals hierboven voor de officieren is betoogd, is

ook van belang dat de beroeps-onder-officier, behalve de vereiste kwaliteiten als instructeur, ook een zeker technisch inzicht bezit, hetgeen hem meer vertrouwd doet zijn met de aan zijn hoede toevertrouwde instrumenten en hem sterker doet staan tegenover de uit de troep in eerste aanleg tot hem gerichtte vragen. Ook hier is gebleken, dat het prestige ernstig wordt geschaad wanneer de instructeur geen antwoord op de tot hem gestelde vragen weet te geven. De beroeps-onder-officiëren zouden daarom, geheel afhankelijk van de wijze waarop zij in de toekomst zullen worden gerecruteerd, alvorens als instructeur te worden ingedeeld, in deze richting moeten worden geschoold, terwijl de dienstplichtige onderofficiëren bij voorkeur gerecruteerd zouden dienen te worden uit dienstplichtigen, die in hun burgerwerkkring in electrotechnische vakken werkzaam zijn.

5. Slotbeschouwingen.

Zoals kapitein ing. Baasch in zijn slotconclusie naar voren brengt, kan thans nog geen oordeel worden gevormd over de veranderingen die wapens, welke nog pas in het beginstadium hunner ontwikkeling zijn, bij de luchtdoelartillerie zullen veroorzaken. Volkomen onderschreven kan dan ook worden wat hij ten aanzien van de huidige luchtdoelartillerie opmerkt, nl. dat deze, mede gelet op de resultaten die er gedurende de oorlog mede zijn bereikt, zeker niet als minderwaardig mag worden beschouwd. Er zijn tekenen die er op wijzen dat de luchtdoelartillerie in haar huidige vorm voorshands het verdedigingsmiddel tegen vliegtuigen e.a. beneden de plm. 10.000 m hoogte zal blijven. Dit leidt tot de conclusie:

1e. De opbouw van een sterke luchtverdediging vereist naast de aanschaffing van andere middelen

de opbouw van een sterke luchtdoelartillerie.

2e. Deze opbouw moet worden begonnen met de heden ten dage bekend zijnde middelen, zonder dat een wissel mag worden getrokken op fantasieën welke eerst in een nog niet bereikte toekomst werkelijkheid kunnen worden.

Ook hier is het „betere” de vijand van het „goede”. De fout die voor de oorlog vaak werd gemaakt, nl. dat het zoeken naar steeds betere afweermiddelen oorzaak werd van uitstel van aanschaffing en opleiding heeft zich in 1940 wel zeer hevig gewroken.

Het personeel dat bij de luchtdoelartillerie wordt ingedeeld, zal aan hoge eisen moeten voldoen. Daarom is het naar dezerzijdse mening gewenst de artillerie te splitsen in twee gedeelten:

- a. de veld- en pantserdoelartillerie (twee-dimensionale artillerie) en
- b. de luchtdoelartillerie (drie-dimensionale artillerie),

waarbij over en weer dienen van officieren in de regel niet zal voorkomen. De strijd tussen luchtdoelartillerie en luchtdoel (vliegtuig, vliegende bom of andere luchtaanvalsmiddelen) is een wedstrijd tussen de technische uitrusting van beide; de te bereiken effectiviteit van de luchtdoelartillerie wordt hierbij opgevoerd:

- 1e. door het up to date houden der technische uitrusting,
- 2e. door vaklieden op te kweken die uit de technische installaties weten te halen wat er in zit.

Deze slotbeschouwing zou kunnen worden samengevat in het volgende:

Voor de luchtverdediging is slechts het allerbeste materiaal nog net goed genoeg. De mens, met in het bijzonder dienst vakbekwaamheid en moreel, blijft de beslissende factor vormen, die het te bereiken nuttig effect bepaalt.

Boekbespreking

DE LOTGEVALLEN VAN DE SPOORWEGBRUGGEN door Ir A. H. FOEST.

84 blz. met 36 afb. en 20 tekeningen. Uitgave Nederlandse Spoorwegen.

De onder deze titel in Juni 1946 door Ir A. H. Foest voor het Koninklijk Instituut van Ingenieurs gehouden voordracht, is door de N.V. Nederlandse Spoorwegen als brochure uitgegeven¹⁾.

Na de algemene beschouwing over de vernieling en het herstel, worden van elk van de 21 spoorwegbruggen over onze grote rivieren de lotgevallen verhaald, welke deze bruggen hebben ondergaan in de zes jaren, die na de 9de Mei 1940 zijn verstreken.

Uiteraard vergt een weergave van de moeilijkheden bij het herstel der bruggen ondervonden, een dieper ingaan, ook op technische details, die de militair niet zo zeer raken, doch daarnaast geeft Ir. Foest de militaire feiten²⁾ zo uitvoerig en treffend weer, dat elkeen wien de verdedigingsvoorbereiding van zijn geboortegrond ter harte gaat de lezing van deze brochure wordt aanbevolen.

Het beschouwde tijdvak wordt verdeeld in vijf perioden :

1. De vernieling der bruggen door de Nederlandse Strijdkrachten, merendeels op de rode Mei 1940 ;
2. Het voorlopig herstel (tot 2 Mei 1941) ;
3. Het definitief herstel (tot September 1944) ;
4. De vernieling door de Duitse troepen bij hun terugtocht ;
5. Het voorlopig herstel na het sluiten van de Wapenstilstand.

De vernieling der spoorbruggen 10-14 Mei 1940.

De volgorde van de vernieling der grote spoorbruggen op 10 Mei 1940 was ongeveer als volgt :

3.15 u. Buggenum, na een poging van een vijftiental als arbeiders verklede Duitse militairen om de vernieling te verijdelen ; het doorrijden van een pantserrein werd door het vernielen van de brug verhinderd ; 4.17 u. Venlo (daarbij bevonden zich een twintigtal Duitse militairen reeds op de bruggen) ; ± 4.25 u. Moerk ; ± 4.30 u. Nijmegen ; ± 5.00 u. Westervoort, welke brug de vijand tevergeefs door een in nagenoeg Nederlandse

¹⁾ In beperkte mate verkrijgbaar tegen betaling van f1.50 op postrekening nr. 26209 Utrecht, bij de Penningmeester van de Afdeling voor Verkeer en Verkeerstechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.

²⁾ De militair-historische gegevens hiervoor werden Ir. Foest door het krijgsgeschiedkundig archief van de Generale Staf verstrekt.

uniformen gestoken rijwielpatrouille in handen heeft trachten te krijgen ; een of meer pantser-treinen zijn voor deze brug gestrand ; 5.15 u. Ravenstein ; ± 5.30 u. Maastricht en Zutphen ; ± 5.35 u. Oosterbeek ; 6.00 u. Hattemerbroek en 7.14 u. Deventer. Door het niet goed functioneren van de ontstekingsmiddelen nam de vernieling van de beide laatstgenoemde bruggen onderscheidenlijk ruim een half en twee uur in beslag.

De vernieling is niet gelukt bij de spoorbrug te Gennep, alwaar de bewaking omstreeks 3.30 u. door enige in vrijwel Nederlandse marechaussee-uniformen gestoken Duitse militairen werd misleid en daarna werd overrompeld, waarna onder meer een Duitse pantserrein tot in de rug van de Peel-Raamstelling kon doorrijden en bij de spoorbrug bij Moerdijk, die door de in de omgeving gedaalde Duitse luchtladingstroepen, na enige strijd kon worden bezet.

De ontsteking van de lading te Gennep zou evenwel op een tijdrovende en niet verzekerde wijze hebben moeten plaats vinden, nl. nog met vuurkoord en op het midden van de brug en de Moerdijkbruggen waren wel van een lading, doch niet van permanente ontstekingsmiddelen voorzien.

De spoorbruggen bij Dordrecht en Rotterdam, die eveneens door de Duitse luchtladingstroepen konden worden bezet, waren niet ter vernieling voorbereid.

Zo bleef dus voor de vijandelijke pantser-troepen een weg naar het hart van de Vesting Holland open, hetgeen als een der oorzaken van onze spoedige capitulatie moet worden aangemerkt.

In de loop der volgende oorlogsdagen werden nog de spoorbruggen bij Hedel, Zaltbommel (11 Mei 12.00) Rheden (13 Mei 17.30) en Baanhoeke (14 Mei 12.00) vernield. In verband met de strijd op de Grebbeberg was het vernielen van de spoorbrug te Rheden uitgesteld. Toen dit later nog zou gebeuren, bestreken Duitse mitrailleurs reeds de brug en kon de ontsteking, welke op de brug moest plaats hebben, niet worden uitgevoerd. Na een langdurige beschieting door de artillerie van Brigade A is de lading vermoedelijk door projectielscherven getroffen en ontstoken, want de brug is juist volgens de geprojecteerde vernielingsdoorsnede gesprongen.

Op 14 Mei is nog getracht de niet voorbereide brug bij Culemborg te vernielen. Daar deze brug toen reeds in handen van de vijand was, bleek het niet meer mogelijk de ladingen aan te brengen.

Het voorlopige herstel der spoorbruggen.

Het eerste herstel van enige spoorbruggen werd door de Duitsers verricht. Om zo dadelijk

te vermelden redenen kon dit binnen betrekkelijk korte tijd plaats hebben. Als eerste kwam de hulpbrug voor enkel spoor te Venlo op 28 Mei gereed, daarna Deventer op 5 Juni en Buggenum op 22 Juni. Omstreeks deze tijd hebben de Nederlandse Spoorwegen het voorshands provisorische herstel der overige vernielde spoorbruggen overgenomen. Dat dit herstel binnen een jaar kon plaats hebben schrijft Ir Foest onder meer aan de volgende omstandigheden toe :

- a. De Genie had bij haar vernielingen de landhoofden en pijlers volkomen gespaard en van elke bovenbouw slechts één of ten hoogste twee overspanningen vernield.
- b. Bovendien waren deze vernielingen zó keurig-netjes uitgevoerd, dat de beide delen, waarin een overspanning uiteenviel, op of tegen de pijlers of het landhoofd bleven steunen en steeds vrijwel in elkaars verlengde werden aangetroffen. De definitieve herstelling van deze bruggen kon daardoor veelal plaats vinden door de beide delen weer op te heffen en, door vervanging van de vernielde onderdelen door nieuwe, weer tot één geheel te verenigen.
- c. Bij herstel kon gebruik worden gemaakt van een aantal reeds gereed liggende overspanningen voor bruggen in aanbouw en van overspanningen van niet of voorlopig niet benodigde spoorbruggen (o.m. twee spoorbruggen bestemd voor het Amsterdam—Rijnkanaal, acht overspanningen van de westelijke spoorbrug te ZALTBOMMEL en een groot aantal overspanningen van de door een dam vervangen doorlaatbrug in de Beerse Overlaat).

In de derde periode werden de Duitse militaire hulpbruggen vervangen door tegen ijsgang bestand zijnde bruggen en werden enige bruggen, hetzij enkelsporig (Hattermerbroek en Deventer) of voor dubbel spoor (Bruggenum en Venlo), definitief hersteld.

De Duitse vernielingen.

De vierde periode, die van de bevrijding, bracht ons vernielingen van een „ongehoorde en onbehoorlijke” omvang. „Overall waar zij er de tijd voor hadden,” schrijft Ir Foest, „volstonden de Duitsers niet met het vernielen van een of twee overspanningen, doch vernielden zij alle overspanningen en veelal ook nog gehele landhoofden en pijlers, of althans grote delen daarvan. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat de Duitsers hun woede hebben willen koelen niet alleen over de toen niet meer te vermijden nederlaag, maar ook over de spoorwegstaking, want het is wel zeer opvallend hoeveel genadiger dan de spoorwegbruggen de bruggen voor gewoon verkeer, die veelal vlak naast de onze liggen, behandeld zijn !”

Behalve de spoorbruggen bij Culemborg en te Rotterdam, welke drie bruggen door de Duitsers tot het laatst toe werden gebruikt, vielen al de spoorbruggen over de grote rivieren aan deze vernielingen ten prooi.

Zien wij af van dat gedeelte van de aangebrachte vernielingen dat aan de Duitse woede over de nederlaag en de spoorwegstaking moet worden toegeschreven, dan blijft er nog een groot verschil in de omvang en wijze van vernielen vergeleken met de vernielingen, welke in de Meidagen van 1940 door de Nederlandse Strijdkrachten werden verricht. Dit verschil is toe te schrijven aan een verschil in strategische politiek der Nederlandse Regering en Legerleiding vóór Mei 1940 en het Duitse opperbevel na Augustus 1944 en aan het verschil in strategische omstandigheden. De zorgvuldig voorbereide Nederlandse vernielingen leverden natuurlijk ook minder extra ravage op dan de meer overhaaste der Duitsers.

Tijdens deze periode hebben luchtbombardementen der Geallieerden soms enige schade aan de spoorbruggen toegebracht, het meest aan de spoorbrug bij CULEMBORG, waarover het treinverkeer dientengevolge een tijdlang moest worden gestaakt.

Van de spoorbrug te Nijmegen, die in de zomer van 1944 onze Geallieerden door hun snelle opmars onbeschadigd in handen viel, werd helaas op de 29ste September een hulp-pijler door een Duitse zwemploeg met twee door staaldraden gekoppelde torpedo's vernield.

De wederopbouw.

Hulpmiddelen voor het herstel der bruggen waren thans in veel geringer mate aanwezig dan in 1940. Bezwarend was het ook, dat bij vele bruggen de oevers met ontelbare landmijnen waren bezaaid, welke opruiming vaak lang heeft geduurd. Dat desondanks in de allereerste verkeersnood betrekkelijk spoedig kon worden voorzien, is onder meer te danken geweest aan :

- a. de steun bij het bouwen verleend door de Royal Engineers (Catherine Miller Bridge te Deventer) ;
- b. het gebruik van twee op de Noord „ondergedoken” Zaltbommelse overspanningen ;
- c. de omstandigheden, dat vier overspanningen van de Moerdijkbrug, vier van de brug bij Hedelen twee van die te Dordrecht door aarden dammen konden worden vervangen ;
- d. het beschikbaar krijgen of het aankopen van : twee Roth-Wagnerbruggen en één Road-Railbrug (veroverde Duitse militaire hulpbruggen), zeven overspanningen van de vroegere Londense Waterloobrug, vier Standard Through Bridges (verouderd type militaire spoorweghulpbrug), acht Callender Hamiltonbruggen (militaire vakwerkbruggen)

een aantal Everall Sectional Truss Bridges (E.S.T.B.'s, eveneens militaire vakwerkbruggen, na de invasie in ITALIË door Lt.-Col. EVERALL ontworpen en pas voor het eerst bij DEVENTER gemonteerd) en een grote hoeveelheid zg. „trestles”, dat zijn van te voren gereedgemaakte stalen onderdelen voor snel te monteren hulppijlers.

Het bovenstaande geeft slechts een kort overzicht van de door Ir Foest zo helder en boeiend beschreven en met vele foto's en tekeningen toegelichte lotgevallen van de grote Nederlandse spoorbruggen. Het is een nieuwe getuigenis van de gezonde energie, aangewend ten behoeve van het Vaderland, welke de Nederlandse Spoorwegen met volle kracht deed werken, of — op hoog bevel — deed staken. N.

MARLBOROUGH, ZIJN LEVEN EN ZIJN TIJD, door WINSTON CHURCHILL; eerste deel, uit het Engels vertaald door E. J. Welz. Uitg. F. G. Kroonder, Bussum. Prijs geb. f 17.50.

Staatsmanschap vereist een diepgaande historische fundering. Geen blote feitenkennis, doch begrip voor de stromingen achter de feiten en voor de roerselen van de zich steeds gelijk-blijvende menselijke ziel. Het mag dan ook worden gezien als een voorbereiding voor zijn latere loopbaan, dat de grote staatsman Winston Spencer Churchill de zes jaren (1928—1934), waarin hij uit het politieke leven was teruggetrokken, mede besteedde aan de bestudering van de strijd die een Europese coalitie in het laatste deel der 17e en het begin der 18e eeuw voerde tegen de toenmalige belager der geestelijke en staatkundige vrijheden, Lodewijk XIV, waarbij zijn voorvader *John Churchill, Hertog van Marlborough*, een hoofdrol vervulde.

Deze studie resulteerde in een vierdelig werk, verschenen in 1933, getiteld „*Marlborough, his life and times*”. Hoe hij zijn taak opvatte geeft schrijver weer in de volgende passage uit zijn „voorwoord”.

„Op een portret of in een beschrijving wordt de menselijke figuur het voordeligst uitgebeeld, wanneer men haar laat uitkomen in de juiste verhouding tot de voorwerpen of tafereelen, waarvoor ze geplaatst wordt of die haar bepalen. Ik heb gepoogd, een lint te ontrollen van de Engelse geschiedenis, die zich uitstrekt tussen de regeringen van Karel II, Jacobus II, Willem en Maria, Willem III en Anna. Het lint is overal van gelijke breedte. John Churchill's leven loopt daar als een rode draad doorheen”.

Voor ons Nederlanders is het belangwekkende

dat het genoemde tijdperk juist dat is, waarin de Nederlandse en Engelse geschiedenis nauw zijn verweven en zodoende zien wij op het lint der historie mede onze eigen geschiedenis met meesterhand afgebeeld, gezien door het temperament van een groot buitenlander. Met eerbied getekend is het portret van Willem III „Koning in Holland en Stadhouder in Engeland”, al ontbreekt de warme genegenheid, die wij voor deze Oranje-vorst voelen.

Niet alleen figuren uit het verleden leren wij beter kennen — belicht als zij worden van een andere zijde, dan die ons vertrouwd is — maar ook Churchill zelf, want zijn subjectief oordeel (door ons niet steeds gedeeld) breekt telkens door de objectieve feitschildering heen.

Van militair standpunt biedt het werk de gelegenheid ons een groot veldheer en staatsman (combinatie in onze dagen herleeft in Generaal Marshall) te leren kennen, die bij ons weinig anders bekend is dan door het rijmpje „*Marlborough s'en va t'en guerre*”.

In dit opzicht geeft het eerste deel, waarvan de vertaling thans werd gepubliceerd, nog slechts een inleiding en is het belangrijkste nog te wachten, daar dit deel Marlborough voert tot op zijn 52e jaar, op de drempel van het tienjarig tijdperk, waarin hij de politieke en militaire leider was van de tegen Lodewijk XIV gerichte coalitie.

De firma Kroonder heeft veler dank verdiend door Churchill's werk — in de oorspronkelijke uitgave in Nederland weinig verbreid — thans voor Nederlandse lezers ruimer toegankelijk te maken.

Vertaler heeft zijn taak, die door Churchill's persoonlijke stijl niet eenvoudig was, op verdienstelijke wijze verricht en hier en daar met noten het werk voor Nederlandse lezers verduidelijkt. Een enkele opmerking moeten wij in dit opzicht maken. Waar schrijver bij zijn beschrijving van de slag bij Steenkerke (1692) spreekt van „Een Hollands generaal, die wij hier voor het eerst ontmoeten, de dappere *Overkerk*” had in een Nederlandse uitgave een noot niet mogen ontbreken, dat hier bedoeld is *Hendrik, Graaf van Nassau-Ouwerkerk* (1640—1708), die schr. reeds sedert 1688 als Stalmeester van Willem III op Engelse bodem had kunnen ontmoeten.

Al met al een belangrijke uitgave op geschiedkundig en krijgsgeschiedkundig gebied, die wij gaarne in de belangstelling aanbevelen. Wij hopen bij de verschijning der volgende delen op het krijgsgeschiedkundig aspect nader in te gaan.

C.